

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

เอกสารศึกษาทางวิชาการ (Working Paper)

"ความขัดแย้งระหว่าง

Israel-Hamas:

ผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาค
ตะวันออกกลางและประเทศไทย"

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
National Library of Thailand Cataloging in Publication Data
เอกสารศึกษาทางวิชาการ (Working Paper) เรื่อง “ความขัดแย้งระหว่าง
Israel-Hamas :ผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคตะวันออกกลางและประเทศไทย”
พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ จำนวน 400 เล่ม ISSN 0858-8751
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2567 จำนวน 124 หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ.๒๕๓๗
© ลิขสิทธิ์ภาษาไทยเป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้อำนวยการ	:	พลตรี นิรุจ	ดวงปัญญา
รองผู้อำนวยการ	:	นาวาอากาศเอก ไชยา	ออกแดง
	:	นาวาเอก รัฐนิษฐ์	เมธีวัชรพัฒน์
หัวหน้าโครงการ	:	นาวาอากาศเอกหญิง จุฬารัตน์	เพชรวิเศษ
รองหัวหน้าโครงการ	:	พันเอกหญิง ศุภวดี	มีเพียร
นักวิจัย	:	พันเอกหญิง ศุภวดี	มีเพียร
	:	นางสาว ปุณณภา	โชติชินเชาว์
คณะวิจัย	:	นาวาตรีหญิง จิตราภรณ์	จิตรธร
	:	เรืออากาศเอกหญิง ภิรัชญา	อุไรรัตน์
	:	เรือตรีหญิง ปาณิสรา	เทียนอ่อน
	:	นางสาวกาญจนา	เพิ่มพูน
พิสูจน์อักษร	:	พันเอกหญิง วาทีณี	ดิงสมบัติยุทธ
	:	นาวาอากาศเอกหญิง พัฒน์ชิตา	ธีรารอดมวิทย์
	:	สิบท จิรายุ	กลัดบุบผา
	:	นางสาววรินทร์ธร	ธนศิราภูริวัฒน์
	:	นางสาวรัศมี	ปิยะรัตน์
	:	นางสาวศศิพร	จันทร์มีชัย
	:	นางสาวอุไรวรรณ	สุสัมพันธ์
	:	นายภาสพงษ์	อุทัยแสง

จัดพิมพ์โดย

กองศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง
ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทร ๐๒ ๒๗๕ ๕๓๑๕ เว็บไซต์ www.sscthailand.org

เอกสารศึกษาทางวิชาการ (Working Paper)

"ความขัดแย้งระหว่าง

Israel-Hamas:

ผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาค
ตะวันออกกลางและประเทศไทย"

คำนำ

สถานการณ์โลกในปัจจุบันกำลังอยู่ในช่วงการทับซ้อนของสงคราม 2 ชุดใหญ่ในเวทีโลก ทั้งรัสเซีย-ยูเครน และอิสราเอล-ฮามาส ซึ่งส่งผลกระทบต่อโลกในหลายมิติโดยเฉพาะสถานการณ์สงครามอิสราเอล-ฮามาส ที่ยังไม่มีแนวโน้มจะยุติลง โดยสงครามที่เกิดขึ้นตั้งอยู่ในภูมิภาคตะวันออกกลาง (Middle East) จุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญเชื่อม 3 ทวีป คือ แอฟริกา เอเชีย และยุโรป มีความสำคัญทั้งในทางเศรษฐกิจระดับโลก การเป็นศูนย์กลางของอำนาจทางการเมืองที่นานาชาติให้ความสำคัญ และที่สำคัญยังเป็นแหล่งกำเนิดของ 3 ศาสนาที่สำคัญของโลกคือ ลัทธิยูดาย ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม โดยเหตุการณ์การโจมตีครั้งล่าสุดเริ่มต้นขึ้นในวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2566 ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ 9/11 ในสหรัฐอเมริกา ถือได้ว่าเป็นการโจมตีแบบไม่มีระบบแจ้งเตือน (Surprise Attack) โดยโจมตีเป็นสงครามลูกผสม (Hybrid Warfare) ผสมกับการก่อการร้าย (Terrorism)

เหตุการณ์ดังกล่าวนี้ประเทศไทยได้รับผลกระทบโดยตรง เนื่องจากมีแรงงานไทยถูกจับเป็นตัวประกันจากการเข้าไปทำงานในรูปแบบนิคมเกษตร ที่เรียกว่า คิบบูตซ์ (Kibbutz) กับโมชาฟ (Moshav) ออกแบบมาเพื่อการทำเกษตรกรรม ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อการตั้งรับการโจมตี ทำให้แรงงานไทยถูกจับเป็นตัวประกัน 32 คน และเสียชีวิต 39 คน เป็นประเด็นที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญและเร่งให้การช่วยเหลือ ก่อนที่สงครามจะขยายวงกว้างมากขึ้นรวมไปถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจของราคาน้ำมันโลกเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นการศึกษาสถานการณ์แนวโน้ม และผลกระทบของสงครามระหว่างอิสราเอล-ฮามาส จึงเป็นการเตรียมความพร้อม เพื่อเสนอแนะแนวทางให้ประเทศไทยสามารถรับมือกับเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความมั่นคงทุกมิติของประเทศไทย ตลอดจนแนวทางการดำเนินการความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยต่อภูมิภาคตะวันออกกลาง

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

2567

เอกสารศึกษาทางวิชาการ (Working Paper) เรื่อง

“ความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas :ผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคตะวันออกกลางและประเทศไทย”

ก

คำนำ

สารบัญ

ส่วนที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	5
1.4 วิธีการศึกษา	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
ส่วนที่ 2 สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas	11
2.1 ประวัติศาสตร์ความเป็นมาพื้นที่อิสราเอล-ปาเลสไตน์	12
2.2 สถานการณ์สงครามอิสราเอล-ฮามาส	32
2.3 การวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์อิสราเอล-ฮามาส	68
ส่วนที่ 3 ปัญหาและผลกระทบของสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas	79
3.1 ผลกระทบระดับโลก	79
3.2 ผลกระทบต่อตะวันออกกลาง	80
3.3 ผลกระทบและการดำเนินการของประเทศไทย	82
ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและบทสรุป	93
4.1 ข้อเสนอแนะต่อประเทศไทย	93
4.2 บทสรุป	95

บรรณานุกรม

99

ภาคผนวก

113

ภาพที่ 1	แผนที่ปาเลสไตน์ในปี ค.ศ.1917	12
ภาพที่ 2	แผนที่ปาเลสไตน์ในปี ค.ศ.1918-1947	13
ภาพที่ 3	แผนที่การแบ่งแยกพื้นที่ตามแนวทางของสหประชาชาติ ในปี ค.ศ. 1947	15
ภาพที่ 4	แผนที่แสดงการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ ในปี ค.ศ. 1948	16
ภาพที่ 5	แผนที่แสดงอาณาเขตปาเลสไตน์ภายใต้การยึดครองของอิสราเอล ในปี ค.ศ. 1967	19
ภาพที่ 6	แผนที่แสดงอาณาเขตปาเลสไตน์ภายใต้สนธิสัญญาออสโล ในปี ค.ศ. 1993-1995	22
ภาพที่ 7	การแสดงผลการเลือกตั้งระหว่างกลุ่มฟาตห์และฮามาส	29
ภาพที่ 8	การเปรียบเทียบพื้นที่อิสราเอล-ปาเลสไตน์ ในปีค.ศ.2020	31
ภาพที่ 9	มุดเบอร์ 1 อาวุธของฮามาสในการโจมตีทางอากาศ	34
ภาพที่ 10	มุดเบอร์ 1 อาวุธของฮามาสในการโจมตีทางอากาศ	34
ภาพที่ 11	สภาพแนวป้องกันฝ่ายอิสราเอล	36
ภาพที่ 12	รูปแบบการรุกของฮามาสขั้นที่ 1	37
ภาพที่ 13	รูปแบบการรุกของฮามาสขั้นที่ 1	37
ภาพที่ 14	รูปแบบการรุกของฮามาสขั้นที่ 2	37
ภาพที่ 15	รูปแบบการรุกของฮามาสขั้นที่ 3	38
ภาพที่ 16	รูปแบบการรุกของฮามาสขั้นที่ 4	38

ภาพที่ 17	ระบบอัจฉริยะ Iron Dome	40
ภาพที่ 18	ภาพแสดงอาณาเขตพื้นที่ระหว่างฉนวนกาซา อิสราเอล-อียิปต์	40
ภาพที่ 19	ภาพแสดงอาณาเขตพื้นที่ระหว่างฉนวนกาซา อิสราเอล-อียิปต์	41
ภาพที่ 20	ภาพแผนที่แสดงอาณาเขตพื้นที่ตั้งของกลุ่มติดอาวุธใน เลบานอน	43
ภาพที่ 21	ภาพกลุ่มติดอาวุธในเลบานอน	43
ภาพที่ 22	ภาพค่ายผู้ลี้ภัยจาบาเลียถูกถล่ม	46
ภาพที่ 23	กบฏฮุติโจมตีและยึดเรือในทะเลแดง	47
ภาพที่ 24	ภาพแสดงอุโมงค์ของฮามาส	51
ภาพที่ 25	ภาพแสดงอุโมงค์ของฮามาส	51
ภาพที่ 26	แผนที่แสดงเส้นทางเดินเรือผ่านทะเลแดง	53
ภาพที่ 27	แผนที่แสดงเส้นทางเดินเรือผ่านทะเลแดงและเส้นทาง ใหม่	54
ภาพที่ 28	การบอยคอตต์บริษัทและสินค้าที่สนับสนุนอิสราเอล	79
ภาพที่ 29	ชาวปาเลสไตน์เผชิญกับหายนะทางมนุษยธรรม	81
ภาพที่ 30	มติเห็นชอบของสมัชชาสหประชาชาติในการสงบศึก	82
ภาพที่ 31	ตัวประกันสวมเสื้อไทย-อิสราเอล	83
ภาพที่ 32	ภาพรณรงค์ปล่อยตัวประกันทั้งหมด Leaders' Move	83

ภาพที่ 33	ภาพทหารอิสราเอลถือธงชาติไทย	53
ภาพที่ 34	ชาวมุสลิมในไทยรวมตัวหน้าสถานทูตอิสราเอล	84
ภาพที่ 35	ชาวมุสลิมในไทยรวมตัวหน้าสถานทูตอิสราเอล	84
ภาพที่ 36	ชาวมุสลิมในไทยรวมตัวหน้าสถานทูตอิสราเอล	84

ส่วนที่ ๑ บทนำ

ส่วนที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภูมิภาคตะวันออกกลาง (Middle East) ตั้งอยู่บนจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เชื่อม 3 ทวีป คือ แอฟริกา เอเชีย และยุโรป มีความสำคัญทางเศรษฐกิจในระดับโลก เนื่องจากมีแหล่งผลิตน้ำมันซึ่งเป็นพลังงานที่สำคัญจึงทำให้เป็นดินแดนที่มีความร่ำรวยที่สุดแห่งหนึ่งของโลก นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางของอำนาจทางการเมืองที่นานาชาติให้ความสำคัญ นอกจากนี้ภูมิภาคตะวันออกกลางจะมีความสำคัญทางเศรษฐกิจและเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญแล้วยังเป็นแหล่งกำเนิดอารยธรรมของมนุษยสมัยเริ่มแรก และเป็นแหล่งกำเนิดของ 3 ศาสนาที่สำคัญของโลกคือ ลัทธิยูดาห์ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม¹

นอกจากนี้ตะวันออกกลางยังมีประวัติศาสตร์การปกครองที่ยาวนานตั้งแต่อาณาจักรออตโตมัน (Ottoman Empire) เมื่อต้นคริสต์ศตวรรษที่ 16 จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ 1 ยุติลง อาณาจักรออตโตมันล่มสลายอำนาจจึงตกไปอยู่กับมหาอำนาจตะวันตก โดยเฉพาะอังกฤษเข้ามาปกครองพื้นที่ “ปาเลสไตน์” ตามมาตรา 22 ของกติกาสันนิบาตชาติ เนื่องจากเป็นดินแดนในอาณัติ (Mandate) ของสันนิบาตชาติ (League of Nations) ในเวลาต่อมาอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ผู้นำของพรรคนาซีก้าวขึ้นสู่อำนาจ เยอรมนีได้ดำเนินนโยบายกีดกันชาวยิวในประเทศ ทำให้ชาวยิวได้อพยพย้ายกลับมาที่ดินแดนในอาณัติแห่งปาเลสไตน์ ซึ่งมีชาวอาหรับปาเลสไตน์อาศัยอยู่ ในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 จำนวนชาวยิวที่อพยพมามีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเยอรมันเริ่มใช้นโยบายฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Holocaust) กับชาวยิว²

¹ นันทนา กปิลกาญจน์, ประวัติศาสตร์ตะวันออกกลางในโลกปัจจุบัน, หน้า 7-8

² ชาคิต ชุมวัฒน์, “ปฐมบทของ(รัฐ) ปาเลสไตน์: การบ่งชี้ชะตากรรมของชาติ”, วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 34 (2555): 69-70

ในปี ค.ศ. 1945 สงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง รัฐบาลอังกฤษไม่สามารถแก้ปัญหาการบริหารดินแดนในอาณัติให้เป็นที่น่าพอใจของทั้งสองฝ่ายได้ จึงเสนอให้สหประชาชาติ (United Nations) เข้ามาดูแล และได้มีการลงมติแบ่งปาเลสไตน์ออกเป็น 2 ส่วน³ เป็นดินแดนรัฐยิวและรัฐอาหรับ อย่างไรก็ตามอังกฤษที่ไม่ประสงค์รับผลกระทบจากความขัดแย้งดังกล่าว จึงประกาศยุติบทบาทในการดูแลดินแดนในวันที่ 15 พฤษภาคม ค.ศ. 1948 เมื่ออังกฤษถอนทหารออกไปจึงทำให้ชาวยิวประกาศเอกราชจัดตั้งประเทศ โดยตั้งชื่อว่า “อิสราเอล” บริเวณดินแดนในอาณัติแห่งปาเลสไตน์ตามแนวพรมแดนที่สหประชาชาติกำหนดขึ้น

กระทั่งปี ค.ศ. 1964 องค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ (Palestine Liberation Organization : PLO) ถูกก่อตั้งขึ้นภายใต้การนำของนายยัสเซอร์ อัล-อาราฟัต (Yasser al-Arafat) โดยกำหนดให้พื้นที่ของเวสแบงค์เป็นฐานที่มั่นหลัก และได้มีการสู้รบกันหลายครั้งระหว่างปาเลสไตน์ ชาติอาหรับและอิสราเอล โดยเฉพาะเหตุการณ์ “สงคราม 6 วัน” (Six Day War) ในปี ค.ศ. 1967 ซึ่งอิสราเอลเป็นฝ่ายชนะและสามารถยึดครองพื้นที่อื่นได้ แต่การสู้รบยังมีคงมีต่อมาเรื่อย ๆ โดยชาวปาเลสไตน์ถูกขับไล่ไปอยู่ในพื้นที่เล็ก ๆ ที่เรียกว่า ฉนวนกาซา จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1988 กลุ่ม PLO ได้ยุติการก่อการร้ายและพยายามเจรจาด้วยสันติ พร้อมกับตั้งกลุ่มการเมืองฟาตาค์ (Fatah) ขึ้น เพื่อรณรงค์การเจรจาการปกครองตนเองโดยสันติ⁴

โดยในช่วง ค.ศ. 1987 มีกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยกับแนวทางสันติวิธีของ PLO ถือกำเนิดเป็น “กลุ่มติดอาวุธฮามาส” (Hamas) หรือขบวนการต่อต้านเพื่ออิสลาม (Islamic Resistance Movement) เนื่องจากมองว่าชาวปาเลสไตน์เสียเปรียบและใช้พื้นที่ฉนวนกาซาเป็นพื้นที่ปฏิบัติการหลัก กลุ่มฮามาสได้รับการสนับสนุนจากอิหร่าน ซึ่งนับถืออิสลาม นิกายชีอะห์ และสืบทอดอุดมการณ์จากขบวนการภราดรภาพมุสลิม (Muslim Brotherhood) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในอียิปต์เมื่อปี ค.ศ. 1920 ต่อมาในปี ค.ศ. 1993 กลุ่ม PLO มีการสร้างข้อตกลงเจรจาสงบศึกหรือ “ข้อตกลง

³ ไพลิน กิตติเสรีชัย, ตะวันออกกลางในโลกสมัยใหม่, หน้า 16-17

⁴ Finnomena,(2566). เปิดประวัติศาสตร์สงครามอิสราเอล-ปาเลสไตน์, (ออนไลน์)

สันติภาพออสโล” มีสาระสำคัญคือ ปาเลสไตน์ให้การรับรองสถานะความเป็นประเทศของอิสราเอล พร้อมกับที่อิสราเอลให้การรับรองสถานะของ PLO ว่าเป็นตัวแทนปาเลสไตน์ และเป็นผู้ดูแลบริหารปกครองภายในดินแดนส่วนต่าง ๆ ของเวสต์แบงก์กับฉนวนกาซาแต่ยังไม่ได้ให้การรับรองเป็นรัฐปาเลสไตน์ อิสราเอลต้องทยอยมอบอำนาจการดูแลพื้นที่คืนแก่ PLO และในท้ายที่สุดจะนำไปสู่การเกิดรัฐปาเลสไตน์โดยมีเยรูซาเลมตะวันออกเป็นเมืองหลวง แต่อย่างไรก็ตามข้อตกลงสันติภาพดังกล่าวยังไม่บรรลุจุดประสงค์

อีกทั้งปัญหาระหว่างฮามาสกับอิสราเอลเกิดขึ้นหลายครั้ง เนื่องจากฮามาสปฏิเสธไม่ยอมรับรัฐอิสราเอล และต่อต้านข้อตกลงสันติภาพออสโล (Oslo Peace Accords) อย่างรุนแรง โดยกลุ่มฮามาสมีกองกำลังติดอาวุธที่เรียกว่า กองพลน้อยอิซเอล-ดีน อัล-กัสซัม (Izz el-Deen al-Qassam Brigades) ส่งมือปืนและมีระเบิดฆ่าตัวตายเข้าไปในอิสราเอลอยู่เนือง ๆ โดยฮามาสเรียกการกระทำของตนว่าเป็นการต่อต้านการยึดครองของอิสราเอล โดยได้รับการสนับสนุนจากชาติพันธมิตรในภูมิภาคที่ต่อต้านนโยบายของสหรัฐฯ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ประกอบด้วยอิหร่าน ซีเรีย และกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ ซึ่งเป็นกลุ่มติดอาวุธมุสลิม นิกายชีอะห์ ในเลบานอน⁵

ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์ยังไม่มีทีท่าที่จะสิ้นสุดลงจนกว่าแนวทางที่ระบุให้อิสราเอล-ปาเลสไตน์แบ่งเขตชัดเจน เพื่อเป็นสองรัฐร่วมกันบนพื้นที่ที่เคยเป็นข้อพิพาท ซึ่งเรียกว่า “Two States Solution” แต่ยังไม่เป็นผลเพราะไม่สามารถหาข้อตกลงร่วมกันได้ และความรุนแรงของทั้งสองฝั่งก็ยังคงเกิดขึ้นเรื่อย ๆ เป็นระยะ⁶

ด้วยความรุนแรงล่าสุดเกิดขึ้นเมื่อเช้าวันเสาร์ที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2023 กลุ่มฮามาสเปิดฉากโจมตีทางอากาศต่ออิสราเอล ด้วยการยิงขีปนาวุธกว่า 5,000 ลูกออกมาจากฉนวนกาซา และรุกรานเข้าไปในดินแดนอิสราเอลพร้อมทั้งสังหารทหารประชาชน และจับตัวประกันไปเป็นจำนวนมาก ซึ่งภายหลังการโจมตี นายกรัฐมนตรี

⁵ The standard. (2566). ฮามาสคือใคร ทำไมเปิดปฏิบัติการโจมตีอิสราเอล. (ออนไลน์)

⁶ น้ำเงิน บุญเยี่ยม, วิฤตการณ์ตะวันออกกลางในอดีต: ระเบิดเวลาของอนาคต, หน้า 201

เบนจามิน เนทันยาฮู ของอิสราเอลออกมาประกาศว่าประเทศกำลังอยู่ในภาวะสงคราม อย่างไรก็ตามแม้ว่าปาเลสไตน์จะยิงปืนใหญ่และจรวดซีปนาธเข้ามาเป็นพันลูก อิสราเอลก็สามารถสกัดกั้นได้ผ่านยุทธโศปกรณ์สำคัญอย่าง “ไอรอนโดม” (Iron Dome) หรือ “โดมเหล็ก” ซึ่งต่อมาในวันจันทร์ที่ 9 ตุลาคม ค.ศ. 2023 โยอาฟ แกลลันต์ รัฐมนตรีกลาโหมอิสราเอล ประกาศยึดคืนพื้นที่สำเร็จและมีคำสั่งปิดล้อมฉนวนกาซาแบบสมบูรณ์ โดยจะไม่มี การส่งกระแสไฟฟ้า น้ำ และอาหารไปยังพื้นที่ฉนวนกาซา และโจมตีทางอากาศต่อฉนวนกาซาซึ่งเป็นฐานที่มั่นของฮามาสอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามยอดผู้เสียชีวิตล่าสุดรวม 2 ฝ่ายเกิน 14,700 คน ฝ่ายปาเลสไตน์ในฉนวนกาซาเสียชีวิตแล้ว 13,300 คน รวมเด็ก 5,600 คน และยังมีผู้เสียชีวิตชาวปาเลสไตน์ในเวสต์แบงก์อีก 215 คน จากการปะทะระหว่างกองกำลังอิสราเอลกับชาวปาเลสไตน์ในเวสต์แบงก์ ส่วนทางฝ่ายอิสราเอลมีผู้เสียชีวิต 1,200 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 22 พ.ย. 2023)⁷

ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ประเทศไทยได้รับผลกระทบโดยตรง จากการที่แรงงานชาวไทยไปทำเกษตรกรรมในพื้นที่ชายแดนระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ ซึ่งถูกจับไปเป็นตัวประกัน 32 คน และเสียชีวิต 39 คน ซึ่งเป็นประเด็นที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญและเร่งให้การช่วยเหลือก่อนที่จะสงครามจะขยายวงกว้างมากขึ้น รวมไปถึงผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากราคาน้ำมันโลกเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นการศึกษาสถานการณ์ แนวโน้ม และผลกระทบของสงครามระหว่างอิสราเอล-ฮามาส จึงเป็นการเตรียมความพร้อม เพื่อเสนอแนะแนวทางให้ประเทศไทยสามารถรับมือกับเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อลดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อความมั่นคงทุกมิติของประเทศไทย⁸

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ศึกษาวิจัยทางยุทธศาสตร์และความมั่นคง และให้ข้อคิดเห็นด้านยุทธศาสตร์

⁷ TNN World. (2566) สงครามอิสราเอล-กลุ่มฮามาส ยอดเสียชีวิตจากทั้งสองฝ่ายพุ่งเกิน 14,700 ราย. (ออนไลน์)

⁸ Matichon Online. (2566). ปานปรีย์ กังวลตัวประกันคนไทย 25 ราย สงครามอิสราเอล เสียใจแรงงานไทยเสียชีวิตเพิ่ม 5 ราย. (ออนไลน์)

ความมั่นคงแก่หน่วยงานของกองทัพและรัฐบาล จึงได้จัดทำเอกสารศึกษาทางวิชาการ (Working Paper) เรื่อง “ความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas : ผลกระทบต่อความมั่นคงและบทบาทของประเทศไทย” ที่จะมุ่งศึกษาข้อมูลเชิงลึกทั้งในด้านประวัติศาสตร์และภูมิรัฐศาสตร์ที่เป็นสาเหตุของสถานการณ์ความขัดแย้งเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการดำเนินความสัมพันธ์ของไทยในภูมิภาคตะวันออกกลางในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส

1.2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบของสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส ต่อความมั่นคงในภูมิภาคตะวันออกกลางและประเทศไทย

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยต่อในภูมิภาคตะวันออกกลาง

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การจัดทำเอกสารศึกษาทางวิชาการ (Working Paper) เรื่อง “ความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas : ผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคตะวันออกกลางและประเทศไทย” ใช้ระยะเวลาศึกษาและดำเนินการ 5 เดือน ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2023 ถึงมีนาคม ค.ศ. 2024 โดยทำการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ กฎหมาย บทความวิชาการและบทความที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เอกสารศึกษาทางวิชาการ (Working Paper) ฉบับนี้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 บทนำ

ส่วนที่ 2 สถานการณ์และแนวโน้มความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas

ส่วนที่ 3 ปัญหาและผลกระทบของสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะและบทสรุป

1.4. วิธีการศึกษา

1.4.1 การรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บข้อมูลจากการประชุม ดังนี้

(1.1) การจัดสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์โดยศูนย์ศึกษา ยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

(1.1.1) การสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ 1/2567 เรื่อง “ความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas : ผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาค ตะวันออกกลางและประเทศไทย” วันพฤหัสบดีที่ 14 ธันวาคม ค.ศ. 2023 เวลา 0830-1200 ณ ห้องประชุมศูนย์นวัตกรรมทางทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โดยมีวิทยากรประกอบด้วย (1) พล.ต.เกียรติชัย โอภาโส ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนา หลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก (2) ผศ.ดร.มานิชญ์ อารีย์ อาจารย์ ประจำสาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (3) นายชาครีย์นรทิพย์ เสวิกุล ผู้อำนวยการกอง ตะวันออกกลาง กระทรวงการต่างประเทศ และ (4) นายสมาสก์ ปัทมะสุนนท์ ผู้ตรวจ ราชการกระทรวงแรงงาน

(1.2) การเข้าร่วมฟังการประชุมวิชาการ/บรรยายพิเศษ

(1.2.1) การประชุมวิชาการ เรื่อง “ความขัดแย้งอิสราเอล-ปาเลสไตน์: สงครามที่ไม่มีจุดจบ?” วันศุกร์ที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 2023 เวลา 0930-1200 ณ ห้องประชุมจุมภฏ พันธุ์ทิพย์ ชั้น 4 อาคารประชาธิปไตย โดยวิทยากรประกอบด้วย (1) ศ.พล.ท.ดร.สมชาย วิรุฬผล ประธานที่ปรึกษา Palestine Solidarity Campaign (PSC) Thailand (2) ศ.กิตติคุณ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (3) คุณฐณีย์ เอียดศรีไชย นักข่าว ข่าว 3 มิติและผู้ก่อตั้งสำนักข่าว The Reporters

(1.2.2) การบรรยายพิเศษ เรื่อง “สถานการณ์การสู้รบระหว่างอิสราเอลกับกลุ่มฮามาส” วันอังคารที่ 7 พฤศจิกายน ค.ศ. 2023 เวลา

1300-1600 ณ ห้องประชุม ขว.ทบ.(1) โดยมี ศ.กิตติคุณ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นวิทยากรการบรรยายพิเศษ

(1.2.3) การเสวนาความมั่นคง เรื่อง “สงครามอิสราเอล-ฮามาส : ปัญหาและผลกระทบ (The Israel-Hamas War: Problems and Consequences)” วันพุธที่ 6 ธันวาคม ค.ศ. 2023 เวลา 08.30-1200 ณ ห้องจามจุรีบอลรูม B โรงแรมปทุมวัน ปริ้นเซส กทม. และรูปแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม ZOOM โดยมีวิทยากรประกอบด้วย (1) ศ.กิตติคุณ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2) รศ.ดร.ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์ อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและ (3) คุณรัศม์ ชาลีจันทร์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

(1.2.4) การเสวนาทหทางวิชาการ ครั้งที่ 1/2567 เรื่อง “บทเรียนการปฏิบัติการทางทหาร ศึกษากรณี อิสราเอล-กลุ่มฮามาสในสงครามอสมมาตร” วันพุธที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 เวลา 0830-1230 ณ ห้องประชุมกรุงธน บอลล์รูม ชั้น 2 โรงแรมรอยัล จัดขึ้นโดยศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์กรมยุทธศึกษาทหารบก ซึ่งมีวิทยากรประกอบด้วย (1) พล.ต.เกียรติชัย โอภาโส ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก (2) ผศ.ดร.มานิชย์ อารีย์ อาจารย์ประจำสาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (3) นายอติพงศ์ สุวรรณรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักการต่างประเทศ สำนักข่าวกรอง

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ บทความวิชาการและบทความที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 การวิเคราะห์และสรุปผล

นำข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้มารวบรวมและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่กำหนดไว้ เพื่อจัดทำเป็นข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อไป

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทราบถึงสถานการณ์และแนวโน้มความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส

1.5.2 ทราบถึงผลกระทบของสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส
ต่อความมั่นคงในภูมิภาคตะวันออกกลางและประเทศไทย

1.5.3 ได้ข้อพิจารณาที่จะเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์
ของกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยต่อภูมิภาค
ตะวันออกกลาง

ส่วนที่ ๒

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas

ส่วนที่ 2

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas

ภูมิภาคตะวันออกกลางเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่เชื่อมทวีปทั้ง 3 คือ แอฟริกา เอเชีย และยุโรป ซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันออกสุดของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน อยู่ติดมหาสมุทรทั้ง 3 ของโลก มักถูกกล่าวว่าเป็นสะพานเชื่อมไปยังตะวันออกหรือเส้นทางไปสู่เอเชีย โดยในอดีตมักจะถูกใช้เป็นเส้นทางจากยุโรปไปสู่จีนและอินเดีย ทั้งนี้ตะวันออกกลางยังมีช่องแคบเล็ก 3 แห่ง ซึ่งถือว่าเป็นเส้นทางการเดินเรือที่เชื่อมส่วนต่าง ๆ ของโลก ได้แก่ (1) ช่องแคบบอสฟอรัส (Bosporus) (2) ช่องแคบบับ-เอล-แมนเดบ (Bae-el-Mandeb) และ (3) ช่องแคบฮอร์มุซ (Hormuz) ทำให้ตะวันออกกลางกลายเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและจุดยุทธศาสตร์ของโลกที่สำคัญ

นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งกำเนิดของอารยธรรมของมนุษย์สมัยเริ่มแรก และเป็นแหล่งที่เกิดของ 3 ศาสนาที่สำคัญ คือ ลัทธิยูดาห์ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้นักประวัติศาสตร์ นักเทวนิยม นักเศรษฐศาสตร์ และนักรัฐศาสตร์ต่างพบว่าตะวันออกกลางเป็นสถานที่ที่มีคุณค่าต่อการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในภูมิภาคแห่งนี้จากครั้งในอดีตที่สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน⁹

⁹ นันทนา กปิลกาญจน์. (2541) ประวัติศาสตร์ตะวันออกกลางในโลกปัจจุบัน. หน้า 7-8

2.1 ประวัติศาสตร์ความเป็นมาพื้นที่อิสราเอล-ปาเลสไตน์

➤ เหตุการณ์ก่อนปี ค.ศ. 1917

1917

Pre-British Mandate Palestine

■ Palestinian
■ Jewish

On October 31, 1917, British forces conquered Palestine from the Ottoman-Turks, ending 1,400 years of Islamic rule over the region.

Before the British Mandate in Palestine, Jews made up around **six percent** of the total population.

Source: McCarthy, The Population of Palestine (1990)

@AJLabs ALJAZEERA

รูปที่ 1 แผนที่ปาเลสไตน์ในปี ค.ศ.1917

ที่มา : ศราวุฒิ อารีย์. เล่าเรื่องปาเลสไตน์ผ่านแผนที่. : มุลินิจเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย สภาเครือข่ายช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม สำนักจุฬาราชมนตรี. หน้า ที่ 7

เมื่อปี ค.ศ. 1915 เซอร์ เฮนรี แม็กมาฮอน (Sir Henry McMahon) ข้าหลวงใหญ่อังกฤษประจำประเทศอียิปต์ ติดต่อสื่อสารกันทางจดหมายกับ ชาร์ฟ ฮุสเซน (Sharif Hussein) ผู้ครองแคว้นฮิญาซและเป็นตัวแทนของชาวอาหรับ โดยแม็กมาฮอนมีความพยายามที่จะเกลี้ยกล่อมให้ชาวอาหรับสนับสนุนฝ่ายมหาอำนาจสัมพันธมิตรที่สู้รบกับฝ่ายมหาอำนาจอักษะในสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นการเกลี้ยกล่อมที่ผูกมัดกับสัญญาที่ว่าหากอาหรับเข้าร่วมจะให้เอกราชแก่ชาวอาหรับในทุก ๆ ดินแดนรวมถึงปาเลสไตน์ภายหลังจากสงครามยุติลง อังกฤษจึงได้ลงนามในข้อตกลงแองโกล-อาหรับในช่วงฤดูใบไม้ร่วง ปี ค.ศ.1915

ภายหลังจากการทำข้อตกลง ชาร์ฟ ฮุสเซน ได้เข้าร่วมกับกองทัพฝ่ายสัมพันธมิตร ซึ่งในขณะเดียวกันชาวอาหรับจากซีเรีย เลบานอนและปาเลสไตน์ก็ได้ก่อกบฏต่อต้านอาณาจักรออตโตมันที่ประกาศเข้าร่วมกับฝ่าย

อักษร ในเวลานั้นกองทัพอังกฤษจึงเปรียบเสมือนผู้ที่เข้ามาปลดปล่อยอิสรภาพ ที่อยู่ภายใต้การปกครองของออตโตมันเติร์กมานานเกือบ 500 ปี แต่หลังจากนั้น อังกฤษไม่ได้รับการสัญญาจากชาวอาหรับ และไปสนับสนุนองค์กรยิวไซออนิสต์ที่ จัดตั้งขึ้นในปาเลสไตน์ผ่านคำแถลงการณ์ “บัลโฟร์ (Balfour Declaration)” จาก คำประกาศดังกล่าวอังกฤษได้ออกมาตรการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ ชาวยิวได้อพยพเข้ามาในแผ่นดินปาเลสไตน์ ซึ่ง ณ เวลานั้นประชากรชาว ปาเลสไตน์มีอยู่ประมาณ 700,000 คน ซึ่งร้อยละ 90 เป็นชาวปาเลสไตน์ (ประมาณ 600,000 คน) ส่วนชาวยิวซึ่งเป็นคนท้องถิ่นเดิมมีประมาณร้อยละ 6 เท่านั้น¹⁰

➤ เหตุการณ์ในช่วงปี ค.ศ. 1918-1947

1918-1947

Jewish immigration from Europe

Under the British Mandate, the Jewish population in Palestine increased from 6 percent (1918) to 33 percent (1947).

Jewish immigration

Source: A survey of Palestine (1946)

รูปที่ 2 แผนที่ปาเลสไตน์ในปี ค.ศ.1918-1947

ที่มา : ศราวุฒิ อารีย์. เล่าเรื่องปาเลสไตน์ผ่านแผนที่. : มุลินีเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย สภาเครือข่ายช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม สำนักจุฬาราชมนตรี. หน้าที่ 12

¹⁰ ศราวุฒิ อารีย์. (ม.ป.ป.). เล่าเรื่องปาเลสไตน์ผ่านแผนที่. หน้าที่ 8-11

ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่ชาติมหาอำนาจฝ่ายสัมพันธมิตรได้ทำข้อตกลงและสัญญาเกี่ยวกับอาณาเขตภายในอาณัติจักรวรรดิโรมัน และการแถลงการณ์ บัลโฟร์ อังกฤษและฝรั่งเศสยังมีข้อตกลงไซเคส-พิกอต (Sykes-Picot Agreement) ที่ตกลงกันว่าจะให้ดินแดนปาเลสไตน์เป็น “ดินแดนสากล (International Zone)” ซึ่งในขณะนั้นอังกฤษและฝรั่งเศสต่างต้องการรักษาอำนาจอิทธิพลทางการเมืองและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจด้วยการรักษาดินแดนอาณานิคมของตนเอง รวมทั้ง สหรัฐอเมริกาที่เริ่มเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 กลับสนับสนุนให้ดินแดนอาณานิคม มีสิทธิในการกำหนดชะตาชีวิตตนเอง (Self-determination) ตามหลักการ 14 ข้อ ของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา วูดโรว์ วิลสัน

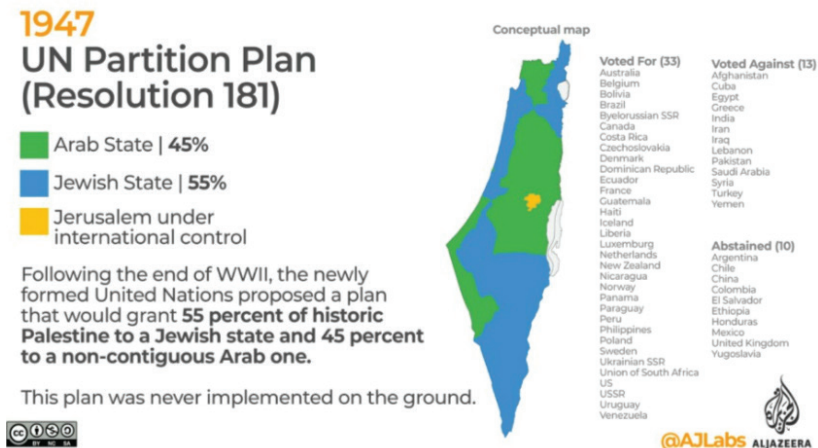
ความขัดแย้งทางความคิดของมหาอำนาจเริ่มคลี่คลายลงหลังการประชุม สันติภาพปารีส (Paris Peace Conference) ในปี ค.ศ. 1919 ซึ่งตกลงกันว่าจะบริหารอาณานิคมในนามสันนิบาตชาติ เรียกว่า “ดินแดนใต้อาณัติ (Mandate)” ตามมาตรา 22 ของกติกาสันนิบาตชาติ (The Covenant of the League of Nations) ต่อมาได้มีการทำสนธิสัญญาแซฟร์ (Treaty of Sèvres) โดยกำหนดให้ อังกฤษได้รับมอบดินแดนปาเลสไตน์และเมโสโปเตเมียไปอยู่ใต้อาณัติ ส่วนฝรั่งเศส ได้รับมอบดินแดนซีเรีย (รวมเลบานอนด้วย) โดยตามมาตรา 22 ของสันนิบาตชาติ คือการส่งมอบดินแดนปาเลสไตน์ให้กับเจ้าของดินแดนเมื่อพร้อมที่จะจัดตั้งรัฐชาติ สมัยใหม่

ในระหว่างปี ค.ศ. 1882-1914 ชาวยิวจากยุโรปจำนวน 65,000 คน เริ่มอพยพเข้ามา และเพิ่มจำนวนมากขึ้นภายใต้การปกครองของอังกฤษในช่วง สงครามโลกครั้งที่ 1 จึงนำมาสู่การออกแถลงการณ์บัลโฟร์โดยเป็นสัญญาการจัดตั้ง รัฐแก่ชาวยิวในปาเลสไตน์ ซึ่งขัดแย้งกับคำสัญญาก่อนหน้านี้ของอังกฤษที่ทำขึ้นในปี ค.ศ. 1915 เหตุนี้ชาวอาหรับเริ่มเห็นว่าแผ่นดินของตนเองถูกแย่งชิงไป จึงนำมาสู่ การปะทะกันระหว่างชาวยิวและชาวอาหรับเรื่อยมา

โดยในระหว่างปี ค.ศ. 1920-1931 ชาวยิวจำนวนกว่า 108,825 คน ได้อพยพเข้ามาในดินแดนปาเลสไตน์ ซึ่งไม่เกินร้อยละ 17 แต่ด้วยสถานะของสงคราม

การขึ้นมามีอำนาจของฮิตเลอร์จึงทำให้จำนวนประชากรชาวยิวเริ่มอพยพเพิ่มเข้ามา มากขึ้น ซึ่งในระยะเพียง 5 ปี ระหว่างปี ค.ศ. 1932-1936 มีจำนวนชาวยิวเพิ่มขึ้น กว่า 174,000 คน และต่อมาในระหว่างปี ค.ศ. 1937-1945 ชาวยิวก็อพยพเข้ามา เพิ่มมีจำนวนมากถึงกว่า 119,800 คน ซึ่งประชาคมโลกต่างให้ความสนใจและ พยายามเข้ามาให้การแก้ไขสถานการณ์ของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวของนาซี เยอรมัน โดยพยายามที่จะทำให้พื้นที่ปาเลสไตน์กลายเป็นดินแดนของชาวยิว จน กระทั่งโครงสร้างประชากรในดินแดนปาเลสไตน์เปลี่ยนแปลงไปมากจากเดิมที่มี ร้อยละ 6 กลายเป็นร้อยละ 33 ในปี ค.ศ.1947 ก่อนที่รัฐอิสราเอลจะถูกสถาปนาขึ้น¹¹

➤ เหตุการณ์ในช่วงปี ค.ศ. 1947-1956

รูปที่ 3 แผนที่การแบ่งแยกพื้นที่ตามแนวทางของสหประชาชาติ ในปี ค.ศ.1947
ที่มา : ศราวดี อารีย์. เล่าเรื่องปาเลสไตน์ผ่านแผนที่. : มุลินีเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย สภาเครือข่ายช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม สำนักจุฬาราชมนตรี. หน้าที่ 20

อังกฤษเริ่มเห็นว่าความวุ่นเคืองที่นำไปสู่การปะทะกันเริ่มรุนแรงมากขึ้น จึง นำประเด็นปัญหานี้มอบให้องค์การสหประชาชาติ โดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ได้ส่งคณะกรรมการพิเศษ (United Nations Special commission on Palestine: UNSCOP) เข้าไปในปาเลสไตน์เพื่อศึกษาและรายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้น นำมาสู่

¹¹ ศราวดี อารีย์. (ม.ป.ป.). เล่มเดิม หน้าที่ 8-11

การแก้ปัญหา 2 ทาง ได้แก่ (1) แผนของคณะกรรมการส่วนใหญ่ให้แบ่งปาเลสไตน์ออกเป็น 2 รัฐ คือรัฐยิวและรัฐอาหรับ โดยมีสหภาพเศรษฐกิจ (Economic Union) ร่วมกัน และ (2) การจัดตั้งสหพันธ์รัฐขึ้นในปาเลสไตน์ นอกจากนั้นยังมีการเสนอให้กรุงเยรูซาเล็มเป็น “เขตระหว่างประเทศ”(International Zone) ซึ่งจะอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของสหประชาชาติโดยตรง เพราะเป็นเมืองที่ศักดิ์สิทธิ์ทั้งของชาวยิวชาวคริสต์และชาวมุสลิม

ชาวอาหรับได้ปฏิเสธแผนแบ่งแยกประเทศ แต่แผนกลับได้รับความเห็นชอบและได้ออกเป็นมติของสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน ค.ศ. 1947 ทั้งนี้ อังกฤษได้มีการยกเลิกระบอบอาณัติที่ใช้กับดินแดนปาเลสไตน์ในปี ค.ศ.1948 ซึ่งหลังจากนั้นรัฐอิสราเอลจึงถูกประกาศจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการโดยคณะปกครองชาวยิวในปาเลสไตน์ เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม ค.ศ. 1948 ซึ่งชาวอาหรับคัดค้านอย่างมากรวมถึงชาวเอเชียและแอฟริกา แต่ชาติมหาอำนาจในขณะนั้นอย่างสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตกลับให้การยอมรับรัฐอิสราเอลที่ก่อตั้งขึ้นมาใหม่ นอกจากนี้จำนวนประชากรยิวได้เพิ่มจำนวนสูงขึ้นถึง 600,000 คน (1 ใน 3 ของประชากรในปาเลสไตน์)

รูปที่ 4 แผนที่แสดงการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ ในปี ค.ศ.1948
ที่มา : ศราวุฒิ อารีย์. เล่าเรื่องปาเลสไตน์ผ่านแผนที่. : มูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่ง

สงครามยิว-อาหรับครั้งที่ ๑ จึงเริ่มปะทุขึ้นซึ่งเป็นผลของความขัดแย้งระหว่างอาหรับกับอิสราเอลเพิ่มความรุนแรง ภายหลังจากการจัดตั้งรัฐอิสราเอลซึ่งฝ่ายอาหรับเป็นศัตรูมาก่อน โดยกองทัพของทหารทรานส์จอร์แดน อียิปต์ ซีเรีย เลบานอน และอิรัก ไปเข้าไปยังดินแดนปาเลสไตน์ในช่วงเช้าตรู่ของวันที่ 15 พฤษภาคม ค.ศ. 1948 ในระยะแรกการรบดำเนินการอยู่ประมาณ 4 สัปดาห์ โดยองค์การสหประชาชาติได้เข้ามาเป็นผู้เจรจาไกล่เกลี่ย และมีมติจากคณะมนตรีความมั่นคงวันที่ 11 มิถุนายน ค.ศ. 1948 ให้ทั้งสองฝ่ายทำการหยุดยิงพร้อมทั้งเสนอให้รวมปาเลสไตน์เข้ากับจอร์แดนและจัดตั้งสหพันธรัฐยิว-อาหรับ ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวนี้นี้ยิว-อาหรับต่างปฏิเสธอย่างสิ้นเชิง จึงทำให้ในเดือนธันวาคมของปีเดียวเกิดการสู้รบขึ้นมาอีก¹²

ในช่วงปลายปี ค.ศ. 1948 สหประชาชาติได้ผ่านมติ “สิทธิในการกลับคืนถิ่น” ของชาวปาเลสไตน์ แต่อิสราเอลปฏิเสธและป้องกันการอพยพกลับมา เหตุการณ์จึงเป็นไปในลักษณะที่อิสราเอลต่อต้านและสามารถขยายดินแดนออกไป จากเดิมที่อิสราเอลได้แค่ 14,000 ตารางกิโลเมตรก็กลายเป็น 21,000 ตารางกิโลเมตร โดยส่วนที่ได้เพิ่มมานั้น คือ ดินแดนในบริเวณกาลิลีตะวันตก (West Galilee) ส่วนที่เป็นดินแดนของกรุงเยรูซาเล็มสมัยใหม่และเมืองเนเกฟ (Negev) จากสภาพการรบดังที่กล่าวมา ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1949 อียิปต์จึงจำยอมเซ็นสัญญาสงบศึกกับอิสราเอล และวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ. 1949 เลบานอน ซีเรีย จอร์แดน และซาอุดีอาระเบีย ได้เซ็นสัญญาสงบศึกกับอิสราเอลเช่นกัน และภายหลังจากนั้นในช่วงปลายปี ค.ศ. 1949 อิสราเอลได้เริ่มมีการจัดตั้ง “กองกำลังป้องกันอิสราเอล” หรือ “Israeli defence Force” (IDF) ขึ้น¹³

สงครามยิว-อาหรับ ครั้งที่ 2 ในช่วงปี ค.ศ.1956 เกิดสงครามขึ้นโดยอิสราเอลเป็นฝ่ายเข้าโจมตีอียิปต์ก่อน เป็นการตอบโต้นโยบายเสริมกำลังเพื่อล้อมล้างอิสราเอลของรัฐบาลอียิปต์ ปธน.กาเมล อับเดล นัสเซอร์ ซึ่งการทำสงครามครั้งนี้

¹² น้ำเงิน บุญเยี่ยม. (2548). บทที่ 10 วิฤตการณ์ตะวันออกกลางในอดีต:ระบอบเวลาของอนาคต. ใน *รายวิชา HI405*. หน้า 202-203

¹³ ศราวุฒิ อารีย์. (ม.ป.ป.). *เล่มเดิม* หน้า 28-33

อิสราเอลเป็นต่อในการทำสงครามเช่นเดิม สามารถยึดดินแดนได้หลายแห่ง ได้แก่ ฉนวนกาซา ดินแดนในทะเลทรายซีนายส่วนที่ทอดขนานอ่าวอควาบา จนจรดป้อมเมืองชาร์ม อัล-เชค (Sharm el-Sheikh) ส่วนกองทัพอียิปต์ ต้องถอยร่นออกไป จนถึงคลองสุเอซ สงครามครั้งนี้ประเทศมหาอำนาจได้เข้าแทรกแซง กล่าวคือ อังกฤษ และฝรั่งเศสที่ไม่พอใจนโยบายเสริมกำลังของนัสเซอร์ เนื่องจากความคิดที่ว่านโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดสงครามในตะวันออกกลางได้ และความเสียหายก็เกิดขึ้นกับเส้นทางการค้าของอังกฤษและฝรั่งเศสทั้งสองประเทศจึงร่วมกันยื่นคำขาดให้อิสราเอล และอียิปต์ถอนทหารออกไปให้ห่างจากคลองสุเอซด้านละ 10 ไมล์ แต่ปรากฏว่าทั้งสองฝ่ายไม่ปฏิบัติตาม อังกฤษและฝรั่งเศสจึงยกทัพบุกอียิปต์

ทางฝั่งสหภาพโซเวียตได้แสดงปฏิกิริยาต่อต้านการกระทำของอังกฤษและฝรั่งเศส สั่งให้ถอนทหารออกไป มิฉะนั้นสหภาพโซเวียตจะถล่มลอนดอนและกรุงปารีส ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้สงครามยิว-อาหรับ ครั้งที่ 2 มีชื่อเรียกอีกชื่อว่า “วิกฤตการณ์คลองสุเอซ” อย่างไรก็ตามมหาอำนาจอย่างสหรัฐก็ไม่เห็นด้วยกับการกระทำของอังกฤษและฝรั่งเศส จึงทำให้ทั้งสองประเทศจำเป็นต้องถอนตัวออกไป รวมไปถึงอิสราเอลที่ถอนทหารออกไปจากอียิปต์ สงครามจึงสิ้นสุดลงในวันที่ 6 ธันวาคม ค.ศ. 1956¹⁴

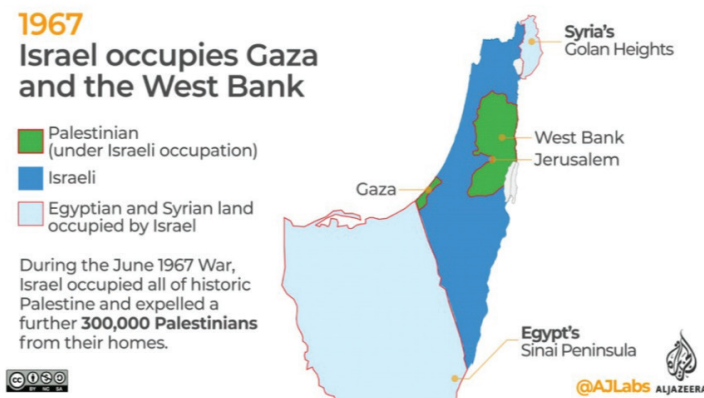
➤ เหตุการณ์ในช่วงปี ค.ศ. 1963-1967

สถานการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงระยะดังกล่าวนี้ คือ สงคราม 6 วัน ก่อนการเกิดสงครามบรรยากาศภาพรวมค่อนข้างอยู่ในเกณฑ์ที่สงบและไม่มีวี่แววของการเกิดสงครามขนาดใหญ่ จนกระทั่ง ค.ศ. 1963 อิสราเอลได้ตัดสินใจแต่ฝ่ายเดียวในการเปลี่ยนเส้นทางท่อของแม่น้ำจอร์แดนในเดือน มกราคม ค.ศ. 1964 ฝ่ายอาหรับตอบโต้โดยทันที โดยในที่ประชุมสุดยอดสันนิบาตอาหรับ (League of Arab state) ที่กรุงไคโรตัดสินใจให้เปลี่ยนเส้นทางแม่น้ำ 2-3 สาย ที่จะไหลไปรวมกับแม่น้ำที่จอร์แดน อีกทั้งในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1964 สันนิบาตอาหรับ (League

¹⁴ น้ำเงิน บุญเทียม. (2548). เล่มเดิม. หน้าที่ 20

of Arab state) ยังให้การยอมรับองค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ (Palestine Liberation Organization: PLO) ขึ้น ณ กรุงเยรูซาเล็ม

เดือนมกราคม ค.ศ. 1965 ฟาตห์ (Fatah) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดในขบวนการ PLO ได้ส่งกองกำลังติดอาวุธชุดแรก เข้าไปในอิสราเอลโดยใช้เส้นทางจอร์แดน ทำให้อิสราเอลเริ่มตอบโต้บุกโจมตีบริเวณพื้นที่แม่น้ำจอร์แดนถูกอาหรับเปลี่ยนเส้นทางการไหล และยังโจมตีกองกำลังติดอาวุธของปาเลสไตน์ เหตุการณ์ดังกล่าวนำมาซึ่งความหวาดระแวงของชาติอาหรับ เพราะในวันที่ 15 พฤษภาคม ค.ศ. 1967 อิสราเอลเริ่มยกระดับความรุนแรงมากขึ้น โดยเคลื่อนทัพผ่านมายังกรุงเยรูซาเล็ม อียิปต์เตรียมความพร้อมในกองทัพและสั่งให้ผู้สังเกตการณ์ของสหประชาชาติออกจากเมืองชาม อัล-เชค (Sharm el-Sheikh) และกาซา ซึ่งกองทัพอียิปต์เริ่มปฏิบัติการเข้ายึดครองในวันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ. 1967 ¹⁵

รูปที่ 5 แผนที่แสดงอาณาเขตปาเลสไตน์ภายใต้การยึดครองของอิสราเอล ในปี ค.ศ. 1967
ที่มา : ศราวุฒิ อารีย์. เล่าเรื่องปาเลสไตน์ผ่านแผนที่ : มุขนิธเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย สภาเครือข่ายช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม สำนักจุฬาราชมนตรี. หน้าที่ 34

ต่อมาในวันที่ 22 พฤษภาคม ค.ศ. 1967 ปากอ่าวอะกอบะฮ์ (Aqaba) ถูกปิดเส้นทางเพื่อไม่ให้อิสราเอลใช้ในการเดินเรือ หวังบีบให้อิสราเอลประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการขนส่งยุทธปัจจัย นอกจากนี้อียิปต์ยังได้ลงนามเป็น

¹⁵ ศราวุฒิ อารีย์. (ม.ป.ป.). เล่มเดิม หน้าที่ 8-11

พันธมิตรทางการทหารกับจอร์แดน ซีเรีย และซาอุดีอาระเบีย ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่สร้างความไม่พอใจให้กับอิสราเอลเป็นอย่างมาก รวมทั้งเรียกร้องให้กองกำลังสหประชาชาติถอนตัวออกไปจากทั้งฉนวนกาซาและบริเวณพรมแดนระหว่างอิสราเอลกับอียิปต์ และเมื่อกองกำลังสหประชาชาติถอนตัวออกไป อียิปต์จึงเคลื่อนพลเข้าแทนที่¹⁶ ทำให้ในวันที่ 5 มิถุนายน ค.ศ.1967 สงครามยิว-อาหรับ ครั้งที่ 3 เริ่มต้นขึ้น อิสราเอลเปิดปฏิบัติการแบบสายฟ้าแลบของกองกำลังป้องกันอิสราเอล (IDF) ลักษณะของสงครามในครั้งนี้นี้ยังคงเหมือนเดิม อิสราเอลเป็นฝ่ายได้เปรียบภายหลังจากการทำสงครามเพียง 3 วัน อิสราเอลสามารถยึดเมืองชาร์ม อัล-เชค (Sharm el-Sheikh) ไว้ได้พร้อมทั้งเปิดวงล้อมของอียิปต์ที่อ่าวอะกอบะฮ์ (Aqaba) ได้อีกด้วย ส่วนบริเวณทางเหนือ อิสราเอลได้ยึดเมืองอัล-อะรฺราฟาห์ (Al -Aqhrifah) ตลอดจนแหลมซีนายไว้ได้ทั้งหมด การรบด้านจอร์แดนอิสราเอลสามารถยึดเมืองเยรูซาเล็มจานิน ทุมัส รามัลลาห์ เบธเลเฮม ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดนทั้งหมด และการรบด้านซีเรีย อิสราเอลสามารถยึดที่ราบสูงโกลันไว้ได้ การรบดำเนินไปอย่างรวดเร็วเพียง 6 วันอิสราเอลก็ทำการยึดดินแดนไว้ได้เป็นจำนวนมาก สงครามจึงถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “สงคราม 6 วัน”¹⁷

ภายหลังจากเหตุการณ์ครั้งนั้นจึงนำมาสู่การเจรจาต่อรองกันเป็นระยะเวลากว่า 5 เดือน โดยสหประชาชาติประกาศว่าอิสราเอลต้องถอนกำลังออกจากดินแดนภายใต้การยึดครองเพื่อแลกกับข้อแลกเปลี่ยน 4 ประการ ดังนี้ (1) การยุติการต่อสู้ (2) การยอมรับการมีอยู่ของรัฐอิสราเอลจากชาติอาหรับทั้งภูมิภาค (3) อิสราเอลในการเดินเรือผ่านคลองสุเอซและอ่าวอะกอบะฮ์ และ (4) การจะตั้งเขตปลอดอาวุธ เหตุการณ์ความรุนแรงจากสงครามในครั้งนี้สิ้นสุดลงในช่วงเดือนธันวาคม ค.ศ. 1967 ฝ่ายอิสราเอลได้รับชัยชนะพร้อมทั้งเข้ายึดครองพื้นที่ปาเลสไตน์ได้อีกหลายกิโลเมตร ซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนี้จึงเป็นเสมือน “วิบัติกรรม” (Nakba) หรือ Catastrophe

¹⁶ ศราวุฒิ อารีย์. (ม.ป.ป.) เล่มเดิ หน้าที่ 37-38

¹⁷ น้ำเงิน บุญเยี่ยม. (2548) เล่มเดิม หน้าที่ 204

ครั้งที่ 2 ของอาหรับ ซึ่งไม่เหมือนกับครั้งแรกในช่วงปี ค.ศ. 1948 ที่ทำให้กระแสชาตินิยมเข้าครอบงำอาหรับ แต่ครั้งนี้ได้นำมาสู่วิกฤตการณ์ต่างๆมากมาย¹⁸

➤ เหตุการณ์ในช่วงปี ค.ศ. 1973-2000

สงครามยิว-อาหรับ ครั้งที่ 4 หรืออีกชื่อเรียกว่า “สงครามยม-คิปปูร์” (Yom Kippur) เป็นสงครามที่ฝ่ายอาหรับเปิดฉากการรบก่อน เป็นการโจมตีแบบที่ไม่ทันได้ตั้งตัวและมีความได้เปรียบมากในช่วงแรก สามารถข้ามแนวหยุดยิงและรุกล้ำเข้าไปในคาบสมุทรซีนายและที่ราบสูงโกลันได้ แต่สุดท้ายก็ถูกอิสราเอลตีโต้กลับมาจนกองทัพซีเรียต้องถอยร่นไปหลังแนวหยุดยิง ในสงครามครั้งนี้ ทั้งฝ่ายอเมริกาที่สนับสนุนอิสราเอล และโซเวียตซึ่งอยู่ข้างรัฐอาหรับต่างก็สนับสนุนพันธมิตรของตนทั้งด้านทรัพยากร เสบียง และยุทธโศปกรณ์อย่างเต็มที่ จนความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้แทบจะกลายเป็นการประจัญหน้ากันระหว่างสองมหาอำนาจในยุคนั้นเลยทีเดียว¹⁹ และสาเหตุสำคัญของการบุกโจมตีก่อนในครั้งนี้นี้เกิดจากการพ่ายแพ้สงครามในครั้งก่อน ๆ ของฝ่ายอาหรับ ซึ่งอาหรับมีความต้องการที่จะยึดดินแดนที่เสียไปคืนกลับมา พร้อมกับตั้งโต๊ะเจรจา และสิ่งสำคัญเลยก็คือการกอบกู้ชื่อเสียงหลังจากพ่ายแพ้สงครามในครั้งก่อน ๆ ของฝ่ายอาหรับ²⁰

เพื่อเป็นการตอบโต้สหรัฐฯ ที่เป็นผู้สนับสนุนสำคัญของอิสราเอล กลุ่มประเทศอาหรับผู้ส่งออกน้ำมัน (Organization of Arab Petroleum Exporting Countries : OAPEC) จึงมีมติคว่ำบาตร ยุติการซื้อขายน้ำมันดิบกับสหรัฐฯ และชาติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แคนาดา ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ และ สหราชอาณาจักร รวมทั้งลดปริมาณการผลิตน้ำมันดิบลง เป็นผลให้ราคาน้ำมันสูงขึ้น มติคว่ำบาตรดังกล่าวยังมีวัตถุประสงค์เพื่อกดดันให้สหรัฐอเมริกาดำเนินนโยบายอย่าง ‘เกรงใจ’ ชาติอาหรับบ้าง ทว่าการตอบโต้ของชาติอาหรับด้วยการใช้น้ำมันดิบเป็นอาวุธในครั้งนี้ก็ไม่ได้ทำให้สหรัฐฯ และชาติอื่น ๆ ที่ตกเป็นเป้าโจมตีเปลี่ยนใจแต่อย่างใด วิกฤตน้ำมันดังกล่าว ส่งผลให้สหรัฐฯ ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำมันครั้งใหญ่ บัมน้ำมัน 1 ใน

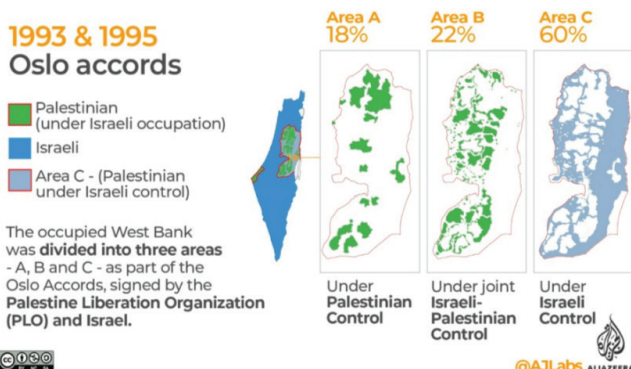
¹⁸ ศราวุฒิ อารีย์. (ม.ป.ป.). เล่มเดิม หน้า 38-4

¹⁹ อันณา จันดี. (2562) น้ำมัน: จุดชนวนระเบิดเวลาของสหภาพโซเวียต (ออนไลน์)

²⁰ น้ำเงิน บุญเยี่ยม. (2548). เล่มเดิม หน้า 20

5 แห่งทั่วประเทศไม่มีน้ำมันบริการลูกค้า ผู้ขับซีรยนต์ที่เลหะเบียนลงท้ายด้วยเลขคู่ต้องเติมน้ำมันในวันเลขคู่เท่านั้น ส่วนที่เหลือเติมน้ำมันได้ในวันเลขคี่ ขณะที่เศรษฐกิจของสหภาพโซเวียตกลับโตวันโตคืนด้วยแผนปฏิรูปเศรษฐกิจของโคซซิกิน (Kosygin) ดาวเทียมดวงแรกที่ถูกร่างโดยน้ำมีอมมนุษย์ถูกส่งไปยังอวกาศ เทคโนโลยีทางการทหารกำลังพุ่งทะยานแข่งหน้าสหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียต ณ เวลานั้น จึงถือเป็นคู่แข่งที่น่ากลัวสำหรับโลกเสรี²¹

แต่มหาอำนาจทั้งสองมีความเกรงกลัวต่อความบานปลายหรือความรุนแรงที่อาจจะเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นสงครามนิวเคลียร์ มีการดำเนินการยุติสงครามลงในวันที่ 21 ตุลาคม ค.ศ. 1973 สหรัฐฯและสหภาพโซเวียตได้เสนอญัตติร่วมกันต่อองค์การสหประชาชาติ เรียกร้องให้มีการหยุดยิงภายใน 12 ชั่วโมง ถึงแม้สหประชาชาติจะลงมติให้คู่สงครามทำการหยุดยิง แต่ปรากฏว่าไม่มีฝ่ายใดให้การปฏิบัติตาม เพราะต่างฝ่ายก็กังวลกับเรื่องเชลยศึก จึงทำให้ประธานาธิบดีชาติดัดของอียิปต์เรียกร้องให้สหรัฐฯและสหภาพโซเวียตส่งกองกำลังเข้าไปควบคุมสถานการณ์ การประจันหน้าจึงเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้สหประชาชาติจึงมีการเรียกประชุมด่วนและได้ลงมติให้จัดส่งทหารขององค์การสหประชาชาติเข้าไปประจันเหตุการณ์²²

รูปที่ 6 แผนที่แสดงอาณาเขตปาเลสไตน์ภายใต้สนธิสัญญาออสโล ในปี ค.ศ.1993-1995
ที่มา : สราวุธ อารีย์. เล่าเรื่องปาเลสไตน์ผ่านแผนที่. : มูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย สภาเครือข่ายช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม สำนักรังษีราชมณเฑียร. หน้าที่ 41

²¹ น้ำเงิน บุญเยี่ยม. (2548). เล่มเดิม.หน้าที่ 204

²² น้ำเงิน บุญเยี่ยม. (2548). เล่มเดิม.หน้าที่ 206

วันที่ 13 กันยายน ค.ศ. 1993 เกิดการลงนามสนธิสัญญาอาสโลอย่าง เป็นทางการที่กรุงวอชิงตัน ระหว่างนาย ยัซเซอร์ อารอฟัต ประธานกลุ่ม PLO นาย ยิตซัค ราบิน นายกรัฐมนตรีอิสราเอล และนายบิล คลินตัน ประธานาธิบดี สหรัฐฯ โดยหลายฝ่ายเรียกสนธิสัญญานี้ว่า “ความก้าวหน้าแห่งประวัติศาสตร์” แต่สำหรับชื่อเรียกอย่างเป็นทางการเรียกว่า “แถลงการณ์แห่งหลักการที่ว่าด้วย เรื่องการปกครองตนเองชั่วคราว” (Declaration of Principles on interim Self Government) โดยมีผลบังคับใช้เป็นเวลา 1 เดือน (ถึงวันที่ 13 ตุลาคม ค.ศ. 1993) หรือที่รู้จักในนาม “สนธิสัญญาออสโล” (Oslo Accord)

สนธิสัญญาดังกล่าวมีสาระสำคัญ คือ (1) ปาเลสไตน์จะต้องรับรองสถานะ ความเป็นประเทศของอิสราเอล (2) อิสราเอลรับรองสถานะขององค์การปลดปล่อย ปาเลสไตน์ (PLO) ว่าเป็นตัวแทนปาเลสไตน์ และผู้ดูแลบริหารปกครองภายในดินแดน ส่วนต่างๆ ของเวสต์แบงก์กับฉนวนกาซา แต่ยังไม่ได้รับรองรัฐปาเลสไตน์ อิสราเอลต้องทยอยมอบอำนาจการดูแลพื้นที่คืนแก่ PLO ท้ายที่สุดจะเกิดรัฐ ปาเลสไตน์ โดยมีเยรูซาเลมตะวันออกเป็นเมืองหลวง²³ ซึ่งมาตราที่ 1 ของสนธิสัญญา ระบุว่าให้มีการจัดตั้ง “คณะปกครองตนเองชั่วคราวของปาเลสไตน์” (Palestinian Authority: PA) ขึ้น โดยมีสภาที่มาจากการเลือกตั้งในเขตเวสต์แบงก์และฉนวนกาซา เป็นรัฐบาลในระยะเปลี่ยนผ่านที่มีระยะเวลาทำงานไม่เกิน 5 ปี มีเป้าหมายที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างถาวรตามแนวทางของสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ มาตราที่ 242 และ 338 เพื่อให้ประชาชนชาวปาเลสไตน์ในเวสต์แบงก์และกาซาได้ ปกครองตนเองบนพื้นฐานหลักประชาธิปไตย

จากสนธิสัญญาดังกล่าวทำให้ชาวปาเลสไตน์ต่างรู้สึกยินดีที่มีการทำสนธิ สัญญานี้ แม้ความยินดีจะมีความหวาดระแวงอยู่ด้วยก็ตาม และนอกจากนี้ยังมีกลุ่ม ผู้ที่ต่อต้าน คือ กลุ่มฝ่ายซ้ายของปาเลสไตน์อย่าง PFLP และ DFPLP รวมไปถึงกลุ่ม หัวรุนแรงอย่าง PFLP-GC ที่ออกมาข่มขู่จะเอาชีวิตรบนายอารอฟัต ซึ่งในขณะที่กลุ่ม

²³ FINNOMENA FUNDS Investment Team. (2566). *เปิดประวัติศาสตร์สงครามอิสราเอล-ปาเลสไตน์*. (ออนไลน์)

ฝ่ายชาวสุตอย่างกลุ่มขบวนการอิสลามฮามาส (Hamas) ได้ออกมาต่อต้านสนธิสัญญาอย่างหนัก และตีตราว่าสนธิสัญญาดังกล่าวเป็นเสมือนการขายชาติ นอกจากนี้ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าสนธิสัญญาดังกล่าวนี้นี้เป็นการใช้อำนาจเผด็จการของนายอารอฟต์ จากสมาชิกสำคัญบางคนภายในกลุ่ม PLO และออกมาเรียกร้องให้เป็นผู้นำร่วมกัน มิใช่การตัดสินใจแต่เพียงผู้เดียว

สำหรับท่าทีของฝั่งอิสราเอล นำโดยนายเบนจามิน เนทันยาฮู ผู้นำพรรค ลิคุด กล่าวว่าการทำสนธิสัญญาดังกล่าวเท่ากับเป็นการประนีประนอมต่อความฝันของชาวยิวที่มีมาอย่างช้านาน ในการจัดตั้งรัฐอิสราเอล (Eretz Israel) ในดินแดนทั้งหมดที่คัมภีร์ไบเบิลระบุไว้ นอกจากนั้นยังเชื่อว่าการควบคุมของอิสราเอลเหนือ ดินแดนกาซาและเวสต์แบงก์ ถือเป็นการรักษาความมั่นคงที่สำคัญของอิสราเอล เพราะอิสราเอลตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญเสียอิสรภาพ มีเพียงการควบคุมดินแดนที่ยึดมาได้ในสงคราม 1967 อย่างมั่นคงเท่านั้นที่จะรับประกันความมั่นคงของประเทศรวมถึงความปลอดภัยของชาวยิว

ส่วนท่าทีของโลกอาหรับที่มีต่อสัญญานี้อย่างซีเรีย เลบานอนและจอร์แดน รู้สึกว่าเป็นการทำลายเสาหลักการประสานงานด้านยุทธศาสตร์ร่วมกันระหว่าง PLO กับชาติอาหรับในการรับมือกับอิสราเอล แต่ในภายหลังจอร์แดนก็ได้มีการลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพกับอิสราเอล อย่างไรก็ตามท่าทีของซีเรียเป็นสิ่งที่ค่อนข้างสำคัญ เพราะซีเรียเป็นประเทศที่ควบคุมฐานที่มั่นของกลุ่มติดอาวุธปาเลสไตน์ในกรุงดามัสกัสซึ่งเป็นกลุ่มต่อต้านสนธิสัญญาอย่างรุนแรง จึงทำให้สหรัฐฯ และอิสราเอลต่างพยายามที่จะกดดันให้ประธานาธิบดีอัสซาด (Assad) แห่งซีเรีย ลดเสียงต่อต้านลง ซึ่งมีทางเดียว คือการดึงซีเรียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพ แต่จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่ออิสราเอลตกลงที่จะถอนกองกำลังออกจากที่ราบสูงโอราน (Golan Heights) ที่อิสราเอลยึดไปจากซีเรียในสงคราม 6 วัน จึงจะทำให้ท่าทีของซีเรียอ่อนลง

อย่างไรก็ตามการปฏิบัติตามข้อตกลงในการลงนามไว้ในสนธิสัญญาต่างเป็นไปอย่างจำกัดจนถึงการถูกล้มเลิกไปในที่สุด โดยเฉพาะกระบวนการสันติภาพที่ไม่ได้หยิบยกประเด็นที่สำคัญอย่าง การแก้ไขประเด็นสถานะของกรุงเยรูซาเล็ม

การแก้ไขประเด็นการตั้งถิ่นฐานชาวยิวในปาเลสไตน์ และปัญหาผู้ลี้ภัยชาวปาเลสไตน์ ทั้งนี้ปัจจัยที่นำไปสู่ความล้มเหลวของสนธิสัญญาดังกล่าวนี้มี 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 **ประเด็นด้านพื้นที่ดินแดน** กล่าวคือ ภายหลังจากการเจรจา กว่า 7 ปี พื้นที่ที่เป็นเขตอธิปไตยของชาวปาเลสไตน์ซึ่งเรียกว่า โซน A มีเพียงร้อยละ 17.2 จากพื้นที่ทั้งหมดที่ได้วางแผนไว้ว่าจะเป็นเขตปกครองตนเองของชาวปาเลสไตน์ ต่อมา โซน B พื้นที่ที่ปกครองโดยคณะปกครองปาเลสไตน์ โดยมีกองทัพอิสราเอล ดูแลด้านความมั่นคง มีอยู่ร้อยละ 23.8 ของพื้นที่ทั้งหมด และ โซน C (ดินแดน ภายใต้การปกครองของอิสราเอล) ซึ่งมีพื้นที่กว่าร้อยละ 59 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เติบโตทาง เศรษฐกิจของปาเลสไตน์ เช่น น้ำบาดาล และพื้นที่เพาะปลูกทำการเกษตรในหุบเขา จอร์แดน

ประการที่ 2 **ประเด็นการตั้งถิ่นฐานชาวยิว** กล่าวคือ มีการขยายตัวในการ ตั้งถิ่นฐานเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และถึงแม้ว่าจำนวนชาวยิวจะน้อยกว่าประชากร ชาวปาเลสไตน์แต่กลับครอบครองดินแดนได้มากกว่า 2 เท่า รวมถึงยังได้รับประโยชน์ จากการใช้ทรัพยากรน้ำในสัดส่วนที่มากกว่า

ประการที่ 3 **ประเด็นความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจ** กล่าวคือ ด้านเศรษฐกิจของชาวปาเลสไตน์ถดถอยลงเป็นอย่างมากจากสภาวะการอยู่ภายใต้ การยึดครองของอิสราเอลเป็นเวลานานหลายปี เพราะทรัพยากรไม่เพียงพอต่อ ความต้องการของทั้งชาวปาเลสไตน์และอิสราเอล

นอกจากที่กล่าวมาทั้ง 3 ประการนี้ ยังไม่รวมภาวะการฉ้อฉลของอาหาร และยารักษาโรค จึงทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องขอความช่วยเหลือจากนานาชาติ นอกจากนี้ระยะเวลาการปกครองตนเองที่มีการวางกรอบเอาไว้ในแถลงการณ์ เมื่อ วันที่ 13 กันยายน ค.ศ.1993 จะต้องยุติลงในวันที่ 4 พฤษภาคม ค.ศ. 1999 แต่ใน วันถัดมา ประธานาธิบดี บิล คลินตัน เขียนจดหมายถึง ยัชเซอร์ อารอฟิต เพื่อขอร้อง ให้ทำทุกอย่างเพื่อที่จะเจรจาว่าด้วยเรื่องสถานะขั้นสุดท้ายของเวสต์แบงก์และกาซา เพื่อให้ได้รับการแก้ไขปัญหภายใน 1 ปี จึงทำให้สภาผู้บริหารของ PLO ยอมที่จะ เลื่อนประกาศรัฐเอกราชปาเลสไตน์ออกไป

แต่ความล้มเหลวของการประชุมสุดยอดที่แคมป์เดวิดเมื่อเดือน กรกฎาคม ค.ศ.2000 ตลอดจนเหตุการณ์การลุกฮือขึ้นต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์ครั้งที่ 2 (Second Intifadah) ในเดือนกันยายน นำไปสู่การขยายพื้นที่การยึดครองเพิ่มมากขึ้นของ อิสราเอล โดยไปยึดครองดินแดนเวสต์แบงก์ไว้เกือบทั้งหมดอีกครั้ง ซึ่งกองทัพของ อิสราเอลได้มีการโจมตีเป้าหมายและทำลายสัญลักษณ์ทุกอย่างที่อิสราเอลเห็นว่า เป็นสัญลักษณ์ของการปกครองตนเองของคณะปกครองปาเลสไตน์ อาทิ สำนักงานใหญ่ของยัชเซอร์ อารอฟัต สถานีโทรทัศน์-วิทยุ โรงเรียน ถนน แหล่งจ่ายไฟฟ้า ลานบินในสนามบินกาซา และท่าเรือ เป็นต้น จากเหตุการณ์ดังกล่าวนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการสันติภาพที่เริ่มต้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1993 นั้นได้ล้มเหลวลงแล้ว²⁴

➤ เหตุการณ์ในช่วงปี ค.ศ. 2001-2021

ขนาดพื้นที่ของดินแดนประเทศอิสราเอลกับปาเลสไตน์รวมกันทั้งหมด คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 26,790 ตารางกิโลเมตร หากเปรียบเทียบความแตกต่างของ ทั้งสองพื้นที่จะเห็นได้ว่า พื้นที่ของอิสราเอลมีเนื้อที่เทียบเท่ากับจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนพื้นที่ของปาเลสไตน์ มีขนาดเทียบเท่ากับจังหวัดลำพูน ความแตกต่างของขนาด พื้นที่ที่มีที่มาตามประวัติศาสตร์ดังที่กล่าวมา เพราะภายหลังจากสงคราม 6 วัน อิสราเอลได้ยึดดินแดนเวสต์แบงก์ และฉนวนกาซาจากจอร์แดนและอียิปต์ตามลำดับ หลังจากนั้นก็ได้ผนวกรวมพื้นที่เยรูซาเล็มตะวันออกอย่างเป็นทางการ ซึ่งการกระทำ ดังกล่าวนานาชาติต่างประณามและคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติมอง ว่าเป็นโมฆะแต่อิสราเอลกลับมองว่าเยรูซาเล็มเป็นเมืองหลวงของประเทศ ด้วยเหตุ นี้จึงทำให้ดินแดนปาเลสไตน์ภายใต้การยึดครอง (The Occupied Palestine Territories) เป็นดินแดนที่ถูกยึดครองโดยต่างชาติที่ยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ สมัยใหม่ ซึ่งไม่มีดินแดนส่วนไหนของโลกถูกยึดครองยาวนานขนาดนี้มาก่อน²⁵

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2002 อิสราเอลได้ก่อสร้างกำแพงคอนกรีตสูงขึ้นมาในเวสต์แบงก์ เพื่อปิดกั้นชาวปาเลสไตน์ไม่ให้เข้ามายังในเขตนิคมชาวยิว มีขนาดยาว 712

²⁴ ศราวดี อารีย์. (ม.ป.ป.) เล่มเดิม หน้า 42-5

²⁵ ศราวดี อารีย์. (ม.ป.ป.) เล่มเดิม หน้า 55-6

กิโลเมตร โดยอิสราเอลเรียกกำแพงแห่งนี้ว่า “รั้วความมั่นคง” เป็นกำแพงที่แยกชาวปาเลสไตน์ออกจากดินแดนเวสต์แบงก์ ทำให้ประชาชนบางส่วนถูกแยกจากครอบครัว โรงเรียน สถาบันการศึกษาและโรงพยาบาล รวมถึงสถานการณ์ประกอบการต่าง ๆ นอกจากกำแพงสูงแล้วยังมีการสร้างรั้วลวดหนามที่มีความยาวกว่า 700 กิโลเมตร นอกจากเวสต์แบงก์แล้วยังมีนครเยรูซาเล็มที่ถือว่าเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญของตะวันออกกลางและเป็นศูนย์รวมศรัทธา เพราะเป็นต้นกำเนิด 3 ศาสนาที่สำคัญของโลก ทั้ง คริสต์ ยูดาห์ (ยิว) และอิสลาม และมีสถานที่ที่สำคัญ อาทิ โดมทองแห่งศิลา (Golden-Dome) และมัสยิดอัล-อักซอ

ปัญหาระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์ถือว่าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในระดับโลก เพราะมีชาติมหาอำนาจให้ความสนใจและเข้ามาเกี่ยวข้อง เป้าหมาย 2 ประการสำคัญที่มีอิทธิพลต่อทิศทางการเมืองปาเลสไตน์ตลอดมา คือ การปลดปล่อยดินแดนปาเลสไตน์จากการยึดครองของอิสราเอล และการสถาปนารัฐอธิปไตยที่ตั้งอยู่บนหลักการแห่งธรรมาภิบาล นับตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ ค.ศ. 1960 กลุ่มที่มีบทบาทโดดเด่นในฉากรการเมืองปาเลสไตน์ก็คือองค์กรปลดปล่อยปาเลสไตน์ (Palestinian Liberation Organization: PLO) ประกอบไปด้วยกลุ่มขบวนการปลดปล่อยที่ยึดอุดมการณ์ชาตินิยมทางโลกหลายกลุ่ม โดยมีกลุ่มฟาตห์ของนาย ยัสเซอร์ อารอฟัต เป็นกลุ่มที่ใหญ่มีอำนาจมากที่สุด และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป จะเห็นได้จากการที่กลุ่มได้ลงนามข้อตกลงสันติภาพกับอิสราเอล ซึ่งเป็นการยอมรับการคงอยู่ของอิสราเอลเพื่อแลกกับอำนาจผูกขาดทางการเมืองและการทหาร ผ่านการจัดตั้งรัฐบาลปกครองตนเองในระยะเปลี่ยนผ่านที่เรียกว่า “คณะปกครองปาเลสไตน์” (Palestinian Authority: PA) สถานการณ์ยังคงไม่ดีขึ้น ประชาชนชาวปาเลสไตน์ยังคงตั้งความหวังในการหวนคืนสู่เอกราช ในช่วงเวลานั้นเองนายยัสเซอร์ อารอฟัต ผู้นำหนึ่งเดียวของฟาตห์ก็ได้จบชีวิตลงท่ามกลางสถานการณ์ที่กำลังวุ่นวาย

สถานการณ์เช่นนี้ทำให้ฮามาสได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งสภานิติบัญญัติ จนสามารถขึ้นมาเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลเมื่อต้นปี ค.ศ. 2006 กลายเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของการเมืองในปาเลสไตน์ เพราะฮามาสเป็นกลุ่มอุดมการณ์

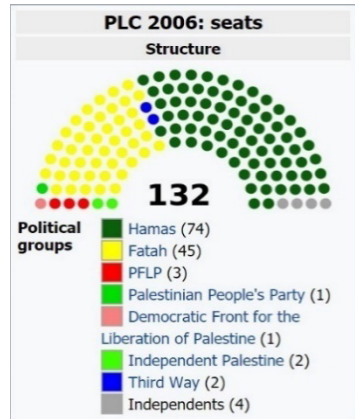
ทางการเมืองที่นิยมแนวทางอิสลาม ซึ่งจะแตกต่างอย่างชัดเจนกับกลุ่มฟาตหะห์ที่เน้นอุดมการณ์ชาตินิยมทางโลก ทำให้ลักษณะการทำงานของทั้งสองฝ่ายแตกต่างกัน แม้ว่าจะมีเป้าหมายเดียวกันก็ตาม แต่ชาตินิโอมานาจจะวันออกและอิสราเอลมองว่าฮามาสเป็น “กลุ่มก่อการร้าย”

คำว่า “ฮามาส” ย่อมาจากชื่อในภาษาอาราบิก แปลว่า กองกำลังต่อต้านของกลุ่มอิสลาม ซึ่งมีผู้นำ คือ นายอิสเมล ฮานียะฮ์ ฮามาสถูกก่อตั้งขึ้น 20 ปี ให้หลังจากการสิ้นสุดการทำสงคราม 6 วัน ซึ่งสงครามครั้งนั้นฝ่ายอาหรับและปาเลสไตน์เป็นผู้พ่ายแพ้สงคราม ทำให้ดินแดนของปาเลสไตน์ถูกอิสราเอลยึดครองไป ทั้งนี้ฮามาสได้เริ่มโจมตีชนชาติยิวที่อยู่ในอิสราเอลครั้งแรกในปี ค.ศ. 1987 และในปี ค.ศ. 1988 ทั้งนี้ฮามาสได้ออกกฏบัตรการล่มสลายของอิสราเอล และการฟื้นฟูการก่อตั้งรัฐอิสลาม ในพื้นที่ที่เคยเป็นดินแดนของปาเลสไตน์ โดยแนวทางของฮามาสในการก่อวินาศกรรม การก่อการร้าย มักจะเป็นการกระเปิดฆ่าตัวตาย การยิงลูกระเบิด การยิงจรวด พฤติกรรมของฮามาสส่งผลให้ชาติตะวันตกมองว่าฮามาสเป็นขบวนการก่อการร้ายมากกว่าการเป็นพรรคการเมือง ทั้งนี้ ฮามาสได้รับการสนับสนุนทั้งงบประมาณ อาวุธและยุทธโศปกรณ์ จากชาติต่าง ๆ ประกอบด้วย (1) ประเทศกาตาร์ เป็นการสนับสนุนผ่านงบประมาณเงิน 360 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ.2021 (2) ประเทศตุรกี (ตุรกี) เป็นการสนับสนุนแบบเปิดเผย มีการพบปะกันระหว่างผู้นำการสนับสนุนเงินงบประมาณ รวมไปถึงการสนับสนุนบทบาทฮามาสในเวทีโลก และ (3) ประเทศอิหร่าน เป็นประเทศที่ให้การสนับสนุนมากที่สุด ทั้งการสนับสนุนอาวุธยุทธโศปกรณ์และการฝึก²⁶

สำหรับโลกมุสลิมจะมีมุมมองต่อกลุ่มฮามาสไปในทางบวก โดยมองว่ากลุ่มฮามาสเป็นขบวนการยึดครองที่มีความชอบธรรม และเป็นองค์กรฟื้นฟูศาสนาอิสลาม (Islamic Revivalism) ให้มีความบริสุทธิ์ คอยจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือชาวปาเลสไตน์ และปฏิบัติงานร่วมกับประชาชนชั้นรากหญ้าจึงทำให้มีมวลชนที่กว้าง

²⁶ ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ ยศ.ทบ. (2566) ใครคือ ฮามาส และ ฮามาสคืออะไร. ใน เอกสารติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคง. ฉบับที่ 1. (ออนไลน์)

ขวาง จึงทำให้ในปี ค.ศ. 2006 ฮามาสชนะในการเลือกตั้งสภานิติบัญญัติ จนก้าวขึ้นมาเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล กลายเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญทางการเมืองของปาเลสไตน์ เพราะฮามาสเป็นกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองที่นิยมแนวทางอิสลาม ซึ่งแตกต่างกับฟาตะห์ที่เน้นอุดมการณ์ชาตินิยมทางโลก ชัยชนะจากการเลือกตั้งของฮามาสมีปัจจัยสำคัญจากการที่ชาวปาเลสไตน์รู้สึกหมดหวังกับกระบวนการสันติภาพที่พยายามกันมาอย่างยาวนาน และฮามาสได้ชูนโยบายที่ทำให้ชาวปาเลสไตน์รู้สึกมีความหวัง จึงทำให้ฮามาสได้รับความไว้วางใจ แต่ด้วยลักษณะและแนวทางการทำงานของทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน แม้ว่าจะมีเป้าหมายในการปลดปล่อยดินแดนปาเลสไตน์เหมือนกัน แต่ในสายตาของตะวันตกและอิสราเอล ฮามาสถูกจัดอยู่ในกลุ่มของ “องค์กรก่อการร้าย” จึงเริ่มใช้นโยบายปิดล้อมดินแดนปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครองทั้งหมด

รูปที่ 7 การแสดงผลการเลือกตั้งระหว่างกลุ่มฟาตะห์และฮามาส
ที่มา : มาโนชญ์ อารีย์. การสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ 1/2567 เรื่อง “ความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas : ผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคตะวันออกกลางและประเทศไทย”

ในปี ค.ศ. 2007 กลุ่มฮามาสเข้ายึดครองกาซา อิสราเอลจึงใช้นโยบายผ่อนปรนต่อเวสต์แบงก์มากขึ้น แต่กลับใช้มาตรการปิดล้อมที่เข้มข้นต่อดินแดนกาซา โดยปกติดินแดนกาซาจะมีทางเชื่อมต่ออยู่ 2 เส้นทางหลัก ได้แก่ (1) เมืองราฟาห์ (Rafah) ในทางทิศใต้เชื่อมต่อไปยังอียิปต์ และ (2) ทางผ่านอีเรซ (Erez) ไปทางทิศเหนือเชื่อมต่อไปยังอิสราเอล ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาสเริ่มทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม ค.ศ. 2008 เกิดเหตุการณ์สู้รบรุนแรงที่ปะทุขึ้นมาอีกระลอก โดยกองทัพอิสราเอลได้ใช้ปฏิบัติการโจมตีที่เรียกว่า “แคสต์ลีด” ซึ่งเป็นการโจมตีทางอากาศครั้งใหญ่ของอิสราเอล เพื่อถล่มพื้นที่บริเวณฉนวนกาซา ผูกบิรบของอิสราเอลระดมยิงขีปนาวุธ

กว่า 30 ลูก ความขัดแย้งทั้งสองฝ่ายใช้ระยะเวลากว่า 3 สัปดาห์ กว่าจะยุติลงแต่ถึงแม้จะเป็นการดำเนินการตามข้อตกลงที่บังคับใช้ในวันที่อาทิตย์ที่ 18 มกราคม ค.ศ. 2009 แต่นายกรัฐมนตรี เอฮุด โอลเมิร์ต ของอิสราเอลในขณะนั้น แสดงท่าทีชัดเจนว่าการสู้รบที่เกิดขึ้นสามารถปะทุขึ้นมาได้อีกครั้งหากกลุ่มฮามาสยังจรวดกลับมาในดินแดนของอิสราเอลอีก ส่วนทางด้านฝ่ายฮามาสประกาศว่าจะไม่ยอมรับข้อตกลงหยุดยิงของอิสราเอลจนกว่าอิสราเอลจะยอมถอนกำลังทหารออกจากพื้นที่และยุติการปิดล้อมกาซา สถานการณ์ดังกล่าวมีผลต่อความอ่อนไหวทางความรู้สึกของชาวมุสลิมทั่วโลก เพราะสงครามครั้งนี้ทำลายสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในกาซาและทำให้ชาวปาเลสไตน์เสียชีวิตไปกว่า 1,400 ราย (เป็นเด็กกว่า 400 ราย) รวมทั้งมีผู้บาดเจ็บกว่า 5,500 ราย

ในช่วงต้นปี ค.ศ. 2010 ประธานาธิบดี บารัค โอบามาแห่งสหรัฐฯ ในขณะนั้นมีความพยายามที่จะสร้างสันติภาพด้วยการให้ทั้งสองฝ่าย “เจรจาโดยตรง” จึงส่ง โจ ไบเดน รองประธานาธิบดีสหรัฐฯ ในขณะนั้น เดินทางไปจัดการเรื่องการพูดคุยด้วยตนเอง จากนั้นนายจอร์จ มิเชลทูตในตะวันออกกลางของสหรัฐฯ ประกาศว่าทั้งสองฝ่ายพร้อมเจรจาสันติภาพแบบทางอ้อม อีก 2 เดือนถัดมาได้มีการเจรจาที่ใช้เวลากว่า 40 นาที ซึ่งได้รับผลตอบรับในทางที่ดี จึงมีการเตรียมความพร้อมที่จะจัดงานประชุมของผู้นำทั้งสอง แต่แล้วก่อนการประชุมสุดยอด สถานการณ์กลับพลิกผันเมื่ออิสราเอลประกาศสานต่องานก่อสร้างนิคมชาวยิวอีกครั้ง จึงทำให้นายอับบาสยืนยันว่าจะไม่มีการเจรจากับอิสราเอลยังคงสร้างนิคมชาวยิว แม้ว่าประธานาธิบดีบารัค โอบามาจะยอมรับว่าตนเองล้มเหลวในการชักจูงอิสราเอล แต่ก็ได้ประกาศว่าจะหาแนวทาง “การเจรจาแบบคู่ขนาน” (Parallel Talk) เพื่อสร้างสันติภาพในตะวันออกกลางให้ได้

กระทั่งในวันที่ 13 กันยายน ค.ศ. 2020 อิสราเอล สหรัฐฯ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (UAE) และบาห์เรน ได้ลงนามในข้อตกลงสันติภาพระหว่างกัน หรือ “ข้อตกลงอับราฮัม” (Abraham Accords) โดยมีประธานาธิบดีสหรัฐฯ นายโดนัลด์ ทรัมป์ เป็นประธานในพิธี ข้อตกลงดังกล่าวนำไปสู่การสร้างความร่วมมือ

2020

How big are Palestine and Israel?

Similar in size to:

Cape Town, South Africa (400 km²),
Abbotsford, Canada (375 km²),
Detroit, US (370 km²),
Sheffield, UK (367 km²),
Lucknow, India (349 km²).

Similar in size to:

Delaware, US (6,446 km²),
Perth, Australia (6,418 km²),
Abia State, Nigeria (6,320 km²),
Brasilia, Brazil (5,802 km²),
Brunei (5,765 km²).

Similar in size to:

New Jersey, US (22,591 km²),
El Salvador (21,041 km²),
Slovenia (20,273 km²),
Bengkulu, Indonesia (19,919 km²),
Gauteng, South Africa (18,176 km²).

Surface areas as per the 1949 Green Line boundaries.

@AJLabs ALJAZEERA

รูปที่ 8 การเปรียบเทียบพื้นที่อิสราเอล-ปาเลสไตน์ ในปีค.ศ.2020

ที่มา : ศราวุฒิ อารีย์. เล่าเรื่องปาเลสไตน์ผ่านแผนที่ : มุลินีเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย สภาเครือข่ายช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม สำนักจุฬาราชมนตรี. หน้าที่ 54

ระหว่างกัน ทั้งนี้ยูเออีและบาห์เรนนับว่าเป็นชาติอาหรับที่ 3 และที่ 4 ที่ลงนามในข้อตกลงสันติภาพกับอิสราเอล โดยก่อนหน้ามีอียิปต์ (ค.ศ.1979) และจอร์แดน (ค.ศ. 1994) ที่ได้ลงนามไปก่อนหน้านี้ ในพิธีลงนาม โดนัล ทรัมป์ได้กล่าวว่า “หลังความขัดแย้งแตกแยกมานานหลายทศวรรษ เราได้เริ่มเห็นอรุณของตะวันออกกลางยุคใหม่ เรามาอยู่ที่นี่ในบ่ายวันนี้เพื่อเปลี่ยนเส้นทางประวัติศาสตร์” และ “วันนี้เป็นวันสำคัญของสันติภาพ”

อย่างไรก็ตามความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับกลุ่มฮามาสยังคงเกิดขึ้นอยู่เรื่อยมา โดยในวันที่ 16-17 เมษายน ค.ศ. 2021 อิสราเอลได้ส่งเครื่องบินรบและเฮลิคอปเตอร์ เข้าโจมตีพื้นที่ผลิตจรวดและฐานทัพของฮามาสในกาซา การโจมตีทั้งสองวันมีขึ้นเพื่อตอบโต้การยิงจรวดจากฉนวนกาซาเข้ามายังดินแดนของอิสราเอล ถัดมาในวันที่ 8 พฤษภาคม ค.ศ. 2021 ทหารอิสราเอลเข้าไปปราบปรามสลายการชุมนุมชาวปาเลสไตน์ในบริเวณมัสยิดอัล-อักซอ จนทำให้ชาวปาเลสไตน์ที่รวมตัวกันปฏิบัติศาสนกิจช่วงท้ายของเดือนรอมฎอนได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก ประเด็น

ความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างทั้งสองฝ่ายเป็นปัญหาที่ผูกโยงกับประเด็นทางการเมืองโดยเฉพาะฝั่งอิสราเอล ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เนื่องจากดินแดนปาเลสไตน์ยังไม่ได้สถาปนาความเป็นรัฐเอกราชอย่างสมบูรณ์แบบ หากแต่เป็นดินแดนที่อยู่ภายใต้การยึดครองของอิสราเอล

2.2 สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส

สถานการณ์ด้านความมั่นคงในพื้นที่ตะวันออกกลางก่อนวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2023 ทางด้านการเมืองในประเทศอิสราเอลภายใต้รัฐบาลของเบนจามิน เนทันยาฮู มีลักษณะขวสาต จึงนำมาสู่การดำเนินนโยบายต่อกลุ่มประเทศอาหรับและปาเลสไตน์ ทั้งเวสต์แบงก์และกาซา อีกทั้งมีการขยายบทบาทของกลุ่มชาตินิยมยิว ซึ่งมีผลต่อกลุ่มลัทธิชาตินิยมของกลุ่มอิสราเอล ส่วนทางด้านปาเลสไตน์มีลักษณะการเมืองที่ข้ายสุด โดยเฉพาะในพื้นที่ของกาซา ซึ่งมีอิหร่านให้การสนับสนุนอาวุธเงิน จึงทำให้อิทธิพลของอิหร่านในพื้นที่ของกาซามีเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้สิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นในภูมิภาคตะวันออกกลางคือการถดถอยของอิทธิพลสหรัฐฯ ในขณะเดียวกันจีนก็ได้ขยายอิทธิพลเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน จึงทำให้ภูมิภาคตะวันออกกลางเป็นที่น่าสนใจของชาติมหาอำนาจขึ้นมาอีกครั้ง

สำหรับความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาสรวมถึงกลุ่มอาหรับ ต่างเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนาน โดยมีเหตุหรือปัจจัยหลักสำคัญ ดังนี้ (1) **ประเด็นความขัดแย้งทางเชื้อชาติและศาสนา** กล่าวคือ ชาวปาเลสไตน์ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในดินแดนแห่งนี้มาก่อนชาวอิสราเอลที่นับถือศาสนาユดาห์ (2) **ประเด็นพื้นที่ที่ตั้งสถานที่ศักดิ์สิทธิ์** กล่าวคือ พื้นที่ดินแดนอิสราเอลและกรุงเยรูซาเล็มเป็นดินแดนที่กำเนิด 3 ศาสนา ได้แก่ คริสต์ อิสลาม และยูดาห์ อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ คือมัสยิดอัล-อักซอ (Al-Aqsa) ซึ่งเป็นสถานประกอบกิจกรรมทางศาสนาของอิสลามและยูดาห์ ทั้งนี้สถานที่แห่งนี้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของอิสราเอล จึงทำให้เกิดปัญหาที่นำไปสู่ความรุนแรงอยู่เสมอมา เพราะอิสราเอลมักปิดกั้นการเข้าถึงของชาวปาเลสไตน์ (3) **การอพยพกลับเข้าดินแดนของชาวยิว** กล่าวคือ ดินแดนของอิสราเอลในปัจจุบันเดิมเป็นดินแดนของชาว

ปาเลสไตน์ แต่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นมาเป็นรัฐ (State) อย่างทางการ โดยในช่วงสงครามครูเสดในอดีตชาวยิวได้ออกจากดินแดน และเริ่มทยอยอพยพกลับมา อีกทั้งยังมีการจัดตั้งกลุ่ม Zionist เพื่อจัดตั้งรัฐชาวยิวขึ้นอีกครั้งในดินแดนปาเลสไตน์ (4) **บทบาทของอังกฤษ** กล่าวคือ ดินแดนแห่งนี้เคยตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรออตโตมันก่อนที่จะส่งต่อมาให้อังกฤษ ซึ่งในช่วงเวลาหลังจากที่อังกฤษมีอำนาจได้มีการส่งเสริมการตั้งถิ่นฐานของชาวยิว ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวยิวเริ่มอพยพหนีมาตั้งถิ่นฐานมากขึ้นทำให้ความขัดแย้งเริ่มก่อตัวมากขึ้น อังกฤษจึงถอนตัวออกไปและส่งต่อให้สหประชาชาติเข้ามามีหน้าที่บริหารจัดการแทน ²⁷

ในช่วงจังหวะที่ความขัดแย้งเริ่มก่อตัวมากขึ้นและสหประชาชาติยังไม่สามารถแก้ไขได้ ชาวยิวได้ใช้โอกาสนั้นในการจัดตั้งประเทศอิสราเอล เพิ่มชนวนความขัดแย้งระหว่างสองฝ่าย นำไปสู่สงครามความขัดแย้งต่าง ๆ อาทิ สงคราม 6 วัน และสงคราม ยมคิปปูร์ เป็นต้น หลังจบสงครามอิสราเอลคว่ำชัยชนะและยึดดินแดนได้เพิ่มมากขึ้น ทำให้กลุ่มหัวรุนแรงในฉนวนกาซาไม่พอใจและแยกตัวมาจัดตั้งเป็นกลุ่มฮามาส (Hamas) เพื่อปกครองในฉนวนกาซา ปัญหาเริ่มก่อตัวเพิ่มมากขึ้น สหประชาชาติ (UN) จึงเข้ามาเสนอทางออกของปัญหาดังกล่าวนี้ แนวทางการแก้ปัญหาให้เป็นรูปแบบ 2 รัฐ (Two-State Solution) คือ รัฐอิสราเอล และ รัฐปาเลสไตน์ (ให้ชาวปาเลสไตน์มีสิทธิกำหนดทางเลือกของตนเอง) กำหนดเขตแดนให้ปาเลสไตน์แบ่งออกเป็น 2 พื้นที่ คือ เวสต์แบงก์ (West Bank) และ ฉนวนกาซา (Gaza) พร้อมกับให้อิสราเอลย้ายประชาชนของตนที่เข้าไปอยู่ในเวสต์แบงก์ออกจากพื้นที่และเข้าไปอยู่ในพื้นที่ของรัฐอิสราเอล นอกจากนี้ยังแบ่งแยกกรุงเยรูซาเล็มที่เป็นหัวใจสำคัญออกเป็น 2 ส่วน ให้ทั้งสองฝ่ายแบ่งกันดูแล

จากปัญหาที่ไม่สามารถหาทางแก้ไขได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้พื้นที่ตะวันออกกลางที่นอกจากเป็นแหล่งพลังงานที่สำคัญที่ชาติมหาอำนาจต้องการแล้วยังเป็นพื้นที่ที่มีสงครามและความขัดแย้งอยู่เรื่อยมาทำให้ชาติมหาอำนาจใช้พื้นที่

²⁷ ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ ยศ.ทบ. (2566). การแก้ปัญหาในรูปแบบ 2 รัฐ two -state tate tate Solution Solution Solution).ใน เอกสารติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคง. ฉบับที่ 2

แห่งนี้ในการสร้างและขยายอิทธิพลของตนเองโดยการสนับสนุนแหล่งทุน อาวุธ รวมไปถึงทรัพยากรที่ขาดแคลน หลายครั้งที่เกิดสงครามหรือความขัดแย้งขึ้นเกิดการตั้งคำถามว่าเป็นสงครามที่เกิดจากคู่ขัดแย้งโดยตรง หรือเป็นสงครามตัวแทนของมหาอำนาจใด ดังเช่นสถานการณ์ล่าสุดในพื้นที่ตะวันออกกลางเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2023

รูปที่ 10 มุตเบอร์ 1 อาวุธของฮามาสในการโจมตีทางอากาศ

ที่มา : กรุณา บัวคำศรี. รอบโลก by กรุณา บัวคำศรี <https://x.com/robloakbykaruna/status/1711743361521266808/photo/>

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส ในช่วง “เดือนตุลาคม ค.ศ. 2023”

รูปที่ 9 มุตเบอร์ 1 อาวุธของฮามาสในการโจมตีทางอากาศ

ที่มา : กรุณา บัวคำศรี. รอบโลก by กรุณา บัวคำศรี <https://x.com/robloakbykaruna/status/1711743361521266808/photo/2>

เช้าวันเสาร์ที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2023 กลุ่มฮามาสเปิดปฏิบัติการทางทหารต่อต้านอิสราเอลทั้งทางอากาศ ทะเลและภาคพื้นดิน ด้วยการยิงขีปนาวุธกว่า 5,000 ลูกออกมาจากฉนวนกาซา และรุกรานเข้าไปในดินแดนอิสราเอลพร้อมทั้งสังหารทหารประชาชน และจับตัวประกันไปเป็นจำนวนมาก การบุกโจมตีของฮามาสในครั้งนี้เป็นการโจมตีครั้งใหญ่ในรอบ 2 ปีหลังที่ทั้ง 2 ฝ่ายเคยปะทะกันเมื่อปี ค.ศ. 2021 ซึ่งก่อนหน้านี้

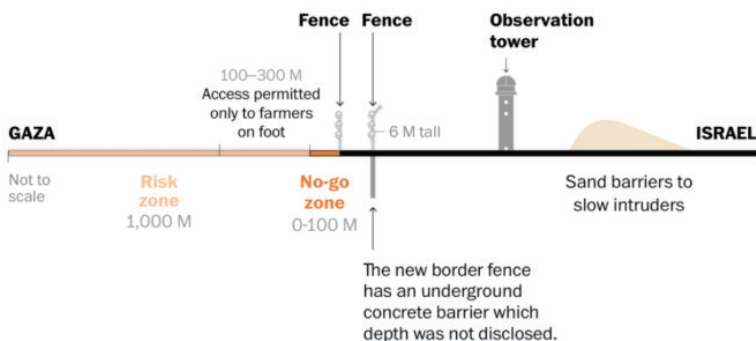
ทั้ง 2 ฝ่ายเคยปะทะกันต่อเนื่องยาวนานถึง 11 วัน ในปี ค.ศ. 2021 จนมีผู้เสียชีวิตถึง 240 คน กลุ่มฮามาสเรียกปฏิบัติการในวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2023 ว่า “Operation Al-Aqsa Flood” ซึ่งกลุ่มฮามาสให้เหตุผลว่า ความอดทนมีมามากพอแล้วกับการที่อีกฝ่ายสังหารหมู่ประชาชนชาวปาเลสไตน์จำนวนมาก และมีอีกไม่นานที่เสียชีวิตลงในปีนี้จากเหตุอาชญากรรมในความพยายามที่จะยึดครองดินแดนพิพาท²⁸

สำหรับการโจมตีอิสราเอลในครั้งนี้ กลุ่มฮามาสได้ใช้อาวุธและวิธีการโจมตีที่หลากหลาย ทั้งการใช้โดรนเพื่อหย่อนระเบิดทำลายยุทโธปกรณ์ของอิสราเอล สำหรับโดรนของฮามาสมีชื่อว่า “35 Al-Zawari” ซึ่งเป็นโดรนแบบฟิสิกซ์วิ่งสี่มีขนาดใกล้เคียงกับโดรนแลนเซตของรัสเซีย ตอนแรกโดรนชนิดนี้ถูกจัดให้เป็นโดรนลาดตระเวน ก่อนที่จะถูกดัดแปลงเป็นโดรนพลีชีพเพื่อโจมตีอิสราเอลในปฏิบัติการครั้งนี้ นอกจากอาวุธแบบจู่โจมแล้ว กลุ่มฮามาสยังมีอาวุธประเภทตั้งรับด้วยเช่นกัน โดยหนึ่งในอาวุธป้องกันภัยทางอากาศที่กลุ่มฮามาสใช้คือ “มุตเบอร์ 1” มีเป้าหมายเพื่อโจมตีเครื่องบินรบของอิสราเอลโดยเฉพาะ ตามข้อสันนิษฐานของอานันท์ โอเบรอน นักเขียนประจำ Co-Operation of World wide Broadcast กล่าวว่าฮามาสอาจหาอาวุธมาจาก 4 ช่องทาง ดังนี้ (1) การลักลอบขนอาวุธผ่านเรือ อาวุธเหล่านี้จะถูกปิดผนึกอย่างดีและถูกทิ้งกลางทะเลห่างจากชายฝั่งฉนวนกาซาหลายไมล์ จากนั้นก็รอให้กระแสน้ำพัดเข้าชายฝั่งแต่ก็เป็นวิธีการที่เสี่ยงต่อการถูกกองทัพเรืออิสราเอลตรวจพบ (2) การสนับสนุนลับจากอิหร่านและซีเรีย โดยคาดว่ากลุ่มฮามาสสามารถสร้างเครือข่าย อุโมงค์ที่อยู่บริเวณใต้ชายแดนอียิปต์และฉนวนกาซา เพื่อขนส่งกระสุน อาวุธและยุทโธปกรณ์เข้ามายังคลังในฉนวนกาซาได้ (3) แหล่งอาวุธจากต่างประเทศ กลุ่มฮามาสอาจจัดหาหรือซื้ออาวุธบางประเภท เช่น จรวดฟัจร์-3 จรวดฟัจร์-5 และจรวด M302 จากอิหร่าน ซีเรีย ซูดาน หรือตลาดมืด และ(4) แหล่งผลิตอาวุธในฉนวนกาซา โดยกลุ่มฮามาสสามารถสร้างจรวดปืนชนิดไม่นำวิถี ซีปนาวุธต่อต้านรถถัง จรวดปืนใหญ่พิสัยใกล้ และระเบิดชนิดอาร์พีจีได้ด้วยตนเอง²⁹

²⁸ Tnnthailand. (2566) สรุพบว่า 'สงครามอิสราเอล-ฮามาสครั้งใหม่' เปิดฉากยิงซีปนาวุธถล่มกว่า 5,000 ลูก. (ออนไลน์)

²⁹ กรุณา บัวคำศรี. (2566). กลุ่มฮามาสหาอาวุธมาจากไหน. (ออนไลน์)

Israel's perimeter fence and access restricted area

รูปที่ 11 สภาพแนวป้องกันฝ่ายอิสราเอล

ที่มา : ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ ยศ.ทบ.เลขที่หน้า 1 “การรุกฝ่าแนวกำแพง Hamas” ฉบับที่ 4 (อิสราเอล 4). 13 ต.ค. 66

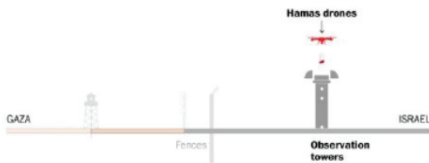
เทคนิคทางยุทธวิธีสำคัญของฮามาส คือการเลือกช่วงเวลา (Timing) ซึ่งเป็นปัจจัยด้านโอกาส โดยในช่วงนั้นเป็นเทศกาลวันหยุด เนื่องในวันสำคัญทางศาสนา วันซิมחת โทราห์ (Simchat Torah) เหตุการณ์การโจมตีอิสราเอลที่เกิดขึ้นครั้งนี้มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ 9/11 ในสหรัฐฯ ถือได้ว่าเป็นการโจมตีแบบ Surprise Attack โดยโจมตีเป็น Hybrid War ผสมกับการก่อการร้าย (Terrorism) ซึ่งทำให้อิสราเอลเกิดการสูญเสียประชากร ซึ่งเป็นการโจมตีแบบไม่มีระบบแจ้งเตือน อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสถานะของรัฐบาลอิสราเอล โดยมีหลายฝ่ายต้องการให้นายกรัฐมนตรี เนทันยาฮู ลาออกจากตำแหน่ง รูปแบบการรุกของฮามาส แบ่งออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้

1) ใช้โดรนแสงเครื่อง บินเข้าหย่อนระเบิดเพื่อทำลายระบบอาวุธบนยอดหอตรวจการณ์ ระดมยิงทำลายเสาสัญญาณโทรศัพท์เพื่อตัดการติดต่อ/โดดเดี่ยวพื้นที่ พร้อมกับระดมยิงข่มด้วยอาวุธยิงเล็งตรงอย่างหนักหน่วงเพื่อสกัดทหารอิสราเอลในหอคอย

I.

Drones dropped explosives

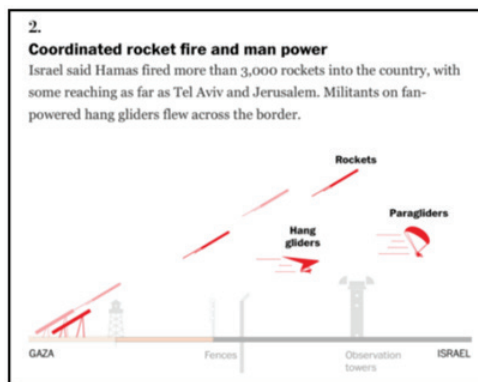
Using commercial drones, Hamas bombed Israeli observation towers, communications infrastructure and weapons systems along the border.

รูปที่ 12-13 รูปแบบการรุกของฮามาสขั้นที่ 1

ที่มา : ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ ยศ.ทบ.เลขที่หน้า 2 “การรุกฝ่าแนวกำแพง Hamas” ฉบับที่ 4 (อิสราเอล 4). 13 ต.ค. 66

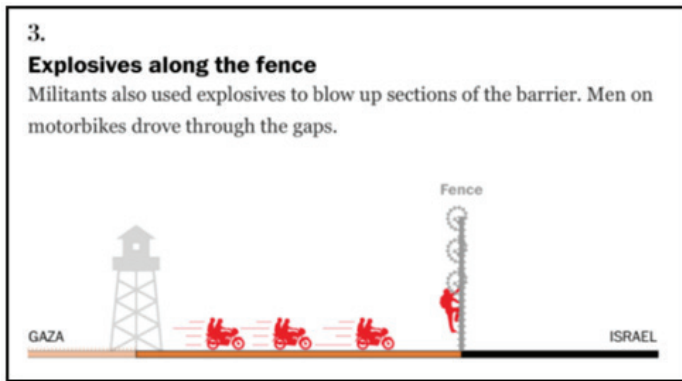
2) ระดมยิงจรวดอย่างหนาแน่นต่ออิสราเอลพร้อมกับหน่วย ปีกร่อน Hang glider และ ร่มร่อน Paraglider ข้ามเครื่องกีดขวางเข้าสู่โจมตีทางลึก

รูปที่ 14 รูปแบบการรุกของฮามาสขั้นที่ 2

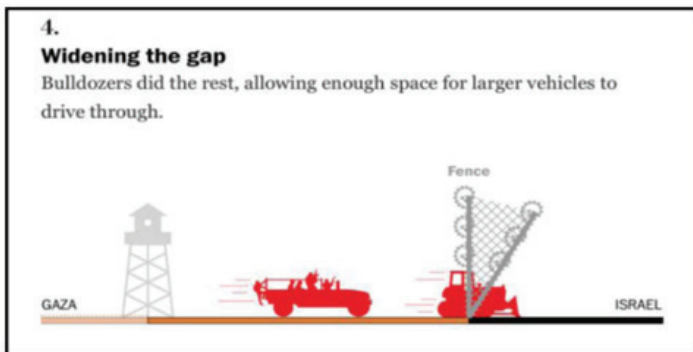
ที่มา : ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ ยศ.ทบ.เลขที่หน้า 2 “การรุกฝ่าแนวกำแพง Hamas” ฉบับที่ 4 (อิสราเอล 4). 13 ต.ค. 66

3) ระเบิดทำลายรั้วเพื่อเปิดช่องเจาะเร่งด่วน โดยใช้ทีมระเบิดทำลายต่อรั้วเหล็ก/แผงคอนกรีต ขณะที่ตำรวจยิงข่มต่อหอดตรวจการณ์ ตามที่ได้มีการฝึกไว้ เมื่อเปิดช่องได้ ใช้นัชมอเตอร์ไซด์ค์โจมตีผ่านช่องเจาะขนาดเล็กบุกเข้าทำลายการต้านทาน ยึด/ทำลายที่หมายขั้นต้น

รูปที่ 15 รูปแบบการรุกของฮามาสขั้นที่ 3
ที่มา : ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ ยศ.ทบ.เลขที่หน้า 2 “การรุกรานแนวกำแพง Hamas” ฉบับที่ 4 (อิสราเอล 4). 13 ต.ค. 66

4) ขยายช่องเจาะด้วยรถเกลี่ย Bulldozers เพื่อให้กองกำลังยานยนต์สามารถรุกรานเข้าไปเป็นกำลังหลัก³⁰

รูปที่ 16 รูปแบบการรุกของฮามาสขั้นที่ 4
ที่มา : ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ ยศ.ทบ.เลขที่หน้า 3 “การรุกรานแนวกำแพง Hamas” ฉบับที่ 4 (อิสราเอล 4). 13 ต.ค. 66

ภายหลังการโจมตี นายกรัฐมนตรีของอิสราเอล นาย เบนจามิน เนทันยาฮู ออกมาประกาศว่าประเทศกำลังอยู่ในภาวะสงคราม พร้อมทั้งจัดตั้งคณะรัฐมนตรี

³⁰ ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ ยศ.ทบ. (2566). การแก้ปัญหาในรูปแบบ 2 รัฐ (two-state Solution). ใน เอกสารติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคง. ฉบับที่ 2

สงคราม (War Cabinet) ประกอบไปด้วย นายกา เนทันยาฮู, โยอาฟ กัลแลนดร์ รมว. กลาโหม, เบนนี แคนตซ์ หัวหน้าพรรคฝ่ายค้านและอดีตนายทหาร 2 คน อย่างไรก็ตามแม้ว่าปาเลสไตน์จะยิงปืนใหญ่และจรวดซีปนาวุธเข้ามาเป็นพันลูก อิสราเอลก็สามารถสกัดกั้นได้ผ่านยุทธวิธีสำคัญอย่าง “ไอเอิร์นโดม” (Iron Dome) หรือ “โดมเหล็ก” เป็นระบบป้องกันหลักที่อิสราเอลใช้ป้องกันประเทศทางอากาศจากการโจมตีด้วยซีปนาวุธและจรวดพิสัยใกล้ (4-70 กิโลเมตร) ซึ่งติดตั้งอยู่ในระบบยานเคลื่อนที่ของกองพันป้องกันภัยทางอากาศของอิสราเอล โดยมีการใช้เรดาร์ตรวจจับพร้อมกับใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อระบุว่าจรวดที่เข้ามานั้นเป็นภัยคุกคามตามที่ถูกต้องหรือไม่ เช่น จะโจมตีพื้นที่ซึ่งมีประชากรอาศัยอยู่ หากไม่เป็นเช่นนั้น Iron Dome ก็จะเพิกเฉยต่อจรวดและปล่อยให้เข้าสู่ฐานฟ้าของอิสราเอล

หากตรวจจับแล้วพบภัยคุกคาม ระบบควบคุมและอำนวยความสะดวก (Battle Management and Weapons Control: BMC) จะทำการประมวลผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จากนั้นจะมีการส่งคำสั่งไปยังแท่นยิง “หน่วยยิงอาวุธปล่อย” (Missile Firing Unit) ให้ทำการยิงซีปนาวุธออกไปสกัด โดยให้ระเบิดใกล้ๆ กับจรวดเป้าหมายกลางอากาศ³¹

ทั้งนี้ ไอเอิร์นโดมถูกออกแบบมาเป็นพิเศษเพื่อป้องกันการโจมตีทางอากาศระยะใกล้ ซึ่งจุดเริ่มต้นมาจากครั้งที่อิสราเอลทำสงครามกับกลุ่มติดอาวุธ “เฮซบอลเลาะห์” ของเลบานอน ในปี ค.ศ. 2006 ซึ่งตอนนั้นมีการยิงจรวดโจมตีอิสราเอลหลายพันลูก สร้างความเสียหายรุนแรง ทำให้มีผู้เสียชีวิตหลายสิบคน และต้องอพยพผู้คนจำนวนมาก

³¹ Thai PBS. (2566). ขวัญจิ “ระบบอัจฉริยะ Iron Dome” ป้องกันซีปนาวุธโจมตีพิสัยใกล้. (ออนไลน์)

รูปที่ 17-18 ระบบอัจฉริยะ Iron Dome

ที่มา : Thai PBs. ขวนรู้จัก "ระบบอัจฉริยะ Iron Dome" ป้องกันซีปนาวุธโจมตีพิสัยใกล้.

<https://www.thaipbs.or.th/now/content/414>

ไอเอิร์นโดม จึงถูกพัฒนาขึ้นและนำมาใช้งานในปี ค.ศ. 2011 โดยบริษัทของอิสราเอลคือ Rafael Advanced Defense Systems และ Israel Aerospace Industries ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ ถือเป็นหนึ่งในระบบป้องกันการโจมตีที่มีเทคโนโลยีล้ำสมัยที่สุดในโลก ทำงานโดยใช้เรดาร์เพื่อบ่งชี้และทำลายภัยที่เข้ามา ก่อนที่มันจะสร้างความเสียหายขึ้น³²

ต่อมาในช่วงเช้าวันที่ 8 ตุลาคม ค.ศ. 2023 อิสราเอลเปิดฉากโจมตีแก๊สแค้นเอาคืนกองกำลังกลุ่มฮามาสที่เปิดปฏิบัติการโจมตีอิสราเอลแบบไม่ให้ตั้งตัว โยอาฟ แกลแลนด์ รัฐมนตรีกลาโหมอิสราเอล ประกาศยึดคืนพื้นที่สำเร็จและมีคำสั่งปิดล้อมฉนวนกาซาแบบสมบูรณ์ โดยจะไม่มีกระแสไฟฟ้า น้ำ อาหารและยาไปยังพื้นที่ฉนวนกาซาเป็นการกีดกันกลุ่มฮามาส เพราะฉนวนกาซาเป็นพื้นที่ที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างสมบูรณ์เพราะมีพื้นที่และทรัพยากรอย่างจำกัด จึงจำเป็นต้องพึ่งพาสิ่งของจากภายนอก ซึ่งการเดินทางเข้าสู่ฉนวนกาซาได้นั้นสามารถเดินทางได้ 2 ทาง คือเส้นทางอิสราเอลผ่านด่านความมั่นคงหรือช่องทางที่เรียกว่าจุดผ่านแดนเอเรซ (Erez) และเส้นทางอียิปต์ ผ่านช่องทางที่เรียกว่าจุดผ่านแดนราฟาห์ (Rafah)

³² BBC News ไทย. (2564). ระบบป้องกันการโจมตีทางอากาศ "ไอเอิร์นโดม" ของอิสราเอลทำงานอย่างไร. (ออนไลน์)

ภายหลังจากกองทัพอิสราเอลประกาศควบคุมพื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศ ที่ติดกับฉนวนกาซาได้แล้วเจ้าหน้าที่อาสาสมัครของอิสราเอลเข้าเคลียร์พื้นที่ที่ชุมชน การเกษตรหรือคิบูตซ์ ชื่อ Be'eri และพบร่างไร้ชีวิตจำนวนมากกว่า 100 รายหรือ คิดเป็นร้อยละ 10 ของประชากรในชุมชนนี้ อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากพื้นที่ชุมชน การเกษตรแล้วยังมีการสังหารหมู่ที่เทศกาลงานดนตรี Supernova Festival เทศกาล ดนตรีเพื่อสันติภาพที่จัดขึ้นในทะเลทรายเนกฟทางตอนใต้ของอิสราเอลไม่ไกลจาก ฉนวนกาซา ผู้เสียชีวิตมากถึง 260 คน ส่วนใหญ่อายุ 20-30 ปีและหลายคนถูกจับ เป็นตัวประกัน

รูปที่ 19 ภาพแสดงอาณาเขตพื้นที่ระหว่างฉนวนกาซา อิสราเอล-และอียิปต์
ที่มา กรุณา บัวคำศรี. รอบโลก by กรุณา บัวคำศรี <https://x.com/robloakbykaruna/status/1711346331221115083>

เมื่อสถานการณ์เริ่มทวีความรุนแรงและความเสียหายเพิ่มมากขึ้นกองทัพ อิสราเอลจึงได้ประกาศระดมกำลังพลกว่า 300,000 นาย ซึ่งถือเป็นการระดมพลครั้ง ใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ กำลังพลส่วนหนึ่งถูกเรียกกลับมาจากต่างประเทศเพื่อ สนับสนุนปฏิบัติการ Swords War มีเป้าหมายในการกำจัดกลุ่มฮามาสและเริ่มปฏิบัติ การโจมตีทางอากาศต่อฉนวนกาซา ซึ่งเป็นฐานที่มั่นของฮามาสอย่างต่อเนื่อง จุด หนึ่งที่ถูกละเมิดคือค่าย Jabalia ค่ายผู้ลี้ภัยชาวปาเลสไตน์ที่ใหญ่ที่สุดในฉนวนกาซา

มีผู้อาศัยอยู่กว่า 116,000 คน ทำให้โฆษกกองพลน้อย อัลกอซซัม (Al-Qassam Brigades) ซึ่งเป็นปีกทหารของฮามาสประกาศว่าหากอิสราเอลยังโจมตีแบบไม่เลือกเป้าหมายกลุ่มฮามาสจะเริ่มสังหารตัวประกันทีละคน แต่อิสราเอลยังต่อโจมตีอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะเมืองคาน ยูนิส (Khan Younis) ที่มีประชากรประมาณ 500,000 คน มากกว่าครึ่งสูญเสียบ้านเรือนจากการถูกโจมตีทางอากาศโดยกองทัพอิสราเอลปฏิบัติการของอิสราเอลเริ่มทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเพราะนอกเหนือจากการโจมตีเพื่อกวาดล้างกลุ่มฮามาส อิสราเอลยังปิดตัวโรงไฟฟ้าที่มีอยู่เพียงแห่งเดียว จึงทำให้โรงพยาบาลกว่า 20 แห่งต้องเผชิญกับภาวะการขาดไฟฟ้าในขณะที่จำนวนผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ³³ ผลที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คือ วิกฤตด้านมนุษยธรรมในพื้นที่ของฉนวนกาซา เพราะทุกโรงพยาบาลกำลังเจอสถานการณ์ขั้นเลวร้ายต่อการรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้น

นายกรัฐมนตรี เบนจามิน เนทันยาฮู ประกาศยกระดับการทำสงครามกับกลุ่มฮามาสไปสู่ขั้นที่ 2 คือ การสังหารและยุทธโศภณกรรมเข้าสู่ภาคพื้นดินเพิ่มมากขึ้น และขยายวงกว้างของขอบเขตในการทำสงคราม ซึ่งอิสราเอลสามารถเคลียร์พื้นที่บางส่วนทางตอนเหนือของฉนวนกาซาสำเร็จ โดยเฉพาะเขตเปียต ลาฮียา ทั้งฝั่งที่ติดกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและฝั่งที่ติดกับธารน้ำนาซาล ชานาน ทำให้สถานการณ์ในพื้นที่ฉนวนกาซาอยู่ในขั้นวิกฤตโดยเฉพาะทางตอนใต้ เพราะประชาชนชาวปาเลสไตน์ได้บุกเข้าไปในพื้นที่ของโกดังและศูนย์แจกจ่ายอาหารของสำนักงานผู้ลี้ภัยปาเลสไตน์ของสหประชาชาติ (UNRWA) เพื่อแย่งชิงอาหารและสิ่งของที่จำเป็นในการประทังชีวิต นับว่าเป็นสัญญาณของวิกฤตด้านมนุษยธรรม การหมดความอดทนและความสิ้นหวัง ส่วนทางด้านสาธารณสุขค่อนข้างเปราะบางเพราะอิสราเอลมั่นใจว่าโรงพยาบาลชิฟา เป็นฐานที่มั่นและแหล่งกบดานของกลุ่มฮามาส พร้อมทั้งจะทำลาย โดยโรงพยาบาลดังกล่าวเป็นโรงพยาบาลที่ใหญ่ที่สุดในฉนวนกาซาซึ่งตั้งอยู่ใจกลางกาซา ซิตี้

³³ กรุณา บัวคำศรี. (2566). **สรุปสถานการณ์อิสราเอล-ปาเลสไตน์ 9/10/2023** (ออนไลน์)

นอกจากอิสราเอลจะทำศึกสงครามทางใต้กับกลุ่มฮามาสแล้ว อิสราเอลยังต้องเผชิญกับการโจมตีทางตอนเหนือบริเวณชายแดนติดกับเลบานอนอีกด้วย คือ กลุ่มติดอาวุธ “ฮิซบอลเลาะห์” อิสราเอลจะต้องเฝ้าระวังเพราะตนเองกำลังอยู่ในช่วงเปราะบางหลังจากที่ฮามาสโจมตีแบบไม่ทันตั้งตัว สถานการณ์ชายแดนเลบานอนและอิสราเอลเริ่มทวีความรุนแรงมากขึ้นหลังนับรบ 5 คนจากกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ถูกอิสราเอลฆ่าตาย ในระหว่างพยายามลักลอบข้ามพรมแดนเข้าสู่อิสราเอล เพื่อวางระเบิดเป็นเหตุรุนแรงที่สุดในรอบ 17 ปี ³⁴จากสถานการณ์ที่เริ่มทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในห้วงเดือนตุลาคม ทำให้มียอดผู้เสียชีวิต ชาวปาเลสไตน์เพิ่มเป็นกว่า 8,300 คน รวมอิสราเอลอีกราว 1,400 คน ทำให้ยอดรวมผู้เสียชีวิตทั้ง 2 ฝ่าย 9,700 คน

บทบาทของชาติมหาอำนาจและนานาชาติ

รูปที่ 20-21 ภาพแผนที่แสดงอาณาเขตพื้นที่ตั้งของกลุ่มติดอาวุธในเลบานอนและภาพกลุ่มติดอาวุธในเลบานอน

ที่มา : กรุณา บัวคำศรี. รอบโลก by กรุณา บัวคำศรี <https://x.com/robloakbykaruna/status/171211432353826022>

สหรัฐอเมริกา : ในฐานะชาติพันธมิตรที่เหนียวแน่นที่สุดให้การสนับสนุนด้วยการส่งให้กองเรือบรรทุกเครื่องบินรบ “USS Gerald R. Ford Carrier Strike Group” เดินทางไปทะเลเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออกใกล้อิสราเอล อีกทั้งประกาศแสดงความเห็นว่าสิ่งที่อิสราเอลทำคือการกำจัดกลุ่มฮามาส เป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่หากจบสงครามในครั้งนี้อิสราเอลสามารถบรรลุเป้าหมายได้ อิสราเอลจะต้องไม่ยึดครอง

³⁴ Tnn World. (2566) รถถังอิสราเอลประชิดชายแดนเลบานอน-สถานการณ์ตึงเครียด (ออนไลน์)

พื้นที่ฉนวนกาซาเพราะการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดและจะส่งผลเสียตามมา ดังนั้นสิ่งที่ควรเกิดขึ้นหลังจากกำจัดกลุ่มฮามาสคือการจัดตั้งรัฐบาลสไตน์ตามแนวคิดแบบสองรัฐ (Two State Solution) และแบ่งพื้นที่ตามข้อตกลงของสหประชาชาติ นอกจากนี้การโจมตีพื้นที่โรงพยาบาลท่ามกลางภาวะสงคราม ถือเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ทำให้สหรัฐฯ ออกมาแสดงท่าทีปรามอิสราเอล โดย เจค ซัลลิแวน ที่ปรึกษาด้านความมั่นคงแห่งชาติสหรัฐฯ ได้ให้สัมภาษณ์กับรายการโทรทัศน์ ABC ว่าอิสราเอลควรใช้ความระมัดระวังทุกประการเพื่อแยกแยะระหว่างผู้ก่อการร้ายและพลเรือน สหรัฐฯ ถ่ายโถงอาวุธไปให้อิสราเอลภายใต้ข้อกำหนดที่ต้องดำเนินการเพื่อปกป้องชีวิตผู้บริสุทธิ์³⁵

ฝรั่งเศส : ประณามการโจมตีของผู้ก่อการร้าย ที่มีต่ออิสราเอลและประชากรของอิสราเอล และฝรั่งเศสจะขอแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันอย่างเต็มที่กับอิสราเอล อีกทั้งจะจัดตั้ง “กลุ่มประเทศเพื่อนมนุษยธรรม” เพื่อช่วยชาวปาเลสไตน์ในกาซา จะรวมถึงกรีซ ไชปรัส และฝรั่งเศสได้ส่งเฮลิคอปเตอร์ไปช่วยโรงพยาบาลในกาซา

อิหร่าน : ประเทศอิหร่านมีท่าทีที่ชัดเจนในการสนับสนุนปาเลสไตน์หรือกลุ่มฮามาสได้มีการออกมาเตือนอิสราเอลให้ยุติการโจมตีในพื้นที่ฉนวนกาซา อีกทั้งยังกล่าวโทษไปถึงสหรัฐฯ ที่จะต้องออกมาแสดงความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในฐานะที่เป็นฝ่ายสนับสนุนกองทัพอิสราเอล ทำให้ความขัดแย้งในฉนวนกาซากลายเป็นสงครามตัวแทน ที่เหมือนกับว่าอิสราเอลได้ปฏิบัติการในนามของสหรัฐฯ มากกว่า อิหร่านเองก็ให้การสนับสนุนปาเลสไตน์และกลุ่มติดอาวุธต่าง ๆ เพื่อที่จะสู้รบกับอิสราเอลต่อไป ผ่านการมอบขีปนาวุธ “ฟาเทห์-313” ซึ่งเป็นขีปนาวุธพิสัยใกล้ภาคพื้นสู่ภาคพื้น มีรัศมีการยิงได้ถึง 500 กิโลเมตร และมีขีดความสามารถในการยิงที่ครอบคลุมอ่าวอาหรับ ผ่านระบบการนำทางแบบ GPS นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนขีปนาวุธ “Qiam-1” เป็นขีปนาวุธจากภาคพื้นสู่ภาคพื้น ออกแบบโดยอิหร่าน มีพิสัยการยิง 700-800 กิโลเมตร จุดเด่นคือ มีความแม่นยำสูง สามารถบรรจุ

³⁵ กรุณา บัวคำศรี. (2566). สรุปสถานการณ์อิสราเอล-ปาเลสไตน์ 11/10/2023. ออนไลน์

หัวรบได้ถึง 640 กิโลกรัม ซึ่งหมายถึงประสิทธิภาพในการยิงจะมากกว่า ทั้งนี้ขีปนาวุธทั้งสองชนิดอิหร่านยังคงใช้ถล่มฐานทัพสหรัฐในอิรักมาก่อนในปี ค.ศ. 2020

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส ในช่วงเดือน พฤศจิกายน ค.ศ. 2023

สถานการณ์การสู้รบระหว่างอิสราเอล-ฮามาสยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยนายกรัฐมนตรีของอิสราเอล นายเบนจามิน เนทันยาฮู ออกมาประกาศว่า ณ ขณะนี้คือเวลาสำหรับสงคราม มีการโจมตีค่ายผู้ลี้ภัยจาบาเลียทำให้มีชาวปาเลสไตน์เสียชีวิตอย่างน้อย 195 ราย สูญหายได้ซากปรักหักพัง 120 คน และบาดเจ็บอีกกว่า 777 คน ซึ่งในขณะนี้ถือว่าเป็นการทำสงครามกับฮามาสระยะที่สอง คือการรุกภาคพื้นดินเข้าไปยังฉนวนกาซา มีการเคลื่อนที่ของกองทัพอิสราเอลเข้าสู่พื้นที่รอบโรงพยาบาลอัล-ชีฟา ในพื้นที่ของฉนวนกาซา ส่งผลให้การสู้รบระหว่างอิสราเอลและกลุ่มฮามาสเริ่มยกระดับความรุนแรงมากขึ้น ทำให้ในทางปฏิบัติ โรงพยาบาลแห่งนี้กลายเป็น Frontline หรือแนวหน้าของการทำสงครามระหว่างอิสราเอลกับกลุ่มฮามาส โดยในขณะนั้นโรงพยาบาลอัล-ชีฟาต้องปิดรับผู้ป่วยใหม่โดยสิ้นเชิงเนื่องจากขาดแคลนน้ำ อาหาร ยา เวชภัณฑ์ และสำคัญที่สุดคือเชื้อเพลิงสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้า หนึ่งในกลุ่มที่เสี่ยงคือกลุ่มทารกที่คลอดก่อนกำหนด ซึ่งแพทย์ไม่สามารถประเมินได้ว่าเด็ก ๆ แรกคลอดเหล่านี้จะอยู่รอดต่อไปได้อีกกี่วัน เนื่องจากโรงพยาบาลไม่มีไฟฟ้าสำหรับตู้อบทารก ปัญหาต่อมาคือ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส เพราะโรงพยาบาลไม่สามารถทำมาตรการควบคุมการติดเชื่อได้ สำหรับระยะที่สาม คือ ขั้นตอนค้นหาและทำลายแหล่งซ่อนสมุที่กระจายอยู่ทั่วกาซา พร้อมกับแสวงหากลุ่มอำนาจใหม่ของชาวปาเลสไตน์เพื่อเป็นผู้นำในกาซาแทนฮามาส ระยะนี้ก็อาจใช้เวลาหลายเดือน และระยะที่สี่ คือ การตัดอิสราเอลให้แยกขาดจากฉนวนกาซา เป็นระยะเปลี่ยนผ่านเพื่อสร้างโครงสร้างใหม่ด้านความมั่นคงสำหรับชาวอิสราเอล พร้อมกับการตัดขาดกาซาออกไป เพื่อไม่ให้อิสราเอลต้องรับผิดชอบชีวิตความเป็นอยู่ของชาวปาเลสไตน์ในกาซาอีกต่อไป³⁶

³⁶ Tnn World. (2566). กองทัพอิสราเอลยอมรับปฏิบัติการโจมตีทางอากาศ ถล่มค่ายผู้พลัดถิ่นในฉนวนกาซา (ออนไลน์)

รูปที่ 22 ค่ายผู้ลี้ภัยจากบาเลียที่ถูกถล่ม

ที่มา : กรุณา บัวคำศรี. รอบโลก by กรุณา บัวคำศรี <https://robloakbykaruna/status/1720035026673578336>

ในเวลาเดียวกันก็เกิดการโจมตีจากกลุ่มกบฏได้ยึดเรืออิสราเอล ลำหนึ่งในทะเลแดงตอนใต้และได้นำเรือดังกล่าวไปยังท่าเรือของเยเมน และย้ำว่าโจมตีอิสราเอลจนกว่าอิสราเอลจะหยุดการรุกรานฉนวนกาซา และหยุดก่ออาชญากรรมร้ายแรงต่อประชาชนปาเลสไตน์ หลังจากนั้น โอซามา ฮัมดาน ผู้แทนฮามาส ที่อยู่ในเลบานอนก็ได้ออกมาแถลงขอบคุณกลุ่มกบฏฮูตีว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นก้าวที่สำคัญและจะทำให้พันธมิตรฝ่ายปาเลสไตน์ออกมาช่วยปกป้องประชาชนในเวสต์แบงก์และฉนวนกาซามากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเรือที่ถูกกลุ่มกบฏฮูตียึดเป็นเรือขนส่งสินค้าที่มีชื่อว่า “Galaxy Leader” เป็นเรือสัญชาติอังกฤษและบริหารงานโดยนิปปอน-ยูเซ็น ของญี่ปุ่น และย้ำว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็น “การก่อการร้ายโดยอิหร่าน” ซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลระหว่างประเทศ

การยึดเรือในครั้งนี้มีขึ้นหลังจากที่กลุ่มกบฏฮูตีเปิดฉากโจมตีเมืองท่าสำคัญของอิสราเอลและหลังจากผู้นำของกลุ่มกบฏฮูตีออกมาประกาศว่าจะยึดเรืออิสราเอลที่ผ่าน่านน้ำเยเมน การโจมตีครั้งแรกเกิดขึ้นในเดือนตุลาคม โดรน 2 ลำถูกปล่อยเพื่อมุ่งหน้ามายังเมืองโอลิต เมืองท่าที่สำคัญของอิสราเอลที่อยู่ห่างจากฉนวนกาซาประมาณ 350 กิโลเมตร ก่อนจะถูกอิสราเอลสกัดไปตกที่เมืองตาบาของประเทศ

อียิปต์ ครั้งที่สองกบฏฮูตียิงขีปนาวุธทิ้งตัวหลายสิบลูก รวมถึงส่งโดรนเข้ามาในน่านฟ้าอิสราเอล ก่อนที่จะถูกอิสราเอลสกัดตกและร่วงลงในทะเลแดงบริเวณนอกชายฝั่งเมืองโอลิต์ และครั้งที่สาม คือกลุ่มกบฏฮูตีได้ยิงขีปนาวุธแบบทิ้งตัวเข้าใส่อิสราเอลหลายลูก หนึ่งในเป้าหมายที่สำคัญคือเมืองโอลิต์เช่นกัน³⁷

รูปที่ 23 กบฏฮูตีโจมตีและยึดเรือในทะเลแดง

ที่มา : ไทยรัฐออนไลน์. กบฏฮูตีเป็นใคร ทำไมมาอยู่ในสงครามอิสราเอล-โจมตีเรือในทะเลแดง
<https://www.thairath.co.th/news/foreign/2749096>

การกระทำของกลุ่มกบฏฮูตีถือว่าเป็นปฏิบัติการทางทหารที่เรียกว่า Visit, Board, Search, and Seizure : VBSS ซึ่งเป็นภารกิจหนึ่งของการสกัดกั้นทางทะเล Maritime Interception Operation: MIO โดยกลุ่มกบฏฮูตีเป็นกองกำลังติดอาวุธที่อยู่ในเยเมน เป็นกลุ่มที่นับถือศาสนาอิสลามนิกาย ซือฮ์ แต่แยกนิกายย่อยออกมาเรียกว่า “ไซดี” (Zaydi) ก่อกำลังอยู่ในตะวันออกเฉียงเหนือของเยเมน เดิมชื่อกลุ่ม The Believing Youth มีผู้นำกลุ่มชื่อ นายมุฮัมมัด ฮุเซน อัลฮูตี (Mohammad Hussein al-Houthi) มุ่งเผยแพร่นิกายไซดี ต่อต้านการคอร์รัปชัน ต่อต้านการเข้าแทรกแซงของสหรัฐฯ และต่างชาติ หลังจากนั้นไม่นานถูกรัฐบาลปราบปรามและผู้นำเสียชีวิต กองกำลังจึงนำชื่อฮูตีมาตั้งชื่อ และมีการต่อสู้กับทางรัฐบาลเยเมนเพราะเชื่อว่าร่วมมือกับสหรัฐฯ อิสราเอลและซาอุดีอาระเบีย จึงหันไปหาความร่วมมือกับอิหร่าน ทั้งทางด้านอาวุธ และการฝึก³⁸

³⁷ กรุณา บัวคำศรี. (2566). สรุปลสถานการณ์ฮูตี-อิสราเอล. ออนไลน์

³⁸ ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ ยศ.ทบ. (2566). VBSS VBSS VBSS - HOUTHİ ใน เอกสารติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคง. ฉบับที่ 13

สัญญาณที่ดีของสงครามในครั้งนี้ปรากฏขึ้นเมื่อกลุ่มฮามาสพร้อมที่จะปล่อยตัวประกันผู้หญิงและเด็ก 50-70 คน แลกกับการทำข้อตกลงหยุดยิงชั่วคราวเป็นเวลา 5 วัน เพื่อบรรเทาวิกฤตที่เกิดขึ้นในฉนวนกาซา ซึ่งถือว่าเป็นข้อเสนอในการปล่อยตัวประกันที่มากที่สุดนับตั้งแต่เกิดสงคราม กลุ่มฮามาสเคยปล่อยตัวประกันออกมาเพียง 2 ครั้งเท่านั้น ครั้งแรก เป็นชาวอเมริกันแม่ลูก 2 คนคือ ‘จูดิธ รานาน’ และ ‘นาตาลี รานาน’ และครั้งที่สอง เป็นชาวอิสราเอล 2 คนคือ ‘นุริต คูเปอร์’ วัย 79 ปี และ ‘โยเซเวต นิฟิตซ์’ วัย 85 ปี รวมไปถึงทหารหญิงชาวอิสราเอลชื่อ ‘โอรี เมกิดิช’ ที่เกิดจากการเข้าช่วยเหลือของกองกำลังอิสราเอลหลังเข้าประชิดกาซา ซิตี³⁹

ในที่สุดสามารถบรรลุข้อตกลงในการพักรบหยุดยิงระหว่างอิสราเอล-ฮามาส โดยมี 3 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐฯ ตุรกีและกาตาร์ เป็นตัวกลางในการเจรจาหลังเกิดความขัดแย้ง 46 วัน ซึ่งจะดำเนินการเป็นเวลา 4 วัน ตั้งแต่วันที่ 24-27 พฤศจิกายน ค.ศ. 2023 และขยายเวลาต่อจึงทำให้การพักรบครั้งดังกล่าวใช้เวลา 7 วัน จนถึงวันที่ 1 ธันวาคม ค.ศ. 2023 เวลา 12.00 น. ทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าวสามารถให้ความช่วยเหลือในด้านมนุษยธรรมพร้อมทั้งปล่อยตัวประกันของทั้งสองฝ่าย โดยมีการปล่อยตัวประกันถึง 6 รอบ รวมทั้งหมด 97 คน เป็นชาวไทย 23 คน ฟิลิปปินส์ 1 คน และอิสราเอล 73 คน (ในจำนวนนี้บางส่วนเป็นบุคคลสองสัญชาติ อาทิ รัฐเซีย สหรัฐฯ อาร์เจนตินา ฝรั่งเศส เยอรมัน ออสเตรีย) โดยในจำนวน 6 รอบ ชาวไทยได้รับการปล่อยตัว 5 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1 เมื่อ 24 พ.ย. 2023 จำนวน 10 คน

รอบที่ 2 เมื่อ 25 พ.ย. 2023 จำนวน 4 คน

รอบที่ 3 เมื่อ 26 พ.ย. 2023 จำนวน 3 คน

รอบที่ 4 เมื่อ 27 พ.ย. 2023 ไม่มีคนไทยได้รับการปล่อยตัว

รอบที่ 5 เมื่อ 28 พ.ย. 2023 จำนวน 2 คน

รอบที่ 6 เมื่อ 29 พ.ย. 2023 จำนวน 4 คน⁴⁰

³⁹ กรูณา บัวคำศรี. (2566). สถานการณ์ปล่อยตัวประกันอิสราเอล-ฮามาส (ออนไลน์)

⁴⁰ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2566). สถานการณ์การปล่อยตัวประกันไทยในฉนวนกาซาห้วง 24-30 พ.ย.66. (ออนไลน์)

อย่างไรก็ตามสถานการณ์ในห้วงเดือนพฤศจิกายน ได้มีการสรุปยอดตัวประกันออกมาทั้งหมด 242 คน ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้น และสำหรับคนไทยมีทั้งสิ้น 25 คน และมีผู้เสียชีวิตชาวไทยกว่า 39 ราย ส่วนยอดผู้เสียชีวิตในเดือนนี้มีผู้เสียชีวิตในอิสราเอลยังคงอยู่ที่ราว 1,400 ราย ส่วนในฉนวนกาซา ยอดผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นเป็น 14,854 ราย

บทบาทของชาติมหาอำนาจและนานาชาติ

ซาอุดีอาระเบีย: เจ้าชายโมฮัมหมัด บิน ซัลมาน มกุฎราชกุมารแห่งราชวงศ์ซาอุดีอาระเบีย ประชุมกับผู้นำชาติอาหรับและมุสลิม ในการประชุมร่วมอิสลาม-อาหรับในกรุงริยาด โดยออกมาเรียกร้องให้หยุดปฏิบัติการทางทหารในกาซาทันที และได้ปฏิเสธเหตุผลของสงครามว่าเป็นการป้องกันตนเองของอิสราเอล อีกทั้งยังใช้อิทธิพลของตนกดดันสหรัฐฯ และอิสราเอล ให้ยุติความขัดแย้งในกาซา⁴¹

อิหร่าน: แสดงท่าทีสนับสนุนกลุ่มประชาชนที่ต่อสู้เพื่ออิสราฟทุกกลุ่มทั่วโลก ซึ่งรวมถึงฮามาส และชาวปาเลสไตน์ อิหร่านไม่ได้มองว่าฮามาสเป็นกลุ่มก่อการร้าย แต่เป็นกลุ่มที่ต่อสู้เพื่อดินแดนบ้านเกิด สู้กับแนวคิดสุดโต่งอย่างไซออนิสต์ เหมือนกับผู้คนในยูเครนที่ต่อสู้กับรัสเซีย หรือผู้คนในฝรั่งเศสที่ต่อสู้กับนาซีเยอรมนี ที่คนทั่วไปไม่ได้มองว่าคนกลุ่มนี้เป็นผู้ก่อการร้าย และการโจมตีเมื่อวันที่ 7 ตุลาคมก็เกิดขึ้นเพราะการที่ปาเลสไตน์ถูกกดขี่ต่าง ๆ⁴²

เยอรมนี: เยอรมนีสนับสนุนอิสราเอลเพราะรู้สึกผิดต่ออิสราเอลในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา อีกทั้งกำลังประสบปัญหากระแสต่อต้านยิว และกระแสเกลียดกลัวอิสลาม พุ่งสูงขึ้นในเยอรมนี ตั้งแต่เกิดการขัดแย้งอิสราเอล-ฮามาสเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2023 และเยอรมนียังถูกตำหนิที่ทำให้การประท้วงของกลุ่มชนุนปาเลสไตน์ ทำได้ยากขึ้นในเยอรมนี เพราะเกรงว่าการประท้วงเหล่านั้น จะกลายเป็นการประท้วงต่อต้านยิว

⁴¹ Posttoday. (2566) ผู้นำประเทศอาหรับและมุสลิมเรียกร้องให้ยุติสงครามฉนวนกาซาทันที. (ออนไลน์)

⁴² Tnnthailand. (2566) ทูตแจ้งอิหร่านไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ สงครามหรือปฏิบัติการของฮามาส เรียกร้องให้อิสราเอลหยุดยิง. (ออนไลน์)

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส ในช่วงเดือน ธันวาคม ค.ศ. 2023

เข้าสู่เดือนที่ 2 ของการสู้รบระหว่างอิสราเอลกับฮามาสสถานการณ์การพักรบที่ผ่านมายังไม่เป็นผลที่จะทำให้ความรุนแรงของสงครามครั้งนี้จะลดน้อยลง โดยทันทีที่ระยะเวลาการพักรบสิ้นสุดลงทั้งสองฝ่ายก็กลับมาสู้รบกันอีกครั้ง ซึ่งทำให้มี ยอดผู้เสียชีวิตทันทีกว่า 200 คน ซึ่งสาเหตุของการกลับมาสู้รบกันอีกครั้งเกิดขึ้นมาจากต่างฝ่ายต่างโทษกันว่าอีกฝ่ายละเมิดข้อตกลง โดยอิสราเอลได้เปิดเผยแผนการปล่อยน้ำทะเลท่วมอูโมงคิต์ดินของฮามาสและได้ออกแถลงการณ์ว่าอิสราเอลจะตั้งเขตพิเศษขึ้นมาบนพรมแดนของอิสราเอล เพื่อเป็นพื้นที่กั้นชนปิดกอบด้านความมั่นคงและป้องกันกลุ่มฮามาสในอนาคต โดยกองทัพอิสราเอลได้กล่าวว่าการปฏิบัติการในวันที่ 5 ธันวาคม ค.ศ. 2023 เป็นวันสู้รบ “ดุเดือดที่สุด” ตั้งแต่เริ่มเปิดฉากบุกภาคพื้นดินฉนวนกาซา โดยอิสราเอลโจมตีกาซาได้หนักที่สุดที่เมืองข่าน ยูนิส และโจมตีทั้งกาซาเหนือ กลาง ใต้ โฆษกกองทัพอิสราเอลระบุว่า กองทัพอิสราเอลได้ตัดสินใจที่จะเดินทางเข้าจัดฮามาสและทำลายโครงสร้างพื้นฐานของฮามาสไม่หยุด ทหารอิสราเอลบุกถึงใจกลาง 3 พื้นที่สำคัญทั้งในกาซาเหนือและใต้ ซึ่งทางกาซาเหนือ 2 แห่ง คือ ล้อมค่ายผู้ลี้ภัยจาบาเลีย ค่ายผู้ลี้ภัยปาเลสไตน์ใหญ่ที่สุดในฉนวนกาซา และทหารอิสราเอลบุกถึงใจกลางเมืองเชไยยา (Shejaiya) ส่วนกาซาใต้ ทหารอิสราเอลกำลังสู้รบอยู่ในเมืองข่าน ยูนิส เมืองใหญ่อันดับ 2 ของฉนวนกาซา ส่วนในกาซากลาง อิสราเอลถล่มทางอากาศเมือง เดียร์-อัล-บาลาห์

โดยแนวโน้มสถานการณ์กำลังจะดีขึ้น แต่เพราะ นายกรัฐมนตรี เบนจามิน เนทันยาฮู ของอิสราเอล ยังคงยืนยันกรานว่าจะทำสงครามต่อไปจนกว่าจะเอาชนะกลุ่มฮามาส และกำจัดกลุ่มฮามาสให้หมดไปถึงแม้ว่าจะมีแรงกดดันจากนานาชาติ โดยในระหว่างการทำสงครามทหารอิสราเอลได้ค้นพบอุโมงค์ขนาดใหญ่ที่สุดของฮามาส ขนาด 3 เมตร คูณ 3 เมตร ลึกใต้ดิน 50 เมตร ความยาว 4 กิโลเมตร อยู่ห่างด่านข้ามแดน อีเรซ ของอิสราเอลกับเขตฉนวนกาซา เพียง 100 เมตร เป็นอุโมงค์ขนาดใหญ่พอที่รถยนต์ขนาดเล็กวิ่งได้ อุโมงค์ดังกล่าวใช้เวลาก่อสร้างหลายปี และใช้บ่อก่อสร้างหลายล้านดอลลาร์ ภายในอุโมงค์มีทั้งรางรถไฟไฟฟ้า จุกระบายน้ำและเครื่อง

ข่าวการสื่อสาร ใช้เป็นเส้นทางลำเลียงพลนักรบฮามาสเข้าประชิดพรมแดนของอิสราเอล⁴³

รูปที่ 24-25 ภาพแสดงอุโมงค์ของฮามาส

รูปที่ 24-25 :ที่มา : Thai Post. โยแมงมูมอุโมงค์ใต้ดินคือ ‘อาวุธลับ’ ของฮามาส <https://www.thaipost.net/columnist-people/477308/> (รูปซ้าย)

Nation. พบเครือข่ายอุโมงค์ที่ใหญ่ที่สุดของฮามาส <https://www.nationtv.tv/foreign/378937586> (รูปขวา)

แต่ในวันที่ 22 ธันวาคม ค.ศ. 2023 เหตุการณ์เริ่มกลับมารุนแรงมากขึ้นเนื่องจากกลุ่มหัวรุนแรงฮามาสในฉนวนกาซาได้ยิงจรวดลูกหนึ่งใส่เมืองหลวงธุรกิจการค้าของอิสราเอล ซึ่งเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฉุกเฉินของอิสราเอลกล่าวว่ามีหลายจุดที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ทางตอนใต้ของกรุงเทลอาวีฟ แต่ไม่มีรายงานผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต การยิงจรวดโจมตีอิสราเอล แสดงให้เห็นว่า กลุ่มฮามาส ยังคงมีศักยภาพด้านจรวดพิสัยไกล แม้ว่ากองทัพอิสราเอลจะบุกภาคพื้นดินในสงครามกาซาที่ยืดเยื้อเข้าสู่เดือนที่ 3 แล้ว ⁴⁴ นี่ กองกำลังอิสราเอลจะสู้ต่อไปจนกว่าจะได้รับชัยชนะเหนือกลุ่มฮามาสโดยสิ้นเชิง แต่สงครามมาพร้อมกับราคาค่างวดที่ต้องจ่าย อิสราเอลกำลังทำทุกอย่างเพื่อคุ้มครองชีวิตทหารอิสราเอล ทั้งนี้ หลังกองทัพอิสราเอลแถลงจำนวนทหารอิสราเอลที่เสียชีวิตจากการสู้รบกับกลุ่มฮามาสในฉนวนกาซาตั้งแต่วันที่ 22 - 24 ธ.ค. มีถึง 15 นาย ทำให้อิสราเอลต้องสูญเสียชีวิตทหารในการสู้รบกับกลุ่มฮามาสนับแต่เริ่มเปิดปฏิบัติการบุกทางภาคพื้นในฉนวนกาซาเมื่อวันที่ 27 ต.ค. รวม 154 นาย⁴⁵

⁴³ Tnn World. (2566). สงครามล่าสุด! อิสราเอล ค้นพบ อุโมงค์ขนาดใหญ่ของกลุ่มฮามาส (ออนไลน์)

⁴⁴ Tnn World. (2566) อิสราเอล ประกาศสรุปศึกเข้าฉนวนกาซามากขึ้น ล่าสุดสูญเสียทหารแล้ว 154 นาย (ออนไลน์)

⁴⁵ Tnn World. (2566). สงครามครบ 2 เดือน! อิสราเอลโจมตีหนัก ยอดเสียชีวิตในกาซาพุ่ง 16,248 ราย

ความพยายามของอิสราเอลยังมีอยู่อย่างไม่ลดละโดยเดินทางโจมตีกาซาอย่างต่อเนื่อง ขยายการบุกภาคพื้นดินเข้าไปในค่ายผู้ลี้ภัยชาวปาเลสไตน์หลายแห่งในภาคกลางของฉนวนกาซา พร้อมทั้งเตือนด้วยว่า สงครามกับกลุ่มนักรบฮามาสจะยังคงใช้เวลาอีกนานหลายเดือน ยังคงดำเนินต่อไปในภาคใต้ของกาซา โดยการสู้รบมีศูนย์กลางอยู่ในเมืองอัล-บูเรจ, นูเซรัต, มากาซีและโดยเฉพาะในเมืองคานยูนิส ทำให้โรงพยาบาลหลายแห่งเต็มไปด้วยผู้บาดเจ็บ ส่งผลให้เกิดปัญหาวิกฤตด้านมนุษยธรรมขึ้นในกาซา โครงการอาหารโลกสหประชาชาติ (WFP) ออกมาเตือนว่าการสู้รบรอบใหม่นี้ทำให้วิกฤตความหิวโหยในกาซานักยิ่งขึ้น เพราะสามารถเข้าถึงชาวกาซาได้ 250,000 คน ในช่วงพักรบ 1 สัปดาห์ แต่ขณะนี้การแจกจ่ายความช่วยเหลือเป็นไปได้แล้วเนื่องจากการสู้รบรอบใหม่⁴⁶ รวมไปถึงรถบรรทุกนำความช่วยเหลือจากอียิปต์ ได้ลำเลียงอาหาร, น้ำและยารักษาโรค ซึ่งมีปริมาณอาหารเพียงร้อยละ 10 ของความต้องการเท่านั้น สำหรับประชาชนในกาซา ที่ส่วนใหญ่ไร้ที่อยู่อาศัยอย่างไรก็ตามยอดผู้เสียชีวิตในเดือนนี้มีผู้เสียชีวิตในอิสราเอลยังคงอยู่ที่ 1,400 คน ส่วนในฉนวนกาซายอดผู้เสียชีวิตทะลุ 21,672 คน ส่วนใหญ่เป็นเด็กและผู้หญิง และมีผู้บาดเจ็บ 56,000 คน ยอดผู้เสียชีวิตนี้ คิดเป็นเกือบร้อยละ 1 ของประชากรทั้งหมดในกาซา 2.2 ล้านคน

ในขณะที่มีการสู้รบกันระหว่างอิสราเอลและฮามาส เกิดเหตุการณ์การโจมตีเรือโดยกลุ่มกบฏฮุตีพันธมิตรของฮามาส เปิดฉากยิงโดรนจากฐานที่มั่นในประเทศเยเมน เข้าใส่เมืองท่าทางใต้ของอิสราเอลอย่างต่อเนื่องก่อนจะยกระดับการบั่นทอนกำลังอิสราเอลและพันธมิตรด้วยการโจมตี ปล้น ตลอดจนยึดเรือสินค้าที่ใช้เส้นทางในทะเลแดงและช่องแคบ باب อัล-มันเดบ ทำให้บริษัทชั้นนำหลายแห่งของโลกประกาศระงับการเดินทางเรือผ่านน่านน้ำทะเลแดง อาทิ บริษัทขนส่งรายใหญ่ที่สุดของโลก 2 แห่ง คือเมอส์กของเดนมาร์กและฮาแฟ็ค ลอยด์ของเยอรมนี ตัดสินใจระงับการเดินทางเรือผ่านช่องแคบ باب อัล-มันเดบ รวมไปถึง บีพี บริษัทน้ำมันรายใหญ่

(ออนไลน์)

⁴⁶ Tnn World. (2566). สงครามครบ 2 เดือน! อิสราเอลโจมตีหนัก ยอดเสียชีวิตในกาซาพุ่ง 16,248 ราย.(ออนไลน์)

ของโลกก็ได้ออกมาประกาศระงับการเดินทางขนส่งน้ำมันผ่านช่องทะเลแดงเป็นการชั่วคราว เนื่องจากกังวลว่ากลุ่มกบฏฮูตีจะโจมตีเรือ นอกจากนี้เรือหลาย ๆ ลำยังมีเจ้าหน้าที่ติดอาวุธประจำการอยู่บนเรือและไม่มีการระบุตำแหน่งท่าเรือปลายทาง ทาง ด้าน อับเดล-มาลิก อัล-ฮูตี ผู้นำของกลุ่มกบฏฮูตี กล่าวว่าได้มุ่งเป้าการโจมตีไปที่เรือของอิสราเอลเท่านั้น ไม่ได้ล่อลวงเป้าโจมตีเรือเดินสมุทรอื่น ๆ ผู้นำของกบฏฮูตียังวิจารณ์การประกาศตั้งพันธมิตรปกป้องเรือในทะเลของสหรัฐว่า มีเป้าหมายเพื่อรวบรวมพันธมิตรสำหรับปกป้องเรือของอิสราเอล หรือเรือที่เกี่ยวข้องกับอิสราเอลและทุกชาติควรประณามสหรัฐ

ทั้งนี้ ทะเลแดงคือหนึ่งในเส้นทางการค้าหลักที่เชื่อมระหว่างยุโรปกับเอเชีย เป็นน่านน้ำที่คับคั่งไปด้วยเรือพาณิชย์ ที่ลัดเลาะผ่านคลองสุเอซเพื่อขนส่งสินค้าระหว่างทวีปเอเชียและยุโรป ในแต่ละวันจะมีเรือราว ๆ 50 ลำแล่นผ่านคลองสุเอซ โดยเรือแต่ละลำขนส่งสินค้ามูลค่ารวม ๆ อยู่ที่ประมาณ 24 ล้านบาท ทะเลแดงมีความสำคัญในฐานะท่าเลที่ตั้งของทะเลแห่งนี้เชื่อมต่อเข้ากับคลองสุเอซ คลองความยาว 193 กิโลเมตรที่มนุษย์ขุดขึ้นในช่วงปี 1859-1869 เพื่อย่นระยะเวลาเดินเรือจากทะเลยุโรปไปยังน่านน้ำเอเชีย⁴⁷

รูปที่ 26 แผนที่แสดงเส้นทางเดินเรือผ่านทะเลแดง

ที่มา : กรุณา บัวคำศรี. รอบโลก by กรุณา บัวคำศรี <https://x.com/robloakbykaruna/status/1737078623620968853/photo/1>

บทบาทของชาติมหาอำนาจและนานาชาติ

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC): ผ่านข้อมติที่เรียกร้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สู้รบระหว่างอิสราเอลและฮามาส เปิดทางให้มี

⁴⁷ Pptv. (2567). ทะเลแดง-คลองสุเอซ" เส้นทางเดินเรือสำคัญของโลก. (ออนไลน์)

การส่งมอบความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจำนวนมากอย่างปลอดภัยและปราศจากอุปสรรค เข้าสู่พื้นที่ฉนวนกาซา แต่มีรัสเซียและสหรัฐฯ ได้โหวตงดออกเสียงทำให้ที่ประชุมผ่านข้อมติดังกล่าวไปด้วยเสียงสนับสนุน 13 เสียง หลังมีการเลื่อนการลงมติ

Alternative shipping route avoiding Red Sea

— Using Red Sea/Suez Canal	— Around Cape of Good Hope
10,000 nautical miles (18,520km)	13,500 nautical miles (25,002km)
25.5 days*	34 days*

*Based on ultra large container vessel's average speed of 16.48 knots

Source: Veson Nautical

มาแล้วหลายครั้ง

การประชุมสมัชชาใหญ่แห่ง

สหประชาชาติ (UNGA) : การประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ หรือ UNGA ลงมติ 153 เสียง หรือกว่า 3 ใน 4 ของชาติสมาชิกทั้งหมด “ให้หยุดยิงในฉนวนกาซาทันทีเพื่อมนุษยธรรม” โดยมี 10 ประเทศออกเสียงคัดค้าน รวมถึงสหรัฐฯ อิสราเอลและออสเตรเลีย และมี 23 ประเทศงดออกเสียง รวมถึงสหราชอาณาจักร เยอรมนี อิตาลี เนเธอร์แลนด์และยูเครน มติ UNGA ไม่มีผลผูกมัดทางกฎหมาย แต่มีน้ำหนักทางการเมือง และสะท้อนความคิดเห็นของโลกต่อสงครามในกาซาขณะนี้

รูปที่ 27 แผนที่แสดงเส้นทางเดินเรือผ่านทะเลแดงและเส้นทางใหม่
ที่มา :BBC. <https://www.bbc.com/thai/articles/c72y4jn3drpo>

สหรัฐอเมริกา: ประธานาธิบดี โจ ไบเดน ของสหรัฐฯ ได้เตือนอิสราเอลว่า กำลังเริ่มสูญเสียแรงสนับสนุนจากโลก เนื่องจากการทิ้งระเบิดถล่มกาซา “อย่างไม่เลือกหน้า” นับเป็นคำเตือนแรงที่สุดจากไบเดนต่ออิสราเอล นับตั้งแต่เกิดสงครามเมื่อ 7 ตุลาคมเป็นต้นมา ต้องให้ความสำคัญกับชีวิตพลเรือน ต้องออกคำสั่งที่ชัดเจนกว่านี้ เพื่อให้พลเรือนหลีกเลี่ยงจากความขัดแย้งได้ แต่ขณะเดียวกัน สหรัฐฯ ก็เตือนทางอ้อมว่า ต้องคุ้มครองพลเรือนด้วยเช่นกัน⁴⁸ อีกทั้งได้ออกมาเตือนกลุ่มกบฏฮามาสว่า จะต้องหยุดโจมตีเรือที่แล่นผ่านน่านน้ำทะเลแดงทันทีและสหรัฐฯ กับพันธมิตรจะ

⁴⁸ Tnn World. (2566). UNGA ลงมติท่วมท้น 153 เสียง “ให้หยุดยิงในกาซาทันที” (ออนไลน์)

ทำทุกวิถีทางเพื่อปกป้องเรือพาณิชย์

แอฟริกาใต้: ยื่นฟ้องต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) หรือศาลโลก กล่าวหาอิสราเอลละเมิดอนุสัญญาว่าด้วยการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ปี ค.ศ. 1948 จากการโจมตีฉนวนกาซาและได้ร้องขอต่อศาลให้ออกมาตรการชั่วคราวหรือระยะสั้นเพื่อสั่งให้อิสราเอลยุติปฏิบัติการทางทหารในฉนวนกาซาเพราะเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายรุนแรงต่อสิทธิของชาวปาเลสไตน์⁴⁹

ตุรกี: ปฏิเสธที่จะดำเนินการกดดันกลุ่มฮามาสตามแนวทางของสหรัฐฯ ที่ต้องการให้ตุรกีใช้กฎหมายควบคุมเส้นทางการเงินของฮามาสที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (ในอดีตตุรกีเคยช่วยเหลือฮามาสให้เข้าถึงแหล่งเงินทุน) โดยผู้นำตุรกีระบุว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทำตามแนวทางของสหรัฐฯ เนื่องจากฮามาสไม่ใช่กลุ่มก่อการร้ายแต่เป็นพรรคการเมืองของปาเลสไตน์ที่เข้าสู่กระบวนการเลือกตั้งและได้รับชัยชนะครองเสียงข้างมากในสภานิติบัญญัติปาเลสไตน์⁵⁰

อิรัก: ส่งเรือบรรทุกน้ำมันเข้าอียิปต์เพื่อช่วยบรรเทาปัญหาขาดแคลนในฉนวนกาซา เรือบรรทุกน้ำมัน 10 ลำลลิตร เดินทางออกจากเมืองท่าบาสรา ไปยังคลองสุเอซ มุ่งหน้าสู่กาซา⁵¹

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส ในช่วงเดือน มกราคม ค.ศ. 2024

สถานการณ์การสู้รบเข้าสู่ช่วงเดือนที่ 3 หลังพ้นช่วงเวลาของปีใหม่ วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2024 กลุ่มติดอาวุธฮามาสยิงจรวดอย่างน้อย 20 ลูก เข้ามาในดินแดนอิสราเอล ส่งผลให้ระบบเตือนภัยในพื้นที่ตอนกลางและพื้นที่ตอนใต้บางส่วนของอิสราเอลดังขึ้น แต่ไม่มีรายงานความเสียหายใด ๆ คาดว่าระบบต่อต้านอากาศยานของอิสราเอลน่าจะสกัดกั้นการโจมตีที่ถูกยิงเข้ามาในพื้นที่พักอาศัยได้ทั้งหมด ทางฝั่งฮามาสการกระทำดังกล่าวเป็นการตอบโต้กรณีที่อิสราเอลใช้กำลังทหารสังหารหมู่

⁴⁹ Matichon online. (2566). แอฟริกาใต้ ฟ้องศาลโลก อิสราเอล ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ในกาซา จี้ออกคำสั่งชั่วคราว ให้อยุติปฏิบัติการทางทหาร. (ออนไลน์)

⁵⁰ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2566). ตุรกีปฏิเสธที่จะกดดันกลุ่มฮามาสตามแนวทางของสหรัฐฯ. (ออนไลน์)

⁵¹ Tnn World. (2566). อิสราเอล ลั่นจะโจมตีกลุ่มฮามาสต่อ ชาวกาซากำลังเผชิญความอดอยากระดับวิกฤต (ออนไลน์)

ประชาชนในฉนวนกาซา นับตั้งแต่ที่เกิดสงครามอิสราเอล-ฮามาส ตั้งแต่เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2023⁵²

การสู้รบกันยังคงเข้มข้นในพื้นที่ภาคกลางและใต้ของกาซา เพิ่มแรงกดดันเป็นพิเศษต่อโรงพยาบาลที่ยังเปิดให้บริการอยู่ ซึ่งมีความเป็นไปได้ต่อการล่มสลายของโรงพยาบาลในภาคใต้และกลางของฉนวนกาซามีเจ้าหน้าที่แพทย์และผู้ป่วยหลายร้อยคน หลบหนีออกจากโรงพยาบาลเพื่อเอาชีวิตรอด ด้วยเหตุนี้จึงเป็นหนึ่งในเหตุผลที่แอฟริกาใต้ร้องต่อศาลโลกในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่อิสราเอลปฏิเสธข้อกล่าวหาเรื่องฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในระหว่างการพิจารณาคดีในศาลอาญาระหว่างประเทศ พร้อมชี้ว่าเป็นข้อกล่าวหาที่เป็นเท็จ และบิดเบือนอย่างร้ายแรง ย้ำว่าอิสราเอลทำสงครามกับกลุ่มฮามาส ไม่ใช่ต่อชาวปาเลสไตน์ ดังนั้น ยังขาดองค์ประกอบของการตั้งใจทำลายล้างประชาชนทั้งหมด ส่วนทางฝั่งกลุ่มฮามาสจะยุติการสู้รบกับอิสราเอลในฉนวนกาซา หากศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) มีคำสั่งให้หยุดยิง โดยที่อิสราเอลต้องปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวเช่นกัน ในกรณีที่นำไปตามเงื่อนไขดังกล่าว กลุ่มฮามาสจะปล่อยตัวประกันชาวอิสราเอลที่เหลืออยู่แลกกับอิสราเอลปล่อยตัวนักโทษชาวปาเลสไตน์ ยุติการปิดล้อมฉนวนกาซา และเปิดพื้นที่ให้ส่งผ่านความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการฟื้นฟูฉนวนกาซา⁵³

สถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในขณะเดียวกันกับความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับฮามาส คือกลุ่มกบฏฮูตี โดยกองทัพเรือของฮูตีปฏิบัติการโจมตีเรือบรรทุกน้ำมันของสหราชอาณาจักรในอ่าวเอเดน ชื่อเรือ มาร์ลิน ลวนดา (Marlin Luanda) ติดธงหมู่เกาะมาร์แชล ทำให้เกิดไฟไหม้เรือ โดยได้ยิงขีปนาวุธทางทะเลหลายลูก และยิงถูกเป้าหมาย เพื่อตอบโต้การรุกรานของอเมริกัน-อังกฤษต่อเยเมน ซึ่งทางกองทัพฮูตีจะปฏิบัติการทางทหารต่อไป และจะปิดล้อมการเดินทางเรืออิสราเอลในทะเลแดงและทะเลอาหรับ จนกว่าจะเกิดการหยุดยิงในฉนวนกาซา อาหารและ

⁵² Tnn World. (2567). ฮามาสยิงจรวดใส่อิสราเอลในคืนข้ามปี ยอดเสียชีวิตในกาซาพุ่ง 21,800 ราย (ออนไลน์)

⁵³ สำนักข่าวกรอง.(2567). กลุ่มฮามาสจะยุติการสู้รบในฉนวนกาซาหาก ICJ มีคำสั่งให้หยุดยิง. (ออนไลน์)

ยาสามารถเข้าไปสู่ชาวปาเลสไตน์ในกาซา และยืนยันว่า จะใช้ปฏิบัติการทางทหารทุกอย่างที่มีสิทธิ์ เพื่อปกป้องประเทศเยเมน พร้อมกับยืนยันความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับชาวปาเลสไตน์⁵⁴

ทั้งนี้ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) หรือ ศาลโลก มีคำสั่งเบื้องต้น ให้อิสราเอลต้องมีมาตรการ เพื่อป้องกันกองกำลังของอิสราเอลกระทำการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในการทำสงครามในฉนวนกาซา ในคดีที่แอฟริกาใต้ฟ้องร้องอิสราเอลต่อศาลโลก กล่าวหาฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในฉนวนกาซา คำสั่งศาลโลกยังกำหนดให้อิสราเอลจะต้องมีมาตรการปรับปรุงสถานการณ์ด้านมนุษยธรรมสำหรับชาวปาเลสไตน์ในฉนวนกาซา ด้วยแต่ยังไม่ได้ไปถึงขั้นสั่งให้อิสราเอลหยุดปฏิบัติการในกาซา ซึ่งเป็นสิ่งที่แอฟริกาใต้ผู้ฟ้องร้อง ได้ขอให้ศาลโลกมีคำสั่งเช่นนั้น แต่คำสั่งศาลดังกล่าว ก็นับเป็นการถอยหลังในทางกฎหมายของอิสราเอล ที่หวังว่าศาลจะยกฟ้องคดีฆ่าล้างเผ่าพันธุ์นี้

อย่างไรก็ตามอิสราเอลยังคงเดินหน้าปฏิบัติการทางทหารในฉนวนกาซาอย่างต่อเนื่อง การส่งความช่วยเหลือในภาคเหนือและกลางของกาซา แทบจะไม่มีไม่เหมือนกับในพื้นที่ใกล้พรมแดนอียิปต์ ที่ยังมีการนำเข้าอาหาร แม้จะเป็นไปอย่างจำกัดก็ตาม ทำให้ในหลายพื้นที่ของฉนวนกาซาต้องเผชิญกับภาวะอดอยากสำหรับในห้วงเดือนมกราคมมีชาวปาเลสไตน์เสียชีวิตแล้วมากกว่า 26,257 คน และบาดเจ็บเกือบ 65,000 คนและประชาชนส่วนใหญ่ในจำนวน 2.3 ล้านคนในกาซากลายเป็นผู้พลัดถิ่น

บทบาทของชาติมหาอำนาจและนานาชาติ

ประเทศตุรกี: รัฐมนตรีต่างประเทศของตุรกี เรียกร้องรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐฯ ระหว่างการพูดคุยกันทางโทรศัพท์ ให้ใช้อิทธิพลของสหรัฐฯ กดดันให้อิสราเอลหยุดโจมตีกาซา และเขตเวสต์แบงก์ ทั้งนี้ ตุรกีสนับสนุนการแก้ปัญหาสองรัฐ เพื่อยุติความขัดแย้งที่ยืดเยื้อมานานหลายสิบปี และวิพากษ์วิจารณ์อิสราเอลอย่างเผ็ดร้อน เรียกร้องให้หยุดยิงเต็มรูปแบบ และให้นำตัวบรรดาผู้นำอิสราเอลขึ้นดำเนินคดีในศาลอาญาระหว่างประเทศในข้อหาก่ออาชญากรรมสงคราม และประณามชาติ

⁵⁴ Tnn World. (2567). สตูดิโอขีปนาวุธเรืออังกฤษจมนไฟไหม้ ลั่นเดินทางโจมตีต่อ. (ออนไลน์)

ตะวันตกที่สนับสนุนอิสราเอลด้วย

ประเทศอังกฤษ: มีท่าทีแสดงความกังวลว่า อิสราเอลอาจจะเมิดกฎหมายระหว่างประเทศในกาซา อังกฤษสนับสนุนสิทธิของอิสราเอลในการป้องกันตนเองจากการโจมตีของกลุ่มฮามาส แต่ก็เรียกร้องให้กองทัพยับยั้งชั่งใจ และดำเนินการภายในกฎหมายระหว่างประเทศในการโจมตีในกาซา ซึ่งสร้างความเสียหายอย่างหนักในดินแดนปาเลสไตน์แห่งนี้⁵⁵

แอฟริกาใต้: แสดงท่าทีตอบโต้อิสราเอลว่า การโจมตีด้วยอาวุธต่อดินแดนของรัฐใด ไม่ว่าหนักหนาแค่ไหน ก็ไม่สามารถใช้เป็นข้ออ้างในการละเมิดอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและลงโทษความผิดอาญาฐานฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของสหประชาชาติได้ และการตอบโต้ของอิสราเอลต่อการโจมตีวันที่ 7 ตุลาคม ได้ข้ามเส้นจนเป็นการละเมิดอนุสัญญาดังกล่าวไปแล้ว อีกทั้งยังมีผู้เสียชีวิตในฉนวนกาซาแล้วมากกว่า 23,000 คน ทั้งนี้ อนุสัญญาดังกล่าวลงนามในปี 1948 โดย 153 ประเทศ รวมถึงอิสราเอลเอง หลังเหตุการณ์ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว⁵⁶ และภายหลังจากคำตัดสินขอศาลแอฟริกาแสดงท่าทีสนับสนุนมาตรการของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Court of Justice-ICJ) ที่สั่งให้อิสราเอลระงับการละเมิดกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในฉนวนกาซาและอำนวยความสะดวกการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมตามที่แอฟริกาใต้ส่งคำฟ้องต่อ ICJ

ประเทศกาตาร์: ให้ความสำคัญของความพยายามของประชาคมระหว่างประเทศในการลดความตึงเครียดในภูมิภาค และสิ่งที่เร่งด่วนที่สุด คือ การยุติการสู้รบในฉนวนกาซา และการป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งขยายตัวออกไป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาค

รวมชาติตะวันตก: สหรัฐฯ แคนาดา ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร เยอรมนี อิตาลี สวิตเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ และฟินแลนด์ ระงับการให้เงินสนับสนุนแก่

⁵⁵ Tnn World. (2567). ยอดผู้เสียชีวิตในฉนวนกาซาทะลุ 23,000 ราย WHO กังวลโรงพยาบาลล่มสลาย. (ออนไลน์)

⁵⁶ Tnn World. (2567). อิสราเอลปฏิเสธข้อหาฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ต่อศาลอาญาระหว่างประเทศ. (ออนไลน์)

องค์กรบรรเทาทุกข์และจัดหางานแห่งสหประชาชาติสำหรับผู้ลี้ภัยชาวปาเลสไตน์ ในตะวันออกไกล (UNRWA) หลังจากทางกาชาดอิสราเอลเปิดเผยว่า จนท.UNRWA จำนวน 12 คนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการโจมตีอิสราเอล

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2024

สถานการณ์การสู้รบเข้าสู่ช่วงเดือนที่ 4 กลุ่มฮามาสได้เริ่มยื่นข้อเสนอยุติยิง 135 วัน เพื่อแลกเปลี่ยนกับตัวประกันชาวอิสราเอลที่เหลือ ซึ่งแผนหยุดยิงมี 3 ระยะ ระยะละ 45 วัน รวม 135 วัน โดยระยะที่ 1 กลุ่มฮามาสจะปล่อยตัวประกันหญิงชาวอิสราเอลทั้งหมด ชายที่อายุต่ำกว่า 19 ปี ผู้สูงอายุและผู้ป่วย แลกกับอิสราเอลต้องปล่อยตัวนักโทษหญิงและเด็ก ระยะที่ 2 กลุ่มฮามาส จะปล่อยตัวประกันชายชาวอิสราเอลที่เหลือ โดยทางกองทัพอิสราเอลจะต้องถอนกำลังทั้งหมดออกจากพื้นที่ฉนวนกาซา และระยะที่ 3 ทั้งสองฝ่ายจะมีการแลกเปลี่ยนศพผู้เสียชีวิต อย่างไรก็ตามข้อเสนอนี้ฮามาสเสนอมานั้น ถูกอิสราเอลปฏิเสธ พร้อมทั้งกล่าวว่าจุดยืนของกลุ่มฮามาสเป็นอาการหลงผิด โดยยืนยันว่าอิสราเอลไม่มีทางเลือกอื่น นอกจากจะต้องทำลายกลุ่มฮามาสให้ล่มสลาย และการมีชัยชนะเหนือกลุ่มฮามาสเป็นทางออกเดียวสำหรับสงครามในกาซา แต่กลุ่มฮามาสยังคงเปิดโอกาสหารือหยุดยิงกับอิสราเอลแม้จะตระหนักดีว่า การเจรจาประเด็นดังกล่าวกับอิสราเอลจะเผชิญความยากลำบาก⁵⁷

ในเวลาต่อมาอิสราเอลประกาศจะปฏิบัติการโจมตีเมืองราฟาห์ต่อไปจนกว่ากลุ่มฮามาสจะปล่อยตัวประกันทั้งหมด โดยกองกำลังป้องกันอิสราเอล (IDF) จะมุ่งโจมตีภาคพื้นดินต่อเมืองราฟาห์ ทางตอนใต้ของฉนวนกาซาต่อไป เว้นแต่กลุ่มฮามาสจะปล่อยตัวประกันที่เหลือทั้งหมดประมาณ 130 คน ภายในวันเริ่มต้นเดือนรอมฎอน ในวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 2024 โดยอิสราเอลจะปฏิบัติการจนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย ซึ่งรวมถึงการกำจัดภัยคุกคามจากกลุ่มฮามาสและกลุ่มอิซบอลเลาะห์ในเลบานอน การช่วยตัวประกันที่เหลือทั้งหมด และการทำลายล้างกลุ่มฮามาสในฉนวนกาซาให้

⁵⁷ PPTV HD36. (2567). กลุ่มฮามาสยื่นข้อเสนอยุติยิง 135 วัน เพื่อแลกเปลี่ยนกับตัวประกันชาวอิสราเอลที่เหลือ. (ออนไลน์)

หมดสิ้น ทั้งนี้โรงพยาบาลนัสเซอร์ ในเมืองข่าน ยูนิส เมืองใหญ่อันดับ 2 ของกาซา ได้หยุดให้บริการเมื่อสัปดาห์ที่แล้ว หลังจากอิสราเอลปิดล้อมหนึ่งสัปดาห์ภายหลังการบุกโจมตี⁵⁸

ก่อนที่สถานการณ์จะลุกลามบานปลายมากขึ้น อิสราเอลและผู้แทนของประเทศคนกลาง รวมทั้งสหรัฐฯ และกาตาร์ มีการหารือกันที่กรุงปารีสของฝรั่งเศส เห็นชอบกับข้อเสนอหยุดยิงเป็นเวลา 6 สัปดาห์ แลกกับปล่อยตัวประกันชาวอิสราเอลประมาณ 40 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและผู้สูงอายุ ทางฝ่ายผู้แทนกลุ่มประเทศคนกลางจะนำข้อเสนอที่ตกลงกันได้กับอิสราเอลเข้าไปเจรจากับกลุ่มฮามาส แต่ไม่เป็นที่แน่ชัดว่าฝ่ายหลังจะตอบรับข้อเสนอหรือไม่ เนื่องจากกลุ่มฮามาส เรียกร้องต้องการให้หยุดยิงถาวร⁵⁹ ดังนั้น อิสราเอล กาตาร์ อียิปต์ และสหรัฐฯ จึงหารือรอบใหม่เพื่อเจรจาลปล่อยตัวประกันในฉนวนกาซา เพื่อเจรจาข้อตกลงหยุดยิงและช่วยเหลือตัวประกันที่ยังถูกกลุ่มฮามาสควบคุมตัวในฉนวนกาซา ประมาณ 134 คน

ทั้งนี้ อิสราเอลได้เสนอแผนปฏิบัติการหลังการทำสงครามกับกลุ่มฮามาสสิ้นสุดต่อคณะรัฐมนตรีด้านความมั่นคง โดยจะยังคงกองกำลังของกองทัพอิสราเอลในพื้นที่ฉนวนกาซา พร้อมกับปิดชายแดนทางใต้ของฉนวนกาซาเพื่อป้องกันการก่อการร้ายและการลักลอบขนสินค้า ขณะเดียวกันจะควบคุมพื้นที่ด้านตะวันตกของจอร์แดนด้วยเพื่อป้องกันการเสริมกำลังของกลุ่มก่อการร้ายที่จะโจมตีอิสราเอล นอกจากนี้ จะรื้อถอนสำนักงานบรรเทาทุกข์และจัดหางานของสหประชาชาติสำหรับผู้ลี้ภัยปาเลสไตน์ในตะวันออกใกล้ (UNRWA) ที่อยู่ในฉนวนกาซา เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่หน่วยงานดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเหตุโจมตีอิสราเอล⁶⁰

ส่วนสถานการณ์ที่เกิดท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-กลุ่มฮิซบอลเลาะห์ในพื้นที่เลบานอน ที่ยังคงระดมประมาณ 30 ลูก เข้าโจมตีพื้นที่ Ein Zeitim และ

⁵⁸ Thai PBS. (2567). อิสราเอล ชีตเส้นปล่อยตัวประกันทั้งหมด 10 มี.ค. (ออนไลน์)

⁵⁹ Tnn World. (2567). สื่อเผยอิสราเอลเห็นชอบหยุดยิง 6 สัปดาห์ แลกปล่อยตัวประกันชาวอิสราเอล 40 คน และเพิ่มความช่วยเหลือเข้ากาซา. (ออนไลน์)

⁶⁰ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567). นรม.อิสราเอลเสนอแผนปฏิบัติการหลังการทำสงครามกับกลุ่มฮามาสสิ้นสุด. (ออนไลน์)

Dalton ทางตอนเหนือของอิสราเอล แต่ไม่มีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต เพื่อตอบโต้การโจมตีทางอากาศของอิสราเอลต่อเมือง Nabatyeh ทางตอนใต้ของเลบานอน ทำให้สมาชิกและแกนนำระดับปฏิบัติการของกลุ่มอิซบอลเกาะที่ได้รับบาดเจ็บสาหัส โดยอิสราเอลอ้างว่าแกนนำคนดังกล่าวอยู่เบื้องหลังเหตุยิงจรวดข้ามพรมแดนหลายครั้งต่อพื้นที่ Kiryat Shmona และ Metula ทางตอนเหนือของอิสราเอล ทั้งนี้การโจมตีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงแรงสนับสนุนชาวปาเลสไตน์ และแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีในการต่อต้านอิสราเอล⁶¹

นอกจากนี้ยังมีสถานการณ์การโจมตีในบริเวณทะเลแดงโดยกลุ่มกบฏฮูตี ยังออกมาแถลงการณ์ต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นว่ากบฏฮูตีมิชัชนะอย่างแท้จริงจากปฏิบัติการทางทหารในทะเลแดง เพราะสามารถขัดขวางการเดินทางเรือพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับอิสราเอลในทะเลแดงได้สำเร็จ ส่วนการโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ และสหราชอาณาจักร ต่อที่ตั้งทางทหารในเยเมนรวม 86 ครั้งในห้วง 1 สัปดาห์ ไม่ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถทางทหารของกบฏฮูตี ทั้งนี้ฮูตียืนยันจะปฏิบัติการทางทหารในทะเลแดงและอ่าวเอเดนต่อไป จนกว่าสหรัฐฯ สหราชอาณาจักร และอิสราเอลจะอนุญาตให้ส่งความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมไปยังฉนวนกาซาและอิสราเอลต้องยุติการโจมตีฉนวนกาซา⁶² โดยกลุ่มฮูตีได้มีการยกระดับโจมตีเรือในทะเลแดง ถล่ม 3 เป้าหมาย โดยจะเริ่มใช้ “อาวุธเรือดำน้ำ” พร้อมกับแจ้งเตือนอย่างเป็นทางการต่อบริษัทเดินเรือและบริษัทประกันภัย ว่า ฮูตีห้ามเรือทุกลำที่เกี่ยวข้องกับอิสราเอล สหรัฐฯ และสหราชอาณาจักร แล่นผ่านน่านน้ำโดยรอบเยเมน และเปิดปฏิบัติการทางทหาร 3 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1 คือยิงขีปนาวุธทิ้งตัวหลายลูก และส่งโดรนอากาศยานไร้คนขับจู่โจมหลายลำ โจมตีเมืองโอลิตของอิสราเอล เป้าหมายที่ 2 เกิดขึ้นในอ่าวเอเดน กองทัพเรือเยเมน (ฮูตี) ยิงขีปนาวุธทางเรือโจมตี เป้าหมายเรือของสหราชอาณาจักรชื่อ “ไอส์แลนด์เลอร์” (Islander) โดยยิงถูกเป้า

⁶¹ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567). กลุ่มอิซบูลล่อฮ์ยิงจรวดตอบโต้ปฏิบัติการของอิสราเอลที่ทำให้แกนนำกลุ่มบาดเจ็บสาหัส. (ออนไลน์)

⁶² สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567) ผู้นำกบฏฮูตี ในเยเมนประกาศว่ามีชัยชนะจากปฏิบัติการในทะเลแดง. (ออนไลน์)

หมายและทำให้เกิดไฟไหม้บนเรือดังกล่าว และเป้าหมายที่ 3 ฮูตีได้ส่งโดรนอากาศยานจู่โจมหลายลำไปโจมตีเรือพิฆาต 1 ลำของสหรัฐฯ ที่อยู่ในทะเลแดง

โดยความรุนแรงในห้วงเดือนกุมภาพันธ์ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตชาวปาเลสไตน์สะสมถึง 30,000 คน และจับตัวประกัน 253 คน

บทบาทของชาติมหาอำนาจและนานาชาติ

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC): ไม่สามารถออกข้อมติ หยุดยิงในฉนวนกาซาทันทีโดยไม่มีเงื่อนไข ตามการเสนอของแอลจีเรีย เนื่องจากสหรัฐฯ ซึ่งเป็นสมาชิกถาวร UNSC ใช้สิทธิยับยั้ง (veto) โดยอ้างว่าเป็นการหยุดยิงโดยไม่เรียกร้องให้กลุ่มฮามาสปล่อยตัวประกันจะไม่ทำให้เกิดสันติภาพ

สหรัฐอเมริกา: ใช้สิทธิยับยั้ง (Veto) ในฐานะประเทศสมาชิกถาวรต่อข้อมติหยุดยิงในฉนวนกาซา อีกทั้ง นำเสนอร่างมติของตนเอง ซึ่งเน้นให้หยุดยิงชั่วคราวและปล่อยตัวประกันทั้งหมดเสนอต่อ UNSC

จีน: แสดงท่าทีผิดหวังเนื่องจากเห็นว่าท่าทีของสหรัฐฯ เป็นการส่งสัญญาณในทางที่ผิดและจะผลักดันให้สถานการณ์ในฉนวนกาซารุนแรงขึ้น จนอาจไร้เสถียรภาพและเสี่ยงที่จะทำให้สงครามขยายวงกว้าง⁶³ อีกทั้งจีนได้ขึ้นให้การกับศาลโลกว่าการยึดครองของอิสราเอลต่อดินแดนปาเลสไตน์นั้น มีลักษณะที่ผิดกฎหมายอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ข้อเท็จจริงข้อนี้ไม่เปลี่ยนแปลง แม้ว่าความยุติธรรมในเรื่องนี้ล่าช้ามานานแล้ว แต่จะต้องไม่ถูกปฏิเสธ จีนขอให้ศาลโลกมีคำวินิจฉัยว่าการยึดครองของอิสราเอลต่อดินแดนปาเลสไตน์นั้น เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

อิหร่านและเลบานอน: แสดงท่าทียืนยันว่าสงครามไม่ใช่วิธีแก้ไขปัญหในตะวันออกกลาง และทั้งสองประเทศไม่เคยพยายามทำให้การสู้รบขยายวงกว้าง นอกจากนี้อิหร่านประณามวุฒิสภาสหรัฐฯ ที่อนุมัติร่างกฎหมายให้ความช่วยเหลือด้านความมั่นคงแก่อิสราเอลมูลค่าประมาณ 14,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพราะการตัดสินใจของวุฒิสภาสหรัฐฯ จะทำให้อิสราเอลสามารถละเมิดสิทธิมนุษยชน สंहการ

⁶³ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567). UNSC ไม่สามารถออกข้อมติหยุดยิงทันทีในฉนวนกาซาเพราะสหรัฐฯ ใช้สิทธิยับยั้ง. (ออนไลน์)

ชาวปาเลสไตน์ในฉนวนกาซาได้มากขึ้น⁶⁴

กตาร: ได้ขึ้นให้การต่อศาลโลกต่อการตอบโต้ทางการทหารของอิสราเอลในฉนวนกาซา ต่อการที่ฮามาสบุกโจมตีอิสราเอลเมื่อ 7 ตุลาคมปีที่แล้วนั้น รุนแรงมากถึงขนาดเป็นการทำสงครามฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ นับเป็นภัยคุกคามสันติภาพและเสถียรภาพระหว่างประเทศที่ต้องบริหารจัดการโดยด่วนที่สุด

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส ในช่วงเดือน มีนาคม ค.ศ. 2024

สถานการณ์การสู้รบเข้าสู่ช่วงเดือนที่ 5 อิสราเอลได้ยกระดับการโจมตีอย่างต่อเนื่องทั้งต่อกลุ่มฮามาสด้วยการเพิ่มปฏิบัติการโจมตีทางอากาศและภาคพื้นดินโดยเฉพาะอาคารที่พักอาศัยในเมือง Rafah อิสราเอลปฏิบัติการโจมตีทางอากาศต่ออาคารสูง 12 ชั้น ซึ่งเป็นหนึ่งในอาคารที่พักอาศัยที่ใหญ่ที่สุดในเมือง Rafah ทางตอนใต้ของฉนวนกาซา เพื่อตอบโต้กลุ่มฮามาสซึ่งอิสราเอลอ้างว่าใช้อาคารดังกล่าวเป็นสถานที่วางแผนโจมตีอิสราเอล รวมถึงกลุ่มอิซบอลเลาะห์ด้วยการส่งอากาศยานไร้คนขับ (โดรน) ปฏิบัติการโจมตีทางอากาศบริเวณถนนที่เมืองนาคูรา (Naqoura) ทางใต้ของเลบานอน เป็นเหตุให้สมาชิกกลุ่มอิซบอลลอห์ที่อยู่ระหว่างโดยสารยานพาหนะ เสียชีวิต 3 คน⁶⁵

ความหวังที่สถานการณ์จะดีขึ้นกลับลดน้อยลงเนื่องจาก อิสราเอลตัดสินใจไม่ส่งตัวแทนไปเข้าร่วมการเจรจาข้อตกลงหยุดยิงกับกลุ่มติดอาวุธฮามาส ที่มีกำหนดการจัดขึ้น ณ กรุงไคโรประเทศอียิปต์ หลังจากที่ฮามาสไม่ยอมทำตามข้อเรียกร้องเรื่องการส่งรายชื่อเต็มของตัวประกันที่ยังมีชีวิตอยู่ให้ โดยทางตัวแทนกลุ่มฮามาส เดินทางไปรอเพื่อหวังก้าวข้ามอุปสรรคสุดท้ายของข้อตกลงที่จะมีผลให้อิสราเอลและฮามาสหยุดต่อสู้กันเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ แต่ยังคงไว้แววตัวแทนจากอิสราเอล⁶⁶ จึงทำให้ความหวังการเจรจาหยุดยิงในฉนวนกาซาจะบรรลุก่อนถึง

⁶⁴ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567). กต.อิหร่าน ประณามวุฒิสภาสหรัฐฯ ที่อนุมัติร่างกฎหมายให้ความช่วยเหลือด้านความมั่นคงแก่อิสราเอล. (ออนไลน์)

⁶⁵ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567). อิสราเอลปฏิบัติการโจมตีทางอากาศต่ออาคารที่พักอาศัยในเมือง Rafah. (ออนไลน์)

⁶⁶ Tnn World. (2567). สงครามล่าสุด! อิสราเอล คว่ำบาตรเจรจาหยุดยิงกับฮามาส (ออนไลน์)

วันเริ่มเดือนศักดิ์สิทธิ์รอมฎอนทำท่าว่าจะผิดหวังแต่ทางฝ่ายฮามาสยืนยันจะเดินหน้า เจริญหายุดยิ่งต่อไป แม้ไร้อิสราเอลเข้าร่วมก็ตาม ขณะที่เจ้าหน้าที่ระดับสูงฮามาสให้เหตุผลที่ไม่เปิดเผยรายชื่อตัวประกันตามที่อิสราเอลเรียกร้องว่า เป็นไปไม่ได้ที่จะรู้ว่าตัวประกันคนใดยังมีชีวิตอยู่ เพราะอิสราเอลทิ้งระเบิดถล่มกาซาไม่เคยหยุด เนื่องจากตัวประกันถูกจับไปโดยกลุ่มติดอาวุธหลายกลุ่มและอยู่กันคนละที่ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ เรียกร้องให้รับหายุดยิ่งอย่างเต็มรูปแบบ ไม่ใช่เพียงแค่พักรบชั่วคราว และให้อิสราเอลถอนทหารทั้งหมดออกจากกาซา เพื่อจะได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวประกันได้ สะท้อนให้เห็นว่าจุดยืนของทั้ง 2 ฝ่ายในขณะนี้ขัดแย้งกันอย่างสิ้นเชิง อิสราเอลยื่นกรานไม่ยุติสงครามกาซา จนกว่าฮามาสจะถูกตัดรากถอนโคน แต่ฮามาสยื่นกราน ถ้าอิสราเอลไม่หยุดทำสงครามในกาซาก่อน จะไม่ปล่อยตัวประกัน⁶⁷

จนกระทั่งเข้าสู่เดือนรอมฎอนในวันจันทร์ที่ 11 มีนาคม ค.ศ.2024 การบรรลุนิติภาวะของหายุดยังไม่สำเร็จตามที่หลายฝ่ายคาดหวังเอาไว้ ทำให้ชาวปาเลสไตน์ในกาซาต้องเริ่มเดือนรอมฎอนท่ามกลางสถานการณ์สงครามที่มีสภาพความเป็นอยู่อย่างแออัดในค่ายเต็นท์ในเมืองราฟาห์ และการขาดแคลนอาหาร ยาและแก๊ส⁶⁸ อีกทั้งทหารอิสราเอลยังคงปฏิบัติการทางทหารภายในโรงพยาบาล อัล-ชีฟา ในกาซาซิตี ทางตอนเหนือของฉนวนกาซาอีกด้วย ทำให้สถานการณ์ด้านมนุษยธรรมเลวร้ายมากยิ่งขึ้นประชากรทั้งร้อยละ 100 กว่า 2 ล้านคนทั่วทั้งฉนวนกาซา กำลังเผชิญกับความไร้เสถียรภาพทางอาหารขั้นเฉียบพลันรุนแรง และประชากรกาซาทั้งหมดกำลังต้องการความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม⁶⁹ ทั้งนี้ สหภาพยุโรป (EU) ประกาศเปิด “ระเบียงทะเล” เริ่มการส่งความช่วยเหลือกาซาทางทะเลตั้งแต่วันที่ 9 มีนาคม ค.ศ. 2024 แต่ความช่วยเหลือทางทะเลครั้งแรก ก็ยังไม่ได้ออกเดินทางไปกาซา เพราะเรือบรรทุกความช่วยเหลือ “Open Arms” ขององค์กรเอกชนสเปน ยังคงจอดนิ่ง

⁶⁷ Tnn Thailand. (2567). ความหวังหายุดยิ่งส่อล้มเหลว อิสราเอลไม่ส่งตัวแทนเข้าร่วมการเจรจา. (ออนไลน์)

⁶⁸ Thairath Plus. (2567). รอมฎอนที่ฉนวนกาซา การถือศีลอดท่ามกลางภาวะอดอยาก สงครามยังดำเนินในเดือนศักดิ์สิทธิ์.(ออนไลน์)

⁶⁹ Tnn Thailand. (2567). เดือนประชากรทั่วกาซา เผชิญความไร้เสถียรภาพทางอาหารขั้นเฉียบพลันรุนแรง. (ออนไลน์)

อยู่ที่ท่าเรือลาร์นาคาของไซปรัส โดยเรือลำนี้บรรทุกอาหารหนัก 200 ตัน ส่วนใหญ่ได้รับทุนสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาหรือเอมิเรตส์ หรือยูเออี จัดเตรียมโดยองค์กรการกุศลชื่อ World Central Kitchen (WCK) อนึ่ง สถานการณ์วิกฤตมนุษยธรรมในกาซารุนแรงถึงขั้นวิกฤตต่ออยากแล้ว เนื่องจากความช่วยเหลือทางบกโดยขบวนรถบรรทุกความช่วยเหลือเข้าสู่กาซาประสบปัญหาติดขัดล่าช้ามาก ทำให้อาหารและสิ่งของจำเป็นเข้าถึงชาวปาเลสไตน์ในกาซาได้น้อยมากเช่นกัน กลุ่มประเทศนานาชาติต่างพยายามหาเส้นทางใหม่ ๆ เพื่อเร่งส่งอาหารเข้าสู่กาซาให้มากและเร็วขึ้น⁷⁰ และประเด็นที่ทำให้นานาชาติเพิ่มความกังวลใจเนื่องจากอิสราเอลเคยขู่จะเริ่มบุกภาคพื้นดินราฟาห์ในวันเริ่มรอมมูออน ถ้าหากไม่ได้ข้อตกลงหยุดยิงภายในวันนั้น แต่ก็ยังไม่ได้ทำตามที่ถูกแต่อย่างใด แม้ไม่มีการบรรลุข้อตกลงหยุดยิงก็ตาม นานาชาติเริ่มแสดงท่าทีไปในแนวทางเดียวกันรวมไปถึงสหรัฐฯ ที่เตือนอิสราเอลอย่าบุกภาคพื้นดินราฟาห์ เพราะพื้นที่แห่งนี้เป็นที่สุดท้ายที่ปลอดภัยที่สุดของชาวปาเลสไตน์ เนื่องด้วยประชากรทั้งหมดในเมืองนี้เพิ่มขึ้นอีกเป็นประมาณ 1.5 ล้านคน มากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมดในกาซา 2.3 ล้านคน

อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และอิสราเอลในเดือนนี้เริ่มแย่ลง เพราะสหรัฐฯ มองว่าสถานการณ์ในฉนวนกาซาจำนวนพลเรือนบาดเจ็บล้มตายนับสูงเกินไปมาก ขณะที่ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมกลับต่ำเกินไป เรียกว่าเป็น “หายนะทางมนุษยธรรม” และเตือนว่า สถานการณ์จะเลวร้ายลงอีก อิสราเอลเห็นว่าการทำที่ของสหรัฐฯ เริ่มเปลี่ยนไปและไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่ตนทำ จึงพยายามหาทางเจรจาเพื่อหาแนวทางอื่น ทั้งนี้อิสราเอลก็ยังคงไม่เกรงกลัวต่อแรงกดดันจากนานาชาติที่จะให้อิสราเอลหยุดยิงในกาซา ซึ่งแรงกดดันใช้ไม่ได้ผลกับอิสราเอล พร้อมเตือนฮามาสว่าอย่าหวังพึ่งแรงกดดันจากนานาชาติมากกดดันอิสราเอล

นอกจากนี้สำหรับประเด็นทางการเมืองภายในทางฝั่งปาเลสไตน์ได้มีความเคลื่อนไหวจากกลุ่มฮามาสโดยพร้อมเปิดกว้างเพื่อร่วมตั้งรัฐบาลเอกภาพกับกลุ่มฟาตาค์ของประธานาธิบดีมาห์มูด อับบาส และกลุ่มการเมืองขนาดเล็กอื่น ๆ ของ

⁷⁰ Tnn Thailand. (2567) เรือขนความช่วยเหลือให้กาซา จอดนิ่งอยู่ที่ท่าเรือไซปรัสเป็นวันที่ 3. (ออนไลน์

ปาเลสไตน์ พร้อมเสนอขั้นตอนที่จะนำไปสู่เรื่องดังกล่าว รวมทั้งการเลือกตั้งสภาแห่งชาติปาเลสไตน์ และตั้งรัฐบาลปรองดองแห่งชาติชั่วคราวที่มีภารกิจเฉพาะ จนกระทั่งมีการจัดเลือกตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติและประธานาธิบดี แต่อิสราเอลได้ยืนยันการตั้งรัฐบาลปาเลสไตน์ต้องเป็นรัฐบาลลดทหาร และแผนฟื้นฟูหรือปกครองฉนวนกาซาใด ๆ จะต้องเกิดขึ้นหลังอิสราเอลบรรลุเป้าหมายการปราบปรามกลุ่มฮามาสแล้วเท่านั้น⁷¹

ทั้งนี้ ความเสียหายที่เพิ่มมากขึ้นในห้วงเดือนนี้โดยเฉพาะเกี่ยวกับแรงงานไทย คือ เหตุการณ์จรวดต่อต้านรถถังถูกยิงจากฝั่งเลบานอนข้ามมายังชายแดนทางตอนเหนือของอิสราเอลบริเวณนิคมเกษตร Margalioth ส่งผลให้มีแรงงานไทยได้รับบาดเจ็บ 5 ราย (2 ราย ได้เข้ารับการรักษายู่ที่ รพ. Ziv Medical Center เมืองซาเฟด อีก 3 คน ยังคงรักษาตัวอยู่ที่ รพ. Rambam Medical Center เมืองไฮฟา และมีอาการค่อนข้างหนัก ส่วนอีก 1 คนที่ได้บาดเจ็บเล็กน้อยได้ออกจาก รพ. แล้ว) โดยหน่วยบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ร่วมกับกองทัพอิสราเอล ได้เข้าไปช่วยเหลือและนำส่งโรงพยาบาลต่าง ๆ ทางเฮลิคอปเตอร์⁷² อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่เกิดสงครามมานานกว่า 5 เดือนยอดผู้เสียชีวิตจากการสู้รบระหว่างอิสราเอลกับกลุ่มฮามาสในฉนวนกาซามียอดผู้เสียชีวิตถึง 31,923 คน บาดเจ็บอีกกว่า 74,096 คน รวมตัวเลขผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บทั้งหมด 106,019 คน⁷³ และที่สำคัญเด็ก ๆ ในฉนวนกาซากลายเป็นผู้ได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุด

บทบาทของชาติมหาอำนาจและนานาชาติ

สหประชาชาติ (UN): ลงพื้นที่ติดตามสถานการณ์และผลักดันการส่งความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในเขตฉนวนกาซา โดยเดินทางไปที่ด่านเมืองราฟาห์ที่อยู่ติดพรมแดนอียิปต์ และเรียกร้องให้อิสราเอลเปิดทางให้คาราวานขนส่งสิ่งช่วยเหลือเข้าสู่ฉนวนกาซาได้แบบไร้อุปสรรคเพื่อให้การช่วยเหลือชาวปาเลสไตน์ที่กำลังเดือดร้อนอย่างหนักและกำลังหิวโหยจากผลของการสู้รบ รวมไปถึงเรียกร้องให้มีการหยุดยิงเพื่อมนุษยธรรมโดยทันทีและปล่อยตัวประกันชาวอิสราเอลที่ถูกจับไว้ใน

⁷¹ Tnn Thailand.(2567). “นำกลุ่มฮามาสเสนอตั้งรัฐบาลเอกภาพปาเลสไตน์ ชี้อิสราเอลทำหุดยังไม่คืบ. (ออนไลน์

⁷² Thaipbs. (2567) กต.เผย 5 คนไทยบาดเจ็บ เหตุจรวดต่อต้านรถถังยิงเข้าตอนเหนืออิสราเอล (ออนไลน์

⁷³ Tnn Thailand. (2567) พิษสงคราม! ยอดผู้เสียชีวิต-บาดเจ็บในกาซารวมกันทะลุ 100,000 ราย (ออนไลน์

สหรัฐอเมริกา: ได้เริ่มทิ้งอาหารและสิ่งของบรรเทาทุกข์ลงจากเครื่องบิน ลงสู่ฉนวนกาซาและระบุว่า เป็นจุดเริ่มในการส่งอาหารและความช่วยเหลือทางอากาศลงไปยังกาซาที่จะดำเนินต่อไป อีกทั้งเร่งประสานงานกับอิสราเอล ไชปรัส และสหประชาชาติ (UN) เพื่อเปิดเส้นทางส่งความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทางทะเลผ่านไชปรัส หลังจากสหรัฐฯ ร่วมมือกับจอร์แดน ส่งความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทางอากาศ นอกจากนี้ยังพยายามทำให้เกิดข้อตกลงใหม่ ที่จะช่วยให้องค์การบริหารปาเลสไตน์ (PA) ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารของปาเลสไตน์ที่ได้รับการรับรองจากนานาชาติ กลับเข้าสู่ฉนวนกาซาเป็นครั้งแรก หลังจากที่ถูกฮามาสขับไล่ออกไปจากฉนวนกาซาเมื่อ 17 ปีก่อน⁷⁵ แต่สหรัฐฯ ยังคงมีเป้าหมายร่วมกับอิสราเอลในการทำให้ฮามาสพ่ายแพ้ พร้อมทั้งยังวางแผนเกี่ยวกับความมั่นคงของอิสราเอลหลังสงครามยุติด้วย ซึ่งรวมถึงการร่วมมือครั้งใหม่ กับองค์การบริหารปาเลสไตน์ และประเทศหุ้นส่วนอื่น ๆ ในภูมิภาค เพื่อรักษาเสถียรภาพของกาซา และเดินหน้าไปสู่ “ทางแก้ 2 รัฐ” ตั้งประเทศปาเลสไตน์⁷⁶ นอกจากนี้ยังต้องการผลักดันความร่วมมือให้ชาอุดีอาเราะเบียสถาปนาความสัมพันธ์ปกติกับอิสราเอล แลกกับการเข้าถึงอาวูตันทันสมัยของสหรัฐฯ และโครงการพลังงานนิวเคลียร์พลเรือนของชาอุดีอาเราะเบีย ที่จะได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ⁷⁷

อย่างไรก็ตามแม้สหรัฐฯ จะเป็นชาติพันธมิตรที่เหนียวแน่นกับอิสราเอล แต่ก็ได้ออกมาเตือนอิสราเอลในกรณีปฏิบัติการบุกภาคพื้นดินในราฟาห์ โดยสหรัฐฯ จะไม่สนับสนุนปฏิบัติการทางทหารของอิสราเอลในราฟาห์ ที่ไม่มีการคุ้มครองพลเรือน

⁷⁴ Tnn Thailand. (2567). ‘กูแดร์เรส’ เรียกร้องอิสราเอลเปิดทางส่งความช่วยเหลือเข้าสู่กาซา. (ออนไลน์)

⁷⁵ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567). หลายประเทศเพิ่มการส่งความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทางอากาศในฉนวนกาซา. (ออนไลน์)

⁷⁶ Tnn Thailand. (2567). สหรัฐฯ เตือนกลาโหมอิสราเอล ต้องคุ้มครองพลเรือน หลังจำนวนผู้เสียชีวิตบาดเจ็บในกาซามากเกินไป. (ออนไลน์)

⁷⁷ Tnn Thailand. (2567). ‘บลิงเคน’ เยือนตะวันออกกลางรอบ 6 เข้าเฝ้ามกุฎราชกุมารซาอุดีฯ หวังผลักดันข้อตกลงหยุดยิงในกาซา. (ออนไลน์)

และเชื่อว่าเส้นทางสู่สันติภาพและเสถียรภาพในฉนวนกาซา ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการบุกโจมตีเมืองราฟาห์

ประเทศอียิปต์: ส่งความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทางอากาศแก่ฉนวนกาซา โดยเฉพาะพื้นที่ทางตอนเหนือ เป็นอาหารและเวชภัณฑ์ทางการแพทย์ น้ำหนักรวมประมาณ 42,000 กก.

สหภาพยุโรป (EU): อนุมัติแผนการส่งความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทางอากาศ แต่ยังไม่มีการระบุห้วงเวลาที่จะดำเนินการ

ประเทศแคนาดา: จะหยุดส่งออกอาวุธให้แก่อิสราเอล หลังจากรัฐสภาแคนาดาเพิ่งลงมติให้ยุติการส่งออกอาวุธให้แก่อิสราเอล พร้อมกับเรียกร้องให้หยุดยิงทันทีในกาซา และให้เดินหน้าก่อตั้งประเทศปาเลสไตน์ตามแนว “ทางแก่ 2 รัฐ”⁷⁸

2.3 การวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์อิสราเอล-ฮามาส

จากสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างอิสราเอล-ฮามาส ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากการฟังบรรยายของผู้เชี่ยวชาญ เอกสารวิชาการ และแหล่งสืบค้นที่น่าเชื่อถือ เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์แนวโน้มของสถานการณ์ในอนาคต แบ่งออกเป็น 3 ฉากทัศน์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ฉากทัศน์ที่ 1 : สถานการณ์ไม่ลุกลามอยู่ในแบบจำกัดวงและสถานการณ์สงบลงต่างฝ่ายต่างพอใจในข้อตกลง (Confine war)

สงครามความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส ยังคงเกิดขึ้นแต่ลดระดับความรุนแรง โดยเฉพาะนอกพื้นที่ของทั้งสองฝ่าย ประเทศมหาอำนาจใหญ่ในภูมิภาคอย่างซาอุดีอาระเบีย มีความต้องการให้เกิดความสงบในภูมิภาคเพื่อลดผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าและราคาพลังงาน มีการฟื้นฟูเศรษฐกิจในภูมิภาคให้กลับมาดีขึ้น หลังจบเหตุการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 อีกทั้งประเทศตัวกลางในการเจรจาอย่างสหรัฐฯ กาตาร์และอียิปต์ ประสบความสำเร็จในการบรรลุข้อตกลง

⁷⁸Tnn Thailand. (2567) พิชสงคราม! ยอดผู้เสียชีวิต-บาดเจ็บในกาซารวมกันทะลุ 100,000 ราย.

(ออนไลน์)

หยุดยั้งร่วมกัน นอกจากนี้ประเทศอาหรับอื่น ๆ ในภูมิภาคอาจไม่เห็นด้วยกับการทำสงครามที่ยืดเยื้อและบานปลายจนนำไปสู่ความสูญเสียเป็นจำนวนมาก รวมถึงกดดันให้อิสราเอลถอนกำลังออกจากพื้นที่ฉนวนกาซาและให้ฮามาสปล่อยตัวประกันออกมาทั้งหมด และเริ่มเจรจาหาทางออกผ่าน “แนวทาง 2 รัฐ” (two-state solution) ซึ่งเป็นแนวทางเดียวที่ทุกฝ่ายลงความเห็นว่า เป็นทางออกของการแก้ไขปัญหาแบบยั่งยืน โดยสิ่งบอกเหตุที่สนับสนุนฉกัทัศน์ที่ 1 มีดังนี้

(1) สิ่งบอกเหตุที่ 1 : ลักษณะความขัดแย้งเป็นในเชิงประวัติศาสตร์ กล่าวคือ ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ (ฮามาส) เป็นความขัดแย้งที่มีกันมาอย่างยาวนาน ไม่ใช่เรื่องใหม่ที่จะดับความรุนแรงจะขยายวงกว้างไปมากกว่านี้ เป็นความขัดแย้งที่เจาะจงเป้าหมายหรือคู่ขัดแย้ง ดังนั้นการขยายวงกว้างที่จะกระทบต่อประเทศอื่นในภูมิภาคและนอกภูมิภาคจะไม่เกิดขึ้น

(2) สิ่งบอกเหตุที่ 2 : บทบาทของสหรัฐฯ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง กล่าวคือ ในห้วงปี ค.ศ. 2023 มีสถานการณ์การฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่าง “ชาวดีอาเราะเบีย-อิหร่าน” สองมหาอำนาจใหญ่ในตะวันออกกลางกลับมา มีความสัมพันธ์และสร้างความร่วมมือกันอีกครั้ง โดยมีจีนเข้ามาแสดงบทบาทการเจรจาทางการทูตที่ประสบความสำเร็จ สะท้อนให้เห็นว่าบทบาทของสหรัฐฯ กำลังถูกลดทอนอำนาจลงในภูมิภาคตะวันออกกลาง ด้วยเหตุนี้เมื่อกลับมาดูที่สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาสที่มีสหรัฐฯ เป็นผู้สนับสนุนหลักจึงทำให้สหรัฐฯ มีความพยายามอย่างมากที่ถ่วงดุลอำนาจให้ตนเองมากขึ้นในภูมิภาคตะวันออกกลาง โดยสหรัฐฯ พยายามแสดงบทบาทในการเป็นตัวกลางการเจรจา เพื่อนำไปสู่แนวทางสันติ ดังนั้นความพยายามของสหรัฐฯ ที่แผ່งนัยสำคัญอาจจะทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งอิสราเอล-ฮามาส สงบและยุติลง พร้อมดำเนินตามแนวทางสู่สันติ⁷⁹

อีกทั้งสหรัฐฯ กำลังเข้าสู่ฤดูการของการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ หากประธานาธิบดี โจ ไบเดน ยังคงดำเนินนโยบายสนับสนุนอิสราเอลโดยการสนับสนุน

⁷⁹ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2566). ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส : ผลกระทบต่อความมั่นคงและบทบาทของไทย. SSC FOCUS. ฉบับที่ 3/67. หน้า 2

อาวุธและงบประมาณอาจจะทำให้ประชาชนสหรัฐฯไม่พอใจและสูญเสียคะแนนนิยม
สหรัฐฯ อาจจะเปลี่ยนแนวทางการสนับสนุน

ฉากทัศน์ที่ 2 : สถานการณ์ยกระดับเพิ่มความเสี่ยงในการทำสงครามตัวแทน (Proxy War)

ตั้งแต่การเกิดสงครามระหว่างอิสราเอล-ฮามาส มีกระแสการพูดถึงว่าอิหร่านเป็นผู้อยู่เบื้องหลังของการโจมตีเรื่อยมา โดยกล่าวว่าอิหร่านให้การสนับสนุนกลุ่มกบฏและกลุ่มติดอาวุธต่าง ๆ รอบอิสราเอล ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างอิสราเอล-อิหร่านขัดแย้งกันมาอย่างยาวนาน โดยจุดเริ่มต้นที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ เกิดขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 ในเหตุการณ์การปฏิวัติอิสลามของอิหร่าน ซึ่งอิหร่านที่นำโดยอัยาตอลเลาะห์ คาเมเนอี ผู้นำสูงสุดคนใหม่ของอิหร่านยืนหยัดต่อมหาอำนาจโลกอันได้แก่ สหรัฐฯ ที่อิหร่านเรียกว่า ‘จอมมาร’ (Great Satan) และอิสราเอลที่ได้ชื่อว่า ‘มารน้อย’ (Little Satan) อิสราเอลและอิหร่านยังคงความร่วมมือในระดับที่จำกัดเรื่อยมาจนถึงทศวรรษ 1980 เมื่ออิหร่านสร้างและให้ทุนสนับสนุนกองกำลังตัวแทนและกลุ่มติดอาวุธอื่น ๆ ในซีเรีย อิรัก เลบานอน และเยเมน ซึ่งนับแต่นั้นสงครามเงาระหว่างอิหร่านกับอิสราเอลก็เติบโตและขยายวงกว้างมากขึ้นเรื่อย ๆ⁸⁰ ทำให้อิหร่านถูกมองว่าอยู่เบื้องหลังในการสนับสนุนฮามาส โดยสิ่งบอกเหตุที่สนับสนุนฉากทัศน์ที่ 2 มีดังนี้

(1) สิ่งบอกเหตุที่ 1 : ความเกรงกลัวว่าอาหรับจะกลับจับมือกับยิวอีก กล่าวคือ ก่อนเกิดเหตุการณ์การโจมตีอิสราเอลเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2023 ชาอูตืออาระเบียมีท่าทีว่าจะกลับมาฟื้นฟูความสัมพันธ์กับอิสราเอลผ่านข้อตกลงสันติภาพ หรือ “ข้อตกลงอับราฮัม” (Abraham Accords) ซึ่งชาอูฯ จะกลายเป็นชาติอาหรับประเทศที่ 5 ในการเข้าร่วมข้อตกลงดังกล่าวนี้ โดยในปีค.ศ. 1979 ประเทศอียิปต์เข้าร่วมเป็นชาติแรก ต่อมาในปี ค.ศ. 1994 ประเทศจอร์แดนเข้าร่วมเป็นชาติที่สอง และในปีค.ศ. 2020 สหรัฐฯ อาหรับเอมิเรตส์ สถาปนาความสัมพันธ์

⁸⁰ THE STANDARD TEAM. (2567). “อนจุดเริ่มต้นความขัดแย้ง สู่การเป็นศัตรูคู่แค้นระหว่างอิหร่าน-อิสราเอล. (ออนไลน์)

ทางการทูตระดับปกติ และตามมาด้วยบาห์เรนเข้าร่วมเป็นชาติล่าสุด โดยเนื้อหาตอนหนึ่งใน Abraham Accord ระบุว่า ทั้งอาหรับกับยิวต่างเป็นลูกหลานของอับราฮัม (Abraham) ซึ่งความจริงแล้วในภูมิภาคตะวันออกกลางประกอบด้วยมุสลิม ยิว คริสต์ และผู้นับถือศาสนาความเชื่ออื่น ๆ แม้แตกต่างกันแต่ปรารถนาอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจและเคารพซึ่งกันและกันซึ่งมีกฎหมายมุฮัมมัด บิน ซัลมาน บิน อับดุลอะซีซ อัลซะอูด ได้กล่าวเมื่อปี ค.ศ. 2018 ว่า อิสราเอลมี “สิทธิ” เหนือดินแดนมาตุภูมิของตน คนยิวมีสิทธิแห่งการเป็นรัฐชาติ (nation-state) ที่อยู่ร่วมกับชนชาติอื่นโดยสันติ อีกทั้งยังได้มีการเสนอข้อตกลงสันติภาพ เพื่อนำไปสู่ความสัมพันธ์ตามปกติ ซาอุฯ ไม่มีปัญหาเรื่องคนยิว อีกทั้งต่างมีประโยชน์ร่วมกันอีกหลายอย่าง⁸¹

ดังนั้น ความเคลื่อนไหวของซาอุฯ ในการจะเข้าร่วมทำข้อตกลงจึงสร้างแรงกระเพื่อม ให้อิหร่านเกิดความกังวลใจว่า หากซาอุฯ เข้าร่วมในการทำข้อตกลงแล้วนั้น อาจจะเป็นการยอมรับการมีอยู่ของประเทศอิสราเอล และยุติความขัดแย้งระหว่างอาหรับกับยิว แต่ยังไม่ทันที่จะได้เข้าร่วมการลงนามทำข้อตกลงก็เกิดเหตุการณ์การโจมตีของฮามาสต่ออิสราเอลขึ้นเสียก่อน จึงทำให้ซาอุฯ ชะลอการทำข้อตกลงดังกล่าวร่วมกันกับอิสราเอล หากมองลึกลงไปอาจวิเคราะห์เพื่อหาเหตุผลสนับสนุนได้ว่า แท้จริงแล้วอิหร่านกำลังกลัวว่าหากชาติอาหรับเข้าร่วมกับอิสราเอล นโยบายในการต่อต้านอิสราเอลของอิหร่านอาจไม่ได้ผลสำเร็จ แต่อิหร่านอาจจะไม่ยอมเปิดศึกโดยตรงจึงจำเป็นต้องใช้ตัวแทนในการทำสงคราม

(2) สิ่งบอกเหตุที่ 2 : ระดับความรุนแรงของกลุ่มติดอาวุธอื่น ๆ
เริ่มกระตือรือร้น กล่าวคือ ตั้งแต่การเกิดสงครามความขัดแย้งกลุ่มติดอาวุธอื่น ๆ ทั้งในเลบานอน (ฮิซบอลเลาะห์) และเยเมน (ฮูตี) ต่างแสดงท่าทีสนับสนุนฮามาสอย่างเต็มตัว ทั้งการโจมตีทางตอนเหนือของอิสราเอลควบคู่กับการโจมตีของฮามาส พร้อมด้วยกลุ่มกบฏฮูตีที่โจมตีเรือขนส่งสินค้า โดยการโจมตีเริ่มยกระดับเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนมีจำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต อาทิ กลุ่มกบฏฮูตีในเยเมนได้โจมตีเรืออีกลำในทะเลแดง นอกชายฝั่งเยเมน โดยเรือสินค้าเทกอง ‘โซกราเพีย’

⁸¹ ซาอูซีย คัมปัญญา.(2567 .อิสราเอลผู้โดดเดี่ยวที่ยังพอบออุ่น. (ออนไลน์

ซึ่งมีเจ้าของเป็นชาวกรีก กำลังเล่นจากเวียตนามไปยังอิสราเอลถูกโจมตี แต่ความเสียหายเล็กน้อยยังไม่มีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือผู้เสียชีวิต ต่อมาไม่นานมีการโจมตีเรือขนส่งสินค้าของสหรัฐ ชื่อ ‘เจนโก พิคาร์ดี้’ (Genco Picardy) ที่อ่าวเอเดน ปากทางเข้าทะเลแดง โดยเหตุการณ์นี้ทำให้สหรัฐฯ รวมมือกับชาติพันธมิตรยกระดับการปกป้องและโจมตีกลับ ส่วนทางเลบานอนตลอดระยะเวลากว่า 5 เดือน มีเพียงการยิงโต้ตอบกันไปมาระหว่างอิสราเอลกับฮิซบอลเลาะห์ ล่าสุดมีการยิงจรวดต่อต้านรถถังจากฝั่งเลบานอนข้ามมายังชายแดนทางตอนเหนือของอิสราเอลบริเวณนิคมเกษตร Margalot ซึ่งเหตุการณ์นี้มีคนไทยได้รับผลกระทบด้วย

จากสิ่งบอกเหตุทั้ง 2 ประการอาจกล่าวได้ว่าความรุนแรงของสถานการณ์ความขัดแย้งอาจจะกระจายไปบริเวณใกล้เคียง ซึ่งกลุ่มติดอาวุธจากเลบานอน เยเมน อาจมีแนวโน้มจะเข้าร่วมและสนับสนุนกับฮามาสเพิ่มมากขึ้น จนทำให้อิสราเอลอาจจะเพิ่มเป้าหมายการโจมตีนอกพื้นที่ฉนวนกาซาและเลบานอน โดยเฉพาะสถานที่ที่มีความสำคัญ ๆ เพื่อกระตุ้นให้อิหร่านออกมาเผชิญหน้าทำสงครามกันโดยตรง และเพื่อเป็นการตัดทอนกำลังใจกลุ่มติดอาวุธต่าง ๆ หากอิหร่านไม่สามารถสู้อิสราเอลได้

ฉากทัศน์ที่ 3 : สถานการณ์ยืดเยื้อลุกลามบานปลายยกระดับความรุนแรงมากขึ้น และเกิดการเผชิญหน้ากันโดยตรงของอิหร่าน-อิสราเอล

ในฉากทัศน์ที่ 3 นี้มีแนวโน้มว่าจะเป็นไปได้มากที่สุดเนื่องจาก ลักษณะการทำงานของนายกรัฐมนตรี เบนจามิน เนทันยาฮู มีลักษณะการดำเนินการแบบขว้างจัด ต้องการกวาดล้างกลุ่มฮามาสให้หมดสิ้น⁸² ฉะนั้นการกำจัดกลุ่มผู้สนับสนุนฮามาสโดยอาจจะเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะสามารถเอาชนะสงครามในครั้งนี้โดยจะเน้นไปที่การโจมตีโครงสร้างพื้นฐาน หรือสถานที่สำคัญ รวมไปถึงการนำไปสู่เหตุการณ์การลอบสังหารผู้นำที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำสงครามในครั้งนี้ โดยมีสิ่งบอกเหตุหรือสัญญาณที่จะนำไปสู่สถานการณ์ที่ลุกลามบานปลาย ดังนี้

(1) สิ่งบอกเหตุที่ 1 การเจรจาข้อตกลงร่วมกันกับกลุ่มฮามาส

ยังไม่มีทีท่าว่าจะหาข้อตกลงร่วมกันได้ โดยตั้งแต่เดือน มกราคม ค.ศ. 2024 หลาย

⁸² สุรชาติ บำรุงสุข. การบรรยายพิเศษ “สถานการณ์การสู้รบระหว่างอิสราเอลกับกลุ่มฮามาส .วันอังคารที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 เวลา 1300-1600 ณ ห้องประชุม ขว.ทบ.

ฝ่ายที่เป็นตัวกลางของการเจรจา ได้แก่ สหรัฐฯ กาตาร์ และอียิปต์ ต่างมีความพยายามที่จะบรรลุข้อตกลงโดยเจรจามาแล้วหลายครั้งอย่างต่อเนื่อง สาเหตุหลักเกิดจากจุดยืนของทั้งสองฝ่ายไม่ตรงกัน โดยฮามาสมีความต้องการให้ยุติสงคราม ถอนกำลังทหารออกถาวร ส่วนอิสราเอลต้องการยุติสงครามแบบชั่วคราว และไม่ถอนกำลังออก แต่เป็นการเปิดทางเพื่อให้การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเท่านั้น นอกจากนี้หากอิสราเอลยอมรับข้อตกลงหยุดยิงในฉนวนกาซา อาจเป็นการพ่ายแพ้สงคราม และสร้างอำนาจการปกครองให้กับฮามาสในฉนวนกาซาอีกครั้ง และสงครามก็จะวนกลับมาเกิดความรุนแรงขึ้นอีกครั้ง ดังนั้น ด้วยจุดยืนที่แตกต่างกันจึงทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่สามารถบรรลุข้อตกลงร่วมกันได้ ซึ่งอาจเป็นการเพิ่มแรงกดดันให้สถานการณ์เพิ่มความตึงเครียดมากขึ้น

(2) สิ่งบอกเหตุที่ 2 การโจมตีของอิสราเอลเพื่อยุติให้อิหร่านออกมาทำสงครามโดยตรง นอกเหนือจากการโจมตีพื้นที่ในฉนวนกาซาเพื่อกวาดล้างกลุ่มฮามาส อิสราเอลยังมีการโจมตีกับกลุ่มติดอาวุธอื่น ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากอิหร่าน ทั้งในเลบานอน เยเมน ซีเรีย เป็นต้น ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้อิสราเอลปฏิบัติการเพื่อยุติให้อิหร่านออกมาทำสงครามกันโดยตรงเพราะที่ผ่านมามีการทำสงครามผ่านตัวแทนกันมาตลอดกว่า 4 ทศวรรษ⁸³ การโจมตีโดยตรงกับอิหร่านอาจจะทำให้กลุ่มติดอาวุธอื่น ๆ ที่อยู่ภายใต้การสนับสนุนของอิหร่านหรือกองกำลังพิทักษ์อิสลาม ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าอิหร่านไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอทั้งกำลังรบและอาวุธยุทธโธปกรณ์ และในขณะเดียวกันก็อาศัยจังหวะที่ทั่วโลกสนใจความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-อิหร่าน ทำการโจมตีและกวาดล้างกลุ่มฮามาสในฉนวนกาซาอย่างต่อเนื่อง

รวมไปถึงการแสดงบทบาทและการขับเคลื่อนของกลุ่มผู้สนับสนุนฮามาส อย่างอิซบัลเลาะห์ ฮูตี ที่จะปิดล้อมทะเลแดง บุกยึดเรือที่เกี่ยวข้องกับอิสราเอลเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ อังกฤษ ฝรั่งเศส หรือชาติตะวันตกอื่น ๆ เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมเหมือนครั้งที่ผ่าน ๆ มา

⁸³ Spring news. (2566) อิหร่าน ผู้สร้างเครือข่ายผู้ก่อการร้ายเพื่อทำลายอิสราเอล (ออนไลน์)

(3) สิ่งบอกเหตุที่ 3 สถานะทางการเมืองของนายกเบนจามิน

เนทันยาฮู ในประเทศอิสราเอลมีกลุ่มผู้ออกมาประท้วง 2 กลุ่ม (1) กลุ่มที่เร่งให้เนทันยาฮู สร้างข้อตกลงกับกลุ่มฮามาส เพื่อปล่อยตัวประกัน (เครีญาดิ) (2) กลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงและการใช้วิธีอย่างไม่สันติ รวมทั้งเบนนี่ แกดซ์ สมาชิกคณะรัฐมนตรียามสงครามของอิสราเอล และคู่แข่งทางการเมืองกับเนทันยาฮู กำลังจะมีบทบาทและความนิยมในตัว เพิ่มขึ้น⁸⁴ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เนทันยาฮู เหมือนขี่หลังเสือและไม่สามารถลงได้ ด้วยวิธีการยอมหยุดยิงถาวรตามข้อตกลงของฮามาส ซึ่งเปรียบเสมือนการพ่ายแพ้ทางสงคราม และเป็นการเปิดโอกาสให้มีการโจมตีจากฮามาสได้อีก และจะกลายเป็นสงครามอีกครั้ง ดังนั้นเนทันยาฮู จึงต้องดำเนินการตามเป้าหมายของตนเอง เพื่อครองตำแหน่งเก้าอ้นายกรัฐมนตรีนี้ไว้นานที่สุด

(4) สิ่งบอกเหตุที่ 4 การได้รับการสนับสนุนจากชาติพันธมิตร

เป็นการรับเงินช่วยเหลือโดยไม่ต้องชดใช้คืน ซึ่งสร้างความไม่พอใจต่อประชาชนภายในประเทศสหรัฐฯ โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นฐานเสียงที่สำคัญในการเลือกตั้ง จึงกลายเป็นสถานการณ์ที่ค่อนข้างจะกดดันรัฐบาลโจ ไบเดน โดยเหตุผลที่สหรัฐฯ ยังคงให้การช่วยเหลืออิสราเอลอยู่นั้น มีดังนี้ (1) การรู้สึกว่าเป็นภาระและหน้าที่ในการปกป้องชาวยิวและรัฐอิสราเอล จากกรณีการฆ่าชาวยิวในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (2) นักการเมืองสหรัฐฯ หลายคนมีสายสัมพันธ์กับนักธุรกิจชาวยิว หรือการบริจาคเงินเข้าพรรคจากชาวยิว และ (3) การสนับสนุนสภาของคณะกรรมการกิจการสาธารณะอเมริกัน-อิสราเอล (American Israel Public Affairs Committee : AIPAC) ซึ่งเป็นกลุ่มล็อบบิยิสต์ที่ทรงอิทธิพลในสหรัฐฯ⁸⁵

หากกล่าวโดยสรุปในฉากทัศน์ที่ 3 นี้ กล่าวได้ว่า ในสงครามความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ อาจจะไม่จบลงง่ายๆ แบบสันติวิธี ซึ่งเพราะอิสราเอลได้

⁸⁴ Voathai.(2567) รมต. คู่แข่ง ‘เนทันยาฮู’ นัคปรอง ปธน.สหรัฐฯ แม้ไม่ได้รับมอบหมาย. (ออนไลน์)

⁸⁵ พูนขำ, จิตติภัทร (2013) ""อันล่งละเมิดมิได้"? กลุ่มล็อบบิยิสต์อิสราเอลกับนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา," Journal of Social Sciences: Vol. 43: Iss. 1, Article 7. (ออนไลน์).

ประกาศชัดแล้วว่าจะต้องไม่มีกลุ่มฮามาสอีกต่อไป รวมทั้งอิสราเอลอาจจะดำเนินการบนหลักการ Begin Doctrine⁸⁶ ควบคู่ไปด้วยซึ่งเป็นหลักการ Preventive Strike หรือหลักการโจมตีก่อน เพื่อยับยั้งการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของชาติอาหรับ ซึ่งเป็นไปได้ว่าหากอิหร่านเข้ามายุ่งเกี่ยวในการโจมตีกลุ่มฮามาส อิสราเอลอาจจะดำเนินการตามหลักการดังกล่าวนี้ต่ออิหร่าน ดังนั้นหากมีการเผชิญหน้ากันโดยตรงระหว่างอิสราเอล-อิหร่าน ขนาดของความรุนแรงอาจเพิ่มมากขึ้นไปจนถึงการใช้อาวุธนิวเคลียร์ในการสู้รบกัน

นอกจากนี้นายกรัฐมนตรีของอิสราเอล เบนจามิน เนทันยาฮู อาจจะพยายามยืดระยะเวลาของการทำสงครามออกไปจนกว่าสหรัฐฯ จะเลือกตั้ง เพราะหากประธานาธิบดีคนต่อไปเป็น โดนัลด์ ทรัมป์ จุดยืนและความชัดเจนของสหรัฐฯ อาจจะชัดเจนมากกว่านี้ เหมือนสมัยโดนัลด์ ทรัมป์ ขึ้นมาเป็นประธานาธิบดี

⁸⁶ สัมภาษณ์ มาโนชญ์ อารีย์. อาจารย์จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ใน รายการ Money Chat. 19 เมษายน 2567

ส่วนที่ ๓

ปัญหาและผลกระทบของ สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas

ส่วนที่ 3

ปัญหาและผลกระทบของสถานการณ์ความขัดแย้ง ระหว่าง Israel-Hamas

การเกิดขึ้นของสถานการณ์ความขัดแย้งของอิสราเอล-ฮามาส เป็นการทับซ้อนกันของสงคราม 2 ชุดใหญ่ในเวทีโลก กล่าวคือ ในปัจจุบันสงครามในรัสเซีย-ยูเครน ยังไม่ทำทีที่จะจบทางออกหรือความรุนแรงลดลง ซ้ำยังมาเกิดเหตุการณ์ระหว่างอิสราเอลและฮามาส ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่น่ากังวลว่าสงครามมีแนวโน้มที่อาจจะยกระดับขึ้น ซึ่งปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อสถานการณ์เหล่านี้คือการเลือกตั้งของชาติมหาอำนาจโลกอย่างสหรัฐอเมริกาที่ผลโดยตรงต่อสงครามดังกล่าว นอกจากนี้ยังพบว่าในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นทำให้โลกหันมาสนใจปัญหาของกาชาและชาวปาเลสไตน์เพิ่มมากขึ้น เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพราะเหตุการณ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบในหลายมิติ ทั้งต่อระดับโลก ภูมิภาคตะวันออกกลาง และต่อประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผลกระทบระดับโลก

รูปที่ 28 การบอยคอตต์บริษัทและ
สินค้าที่สนับสนุนอิสราเอล

ที่มา : <https://www.blockdit.com/posts/6537e16fcce8b338b9d856d7>

ผลของความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส ที่แม้ว่าจะจะเป็นประเทศที่มีพื้นที่ขนาดเล็กก็ตาม กลับส่งผลกระทบต่อระดับโลกหลายด้านทั้งการเมืองและเศรษฐกิจ เพราะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ลุกลามกลายเป็นการประท้วงจนไปถึงการร่วมกันบอยคอตต์สินค้าและบริการของบริษัทที่สนับสนุนอิสราเอล และความรุนแรงต่อทั้งชาวมุสลิมและชาวยิวทั่วโลก ประชาชนในหลายประเทศจึงได้ออกมาประท้วงเพื่อเรียกร้องให้มีการหยุดยิง โดยในสหรัฐฯ ซึ่งมีประชาชนจำนวนมากไม่พอใจการ

ที่รัฐบาลให้เงินและอาวุธสนับสนุนแก่อิสราเอล ซึ่งมีการประท้วงมากกว่า 400 ครั้ง ในช่วง 10 วันหลังมีการโจมตี อย่างไรก็ตามความเคลื่อนไหวดังกล่าวนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างสองฝั่งที่กลายมาเป็นประเด็นทางการเมืองโลก สามารถแบ่งคนออกเป็นฝ่าย และยังส่งผลถึงคะแนนความนิยมของตัวผู้นำในแต่ละประเทศอีกด้วย จึงทำให้ผู้นำต้องมีความระมัดระวังมากขึ้นในการออกตัวสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

อย่างไรก็ตามแม้ว่าประเทศอิสราเอลและปาเลสไตน์ไม่ได้มีบทบาทต่อเศรษฐกิจโลกมากนักที่จะทำให้ราคาน้ำมัน-พลังงานเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วเท่าเหตุการณ์สงครามระหว่างรัสเซีย-ยูเครน แต่หากสงครามยังคงยืดเยื้อต่อไปและมีผู้เล่นเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะมหาอำนาจในตะวันออกกลางอย่างประเทศอิหร่าน จึงเป็นไปได้ว่าจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกโดยตรง อาจทำให้ราคาน้ำมันที่พุ่งสูงถึง 150 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล อย่างไรก็ตามในช่วงสภาวะของการเกิดสงครามย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารในประเทศที่เกิดสงครามรวมถึงประเทศที่ยากจนซึ่งกำลังเผชิญกับความอดอยากในระดับที่สูงขึ้น จึงทำให้ราคาต้นทุนในการขนส่งราคาน้ำมันและก๊าซเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง⁸⁷

3.2 ผลกระทบต่อตะวันออกกลาง

ผลกระทบของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น คือ วิกฤตพลังงาน วิกฤตเศรษฐกิจ และวิกฤตมนุษยธรรม ที่อาจก่อให้เกิดกระแสการก่อการร้ายชุดใหม่ กล่าวคือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นสร้างความสูญเสียและเกิดวิกฤตต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย โดยเฉพาะด้านมนุษยธรรม ซึ่งการสู้รบในพื้นที่ฉนวนกาซาสร้างความหายนะทางมนุษยธรรม ประเทศเพื่อนบ้านในตะวันออกกลางต่างพยายามให้การช่วยเหลือ แต่ก็ยังคงมีความหวาดระแวงและสงวนท่าทีเพื่อระงับการเข้าใจผิดและก่อให้เกิดความขัดแย้งกับอิสราเอล และด้วยการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก เป็นผลทำให้เกิดการรวมตัวกันของคลื่นลูกใหม่ที่ได้รับ ความสูญเสียและความเสียหายจากเหตุการณ์นี้ทำให้

⁸⁷ AmarinTvspotlight. (2567) 1 เดือนสงครามอิสราเอล-ปาเลสไตน์ กับ 3 ผลกระทบสำคัญสะเทือนโลก. (ออนไลน์)

ภูมิภาคตะวันออกกลางยังคงอยู่ท่ามกลางความเปราะบาง อีกทั้งทิศทางการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาคตะวันออกกลางยังคงเกิดอย่างต่อเนื่อง เพราะมีความผันผวนและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ หากไม่เกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2023 ที่ผ่านมา ประชาคมโลกอาจจะได้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของอิสราเอลและซาอุดีอาระเบีย ผ่านความสัมพันธ์ ข้อตกลงสันติภาพ หรือ ‘ข้อ

รูปที่ 29 ชาวปาเลสไตน์เผชิญกับ
หายนะทางมนุษยธรรม

ที่มา : [https://themomentum.co/
report-gaza-famine-catastrophe/](https://themomentum.co/report-gaza-famine-catastrophe/)

ตกลงอับราฮัม’ (Abraham Accords) เป็นประเทศที่ 5 ซึ่งจะเป็นการยอมรับการมีอยู่ของประเทศอิสราเอล อารับบกับยิวเป็นมิตร หากสำเร็จเท่ากับยุติความขัดแย้งระหว่างอารับบกับยิวที่มีมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่สถาปนารัฐอิสราเอลสมัยใหม่ และมีผลเท่ากับทอดทิ้งปาเลสไตน์ ละทิ้งจุดยืนเก่าแก่ที่การมีอยู่ของรัฐอิสราเอลเป็นความขมขื่นของโลกมุสลิม⁸⁸

และด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าวนี้ หากสถานการณ์ความขัดแย้งยังคงรุนแรงอย่างต่อเนื่องและไม่สามารถหาข้อตกลงเพื่อยุติความขัดแย้งได้ อาจนำไปสู่ความแตกแยกในตะวันออกกลาง เพราะด้วยความสัมพันธ์ในข้อตกลง Abraham Accords จะเป็นตัวที่ทำให้ประเทศในตะวันออกกลางแบ่งแยกเป็นฝ่าย ซึ่งความบานปลายของสถานการณ์เหล่านี้ ผลกระทบที่ใหญ่ที่สุด คือ วิกฤตการณ์ด้านพลังงาน ซึ่งไม่ได้ส่งผลกระทบเฉพาะในตะวันออกกลาง แต่ยังส่งผลกระทบไปทั่วโลก

⁸⁸ ไทยโพสต์. (2566). ฮามาสบุกอิสราเอลกันอารับบคินดีอิสราเอล. (ออนไลน์)

3.3 ผลกระทบและการดำเนินการของประเทศไทย

3.3.1 ผลกระทบต่อประเทศไทย

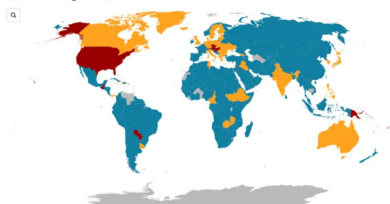
จากสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้แรงงานชาวไทยที่ไปทำงานที่อิสราเอลได้รับผลกระทบอย่างหนักเนื่องจากแรงงานไทยเสียชีวิต 39 คน ได้รับบาดเจ็บ 18 คน และยังถูกจับกุมเป็นตัวประกันไปอีก 32 คน ซึ่งถือเป็นกลุ่มตัวประกันต่างประเทศที่มีจำนวนมากที่สุด นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อด้านอื่นๆ ดังนี้

(1) การเมืองและการทูต (Diplomacy) มีความยากลำบากในการแสดงจุดยืนบนเวทีโลก เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นประเทศไทยจะต้องแสดงจุดยืนต่อการ

UN General Assembly vote for an immediate truce in Gaza

Find out how countries voted on 29 October

In favour Against Abstention

Source: UN

000

รูปที่ 30 มติเห็นชอบของสมัชชา

สหประชาชาติในการสงบศึก

ที่มา : <https://www.bbc.com/thai/articles/cg1p1mmv0y8o>

เรียกร้องให้หยุดยิงตามมติของสหประชาชาติ ซึ่งถือว่าเป็นครั้งแรกที่ไทยแสดงจุดยืนค่อนข้างชัดเจนบนเวทีโลก บนเจตนารมณ์ของการคำนึงถึงสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของแรงงานไทยที่ถูกจับเป็นตัวประกันเป็นหลัก แต่ในอนาคตสงครามเกิดลุกลามบานปลายมีการเผชิญหน้ากันของประเทศมหาอำนาจในตะวันออกกลางอย่างอิสราเอล-อิหร่าน ประเทศไทยอาจถูกกดดันให้เลือกข้าง ซึ่งประเทศไทยเป็นชาติที่ดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตอันดีต่อทุกประเทศอาจเกิดความ

ยากลำบาก ในการแสดงท่าทีเพราะแม้ว่าจะแสดงออกถึงความเป็นกลางไม่เข้าร่วฝ่ายใดอาจนำไปสู่ความไม่พอใจต่อประเทศที่อยากให้ไทยเข้าร่วม และสำหรับเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส การดำเนินการทางการทูตของไทยต้องใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่งเพราะหากเกิดความผิดพลาด การเป็นศัตรูกับอิสราเอลก็เท่ากับเป็นศัตรูกับมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาเช่นกัน

(2) ด้านข้อมูลข่าวสาร (Information) ประเทศไทยรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อกระแสหลักเพียงกระแสเดียวซึ่งข้อมูลที่ได้รับอิทธิพลจากชาติตะวันตก ทำให้

มีความเสี่ยงที่จะถูกมองว่าประเทศไทยเลือกข้าง อีกทั้งในช่วงเหตุการณ์ความขัดแย้งการนำเสนอภาพข่าวต่อสื่อสาธารณะโดยมีธงชาติไทยอยู่ในสื่อส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศถึง 3 เหตุการณ์ ดังนี้ (1) เสื้อสกรีนรูปธงชาติไทยกับอิสราเอลที่ตัวประกันแรงงานไทยนำมาสวมใส่กลับประเทศ (2) กิจกรรมติดภาพตัวประกันบนรถตุ๊กตุ๊กในกรุงเทพฯ ของเอกอัครราชทูตอิสราเอลประจำประเทศไทย และ (3) ภาพทหารอิสราเอลถือธงชาติไทยข้างหนักรถถัง เป็นต้น ซึ่งสถานการณ์การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเหล่านี้อาจทำให้หลายฝ่ายมองว่ารัฐบาลไทยเข้าข้างฝ่ายอิสราเอลอย่างชัดเจน ซึ่งอาจทำให้การเจรจาปล่อยตัวประกันครั้งถัดไปมีความยากลำบากมากขึ้น และยังเป็นการสร้างแรงกระเพื่อมต่อประเทศอิสลามในหลาย ๆ ประเทศ

รูปที่ 31-33 ตัวประกันสวมเสื้อไทย-อิสราเอล (ซ้าย) ภาพรถตุ๊กตุ๊กติดตัวประกันทั้งหมด (Leaders' Move (กลาง) และ ภาพทหารอิสราเอลถือธงชาติไทย (ขวา)

ที่มา : <https://www.posttoday.com/politics/702700> , https://www.bangkokbiznews.com/world/1108157#google_vignette , <https://thestandard.co/images-of-israeli-soldiers-holding-thai-flags/>

(3) ด้านการทหารและความมั่นคง (Military) อิทธิพลของปาเลสไตน์หรือฮามาสที่เคยมีต่อประเทศไทยครั้งแรกเกิดขึ้นในปี ค.ศ.2015 ในการบุกยึดสถานทูตซึ่งประเทศไทยสามารถจัดการต่อสถานการณ์ได้โดยไม่มีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต หรือเหตุการณ์รถบรรทุกกระบะเปิดที่หวังจะกระทำต่อสถานทูตอิสราเอล นับว่าเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าวนี้เคยเกิดขึ้นแล้วในประเทศไทย หากประเทศไทยแสดงท่าทีเอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดอาจจะนำมาสู่การเกิดความรุนแรงภายในประเทศจากการก่อการร้ายได้ รวมไปถึงการมุ่งหวังจะกระทำต่อชาวอิสราเอลที่อยู่ในประเทศไทย ดังนั้นจึงทำให้ประเทศไทยกลายเป็นพื้นที่ของการต่อสู้จะต้องรับผลกระทบและความเสียหายจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ประเทศไทยอาจถูกมองว่าเป็นกำลังหลักในการสนับสนุนแรงงานในภาคการเกษตรต่ออิสราเอลท่ามกลางสภาพปัญหาของระบบการขนส่งที่ถูกระงับและราคาสินค้ากำลังพุ่งสูงขึ้น ประเทศไทยอาจถูกกดดันหรือการเกิดความรุนแรงเพื่อบังคับให้ไทยไม่ส่งแรงงานกลับไปอีก อีกทั้งการแสดงท่าทีและความคิดเห็นของฝ่ายความมั่นคงต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีความเปราะบางมาก เพราะถ้าหากการ

รูปที่ 34-36 ชาวมุสลิมในไทยรวมตัวหน้าสถานทูตอิสราเอล

ที่มา : https://mgronline.com/online/section/detail/9660000094832#google_vignette

แสดงท่าทีเหมือนเป็นการสนับสนุนการสู้รบที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการโจมตีชาวมุสลิม อาจก่อให้เกิดการเข้าใจผิดและความอ่อนไหวต่อสถานการณ์ภายในประเทศได้ เนื่องจากประเทศไทยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้มีลักษณะแบบสังคมพหุวัฒนธรรมระหว่างชาวพุทธและชาวมุสลิม

(4) ด้านสังคมและเศรษฐกิจ (Economic) เนื่องจากที่ผ่านมาคนไทยไปทำงานชุมชนในรูปแบบนิคมเกษตร ที่เรียกว่า คิบบูตซ์ (Kibbutz) กับโมชาฟ (Moshav) ซึ่งออกแบบมาเพื่อการทำเกษตรกรรม ไม่ได้ออกแบบมาตั้งรับการโจมตี พื้นที่ส่วนใหญ่ที่คนไทยไปทำการเกษตรจะอยู่บริเวณชายแดน ซึ่งอยู่ห่างจากกาซา ประมาณ 4-5 กม. ซึ่งเป็นพื้นที่ข้อพิพาทระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์รายได้ตอบแทนของการเป็นเกษตรกรมีมูลค่าที่สูงมากเมื่อเทียบกับประเทศไทย ประมาณ 50,000-100,000 บาท ด้วยเหตุผลนี้เป็นแรงจูงใจให้คนไทยไปทำงานในพื้นที่ดังกล่าว รวมถึงตัดสินใจไม่กลับประเทศไทยหลังจากการเกิดสงครามหรือการตั้งเป้าหมายว่าจะกลับไปอีกครั้งหลังจบสงคราม เพราะกลัวสูญเสียรายได้ เนื่องจากแรงงานชาวไทย

ที่ไปทำงานที่อิสราเอลส่วนใหญ่เป็นเสาหลักของครอบครัว หลังจากเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งทำให้แรงงานไทยต้องเดินทางกลับมาประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อรายได้และความสามารถในการดูแลครอบครัวรวมไปถึงชำระหนี้สินภายในครัวเรือนลดลง

3.3.2 การดำเนินการของไทย⁸⁹

การดำเนินการของรัฐบาลและกระทรวงการต่างประเทศ นายกรัฐมนตรี นายเศรษฐา ทวีสิน เป็นประธานการประชุมศูนย์ประสานงานสถานการณ์ฉุกเฉิน (Rapid Response Centre: RRC) และได้ย้ำเรื่องการช่วยเหลือคนไทยในอิสราเอล โดยถือว่าเป็นภารกิจของชาติ ของทุกหน่วยงาน และเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญสูงสุด

ต่อมานายกรัฐมนตรีได้เชิญเอกอัครราชทูตอิสราเอลประจำประเทศไทยมาพบหารือโดยขอให้ฝ่ายอิสราเอลช่วยอำนวยความสะดวกส่งคนไทยกลับบ้านโดยเร็วที่สุด โดยคำนึงว่า แรงงานไทยเป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ซึ่งเอกอัครราชทูตอิสราเอลฯ แจ้งว่า ทางอิสราเอลได้อพยพแรงงานต่างชาติกว่าร้อยละ 99 ออกมายังพื้นที่ปลอดภัยแล้ว ทั้งนี้ นรม. ได้ย้ำเรื่องการส่งกลับเป็นเป้าหมายสูงสุด ซึ่งเอกอัครราชทูตฯ รับจะดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

อีกทั้งกรมการกงสุลได้เปิดหมายเลข hotline เพิ่มเติมจาก 30 คู่สายเป็น 60 คู่สาย รวมถึงเพิ่มช่องทางไลน์ Openchat ชื่อห้อง “ขอรับความช่วยเหลือกรณีคนไทยในอิสราเอล” ซึ่งสามารถรองรับผู้เข้าร่วมได้มากที่สุด 5,000 คน และได้เปิด Facebook เพจเฉพาะกิจ “กรมการกงสุลห่วงใยพี่น้องคนไทยในอิสราเอล” เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ และเป็นช่องทางให้พี่น้องคนไทยติดต่อสอบถามเข้ามาได้

การดำเนินการของกองทัพ โดยกองทัพอากาศสนับสนุนเที่ยวบินพิเศษ ส่งเครื่องบิน Airbus 340 เพื่ออพยพคนไทยจากอิสราเอล

⁸⁹ กระทรวงการต่างประเทศ. (2566). สรุปรายการแถลงข่าวในประเด็นสถานการณ์ความไม่สงบในอิสราเอล โดยอธิบดีกรมการกงสุลและโฆษกกระทรวงการต่างประเทศ. (ออนไลน์)

การดำเนินการของกระทรวงแรงงาน สำหรับแนวทางการบริหารจัดการ มาตรการและการคุ้มครองแรงงานไทยในภูมิภาคตะวันออกกลาง ซึ่งมีแรงงานไทยที่อยู่ในอิสราเอลทั้งหมด 29,900 ราย โดยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงประมาณ 5,000 ราย มีแรงงานไทยที่เดินทางกลับประเทศถึง 86 ครั้ง จำนวน 9,630 คน โดยประสงค์ที่จะกลับไปทำงานที่อิสราเอล 4,459 คน และไม่ประสงค์กลับไปทำงานที่อิสราเอล 4,002 คน และยังคงอยู่ในอิสราเอล 20,270 คน (ข้อมูลสถานะแรงงานกระทรวงแรงงาน 12 ธันวาคม ค.ศ. 2023) โดยกระทรวงแรงงานได้กำหนดมาตรการเยียวยาและการให้ความช่วยเหลือ ดังนี้⁹⁰

1. ตั้งศูนย์ช่วยเหลือแรงงานและติดตามความไม่สงบในประเทศอิสราเอล กระทรวงแรงงานและ 76 จังหวัดทั่วประเทศ

- หัวหน้าส่วนราชการกระทรวงแรงงานในภูมิภาค ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมครอบครัวแรงงานไทย ที่เดินทางกลับ 13,381 ครอบครัว
- ประสานยื่นคำร้องขอค่าเดินทางกลับของแรงงานไทยที่เดินทางกลับจากประเทศอิสราเอล ยื่นแล้ว 4,273 ราย เอกสารคำขอส่งมาที่กรมการกงสุลไปแล้ว 3,308 ราย

2. การให้ความช่วยเหลือตามกองทุนเพื่อช่วยเหลือคนหางานในต่างประเทศ

- ระเบียบกองทุนเพื่อช่วยเหลือคนหางานไปทำงานในต่างประเทศ 3 กรณี จำนวน 9,428 ราย รวมเป็นเงิน 142,470,000 บาท
 - ✓ กรณีประสบปัญหาต้องเดินทางกลับประเทศไทย คนละ 15,000 บาท ยื่นคำร้อง 9,525 ราย วินิจฉัยสั่งจ่าย 9,382 ราย เป็นเงิน 140,745,000 บาท
 - ✓ กรณีสมาชิกประสบอันตรายจนพิการหรือทุพพลภาพ จ่ายเงินสงเคราะห์ คนละ 30,000 บาท จำนวน 10 ราย

⁹⁰ สมาสร์ ปัทมะสุนนท์. การสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ 1/2567 หัวข้อ “ความขัดแย้งระหว่าง Is - el-Hamas: ผลกระทบต่อความมั่นคง ในภูมิภาคตะวันออกกลางและประเทศไทย” 14 ธันวาคม พ.ศ. 2566. ห้องประชุมศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

เป็นเงิน 300,000 บาท

- ✓ กรณีสมาชิกเสียชีวิต (จ่ายเงินสงเคราะห์ให้ทายาทโดยธรรม) คนละ 40,000 บาท จำนวน 36 คน เป็นเงิน 1,440,000 บาท

3. จ่ายสิทธิประโยชน์กองทุนประกันสังคมให้แก่ทายาทที่เสียชีวิตในประเทศอิสราเอล

- ✓ กองทุนประกันสังคมให้แก่ทายาทแรงงานที่เสียชีวิตในประเทศอิสราเอลที่ส่งร่างกลับไทยแล้ว 39 ราย

4. จัดส่งข้าราชการเพื่อสนับสนุนการทำงานของฝ่ายแรงงานฯ ณ กรุงเทลอาวีฟ 10 คน

- ✓ ประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับอัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายแรงงาน) ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเทลอาวีฟ ประจำอิสราเอล สามารถนำผู้เดินทางกลับประเทศไทย

5. ดูแลสิทธิประโยชน์ และค่าจ้างค้างจ่าย

- ✓ มอบหมายให้อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายแรงงาน) ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเทลอาวีฟ ประจำอิสราเอลประสานนายจ้างเพื่อดำเนินการจ่ายค่าจ้างค้างจ่าย เงินชดเชยกรณีถูกเลิกจ้าง (ปีซูอิม) ติดตามตรวจสอบสิทธิประโยชน์จากสำนักงานประกันสังคมอิสราเอล รับคำร้องแล้ว 4,798 ราย

6. เตรียมงานทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อรองรับแรงงานไทยที่เดินทางกลับ

- ✓ ในประเทศ เตรียมตำแหน่งว่างไว้รองรับ 63,296 อัตราผ่าน “ไทยมีงานทำ”
- ✓ ต่างประเทศ เตรียมตำแหน่งงาน ดังนี้ ประเทศกรีซ 1,000

อัตรา ประเทศไต้หวัน 169 อัตรา ประเทศสาธารณรัฐ
โปรตุเกส 66 อัตรา ประเทศสาธารณรัฐโปแลนด์ 30 อัตรา
ประเทศรัฐการ์ตา 17 อัตรา

- ✓ ส่งเสริมประกอบอาชีพอิสระพร้อมแหล่งเงินทุนถูก
กฎหมายดอกเบี้ยต่ำ
- ✓ ช่วยเหลือให้กลับไปทำงานในอิสราเอล เมื่อเหตุการณ์สงบ
โดยไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม

7. การฝึกทักษะฝีมือเพื่อรองรับอาชีพใหม่

- ✓ สำหรับแรงงานไทยที่เดินทางกลับจากประเทศอิสราเอล
หากประสงค์จะฝึกทักษะฝีมือ เพื่อประกอบอาชีพใหม่
สามารถติดต่อสถาบันและสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน
ที่ตั้งอยู่ในทุกจังหวัด

8. การให้ความช่วยเหลือด้านผลกระทบทางจิตใจ

- ✓ กระทรวงแรงงานประสานงานร่วมกับกรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข จัดให้มีนักจิตวิทยาในกลุ่ม Line
Open Chat เพื่อให้คำปรึกษาแก่แรงงาน/ครอบครัว ที่
ได้รับผลกระทบ จากเหตุการณ์ความไม่สงบ

นอกจากมาตรการเยียวยาแรงงานไทยที่กลับมาแล้วนั้นยังมีมาตรการจูงใจ
ให้แรงงานไทยเดินทางกลับจากอิสราเอล ดังนี้ (1) การขอพักชำระหนี้ 3 ปี ปลอด
ต้นปลอดดอก ในวงเงินที่เป็นหนี้อยู่จริง แต่ไม่เกิน 150,000 บาท สำหรับแรงงาน
ไทยที่กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงานในอิสราเอล เพื่อบรรเทาภาระ
ค่าใช้จ่ายภายหลังเดินทางกลับ (2) เยียวยาแรงงานไทยจากสถานการณ์ความไม่สงบ
ในประเทศอิสราเอล เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน จากการขาดรายได้ คนละ 50,000 บาท

การดำเนินการภาคเอกชน

- ✓ สายการบินพาณิชย์ ประกอบด้วย นกแอร์ / Air Asia / และการบินไทย เพื่อร่วมสนับสนุนภารกิจครั้งนี้ โดยตั้งเป้าอพยพคนไทยให้ได้อย่างน้อย 400 คนต่อวัน
- ✓ บริษัท Thai Bev บริจาคน้ำดื่ม 250 แพ็ค และบริษัท Retail business centre และการบินไทย บริจาคถุงยังชีพ จำนวน 3,000 ถุง ซึ่งจะส่งไปทั้งผ่านเครื่องบินกองทัพอากาศ และเครื่องบินไทยต่อไป

ส่วนที่ ๔

ข้อเสนอแนะและบทสรุป

ส่วนที่ 4

ข้อเสนอแนะและบทสรุป

4.1 ข้อเสนอแนะ

นับตั้งแต่การเกิดการสู้รบในเวทีระดับโลกช่วงปี ค.ศ. 2022-2024 คือ สงครามรัสเซีย-ยูเครน จนมาถึงความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส เป็นบทเรียน ในหน้าประวัติศาสตร์การสู้รบยุคใหม่ที่สำคัญของโลก ประเทศไทยจึงควรติดตาม สถานการณ์โดยเฉพาะการสู้รบระหว่างอิสราเอล-ฮามาส เพราะประเทศไทยได้รับ ผลกระทบโดยตรงในด้านแรงงานภาคการเกษตรที่ไปทำงานในอิสราเอล จึงนับว่า เป็นบทเรียนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาและเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผน รองรับมือเหตุการณ์ในอนาคต ซึ่งจากการศึกษาสถานการณ์นำมาสู่ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การเมืองและการทูต (Diplomacy)

ประเทศไทยควรแสดงจุดยืนในบทบาทของการสนับสนุนการ เจริญทางออกแบบสันติมากกว่าการแสดงจุดยืนไปข้างใดข้างหนึ่ง และใช้การทูต เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของไทยต่อประชาคมโลกว่าไทยไม่สนับสนุนการใช้ความรุนแรง อย่างไรก็ดีตามที่ผ่านมาประเทศไทยมีความสัมพันธ์ทางการทูตอันดีต่อประเทศ อิสราเอลมาโดยตลอดและทางอิสราเอลก็เช่นกัน เพราะแรงงานส่วนใหญ่ที่ทำใน อิสราเอลโดยเฉพาะภาคการเกษตรมาจากประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นแรงงานที่มี คุณภาพที่สามารถสร้างประโยชน์ ทำให้ประเทศไทยถูกมองว่าเป็นฝ่ายเข้าข้าง อิสราเอลโดยปริยาย ดังนั้นหน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรสร้างการรับรู้ให้แก่ สังคมไทยให้ถูกต้อง ไม่ควรให้สถานการณ์ความขัดแย้งนอกประเทศนำไปสู่การแบ่ง ฝักแบ่งฝ่ายและนำไปสู่การต่อต้านและการสร้างความรุนแรงภายในประเทศเอง

นอกจากนี้สถานการณ์โลกยังมีความเป็น VUCA World มีความ ผันผวนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อระเบียบโลกที่ต้องปรับเพื่อรองรับต่อ สถานการณ์ ดังนั้นการถอดบทเรียนจากสถานการณ์ดังกล่าวจึงมีความสำคัญเพื่อนำ

มาสู่การกำหนดนโยบายที่รัดกุมและครอบคลุมบนพื้นฐานของความเป็นกลางและความสันติ

2. ด้านข้อมูลข่าวสาร (Information)

หน่วยงานภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรกลั่นกรองข่าวสารและสร้างการรับรู้ให้ประชาชนชาวไทยอย่างชัดเจน นำเสนอข้อมูลอย่างรอบด้าน เพราะอาจส่งผลต่อการรับรู้และการตัดสินใจของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่จะกลับไปทำงานในพื้นที่อิสราเอล ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของแรงงานไทยเป็นอันดับแรก นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างการรับรู้ให้ประชาชนชาวไทยเข้าใจต่อสถานการณ์อย่างถูกต้องและตรงไปตรงมา เนื่องจากประเทศไทยมีความเป็นพหุสังคม การนำเสนอข่าวที่เอนเอียงอาจนำมาสู่ความขัดแย้งภายในประเทศได้

3. ด้านการทหารและความมั่นคง (Military)

ภาคความมั่นคงของประเทศควรติดตามและถอดบทเรียนจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาปรับนโยบายหรือมาตรการด้านความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นแบบการโจมตีที่คาดไม่ถึง หรือ Surprise Attack เข้าโจมตีในพื้นที่ที่มีขนาดเล็กและเป็นเมือง เรียกได้ว่าเป็นสงครามในเมือง (Urban Warfare) บทเรียนครั้งสำคัญนี้จะเหมือนกรณีศึกษาให้ประเทศไทยมีแผนการรองรับแนวโน้มของการต่อสู้และการใช้ความรุนแรง ในโลกปัจจุบันเห็นได้ว่าสนามรบได้ขยายจากชนบทเข้ามาในเมือง สะท้อนให้เห็นจากสถานการณ์สามจังหวัดชายแดนใต้ ที่จะต้องเตรียมรองรับเรื่องความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นให้ได้ เพราะพื้นที่ของการต่อสู้หรือพื้นที่ของการปฏิบัติการของฝ่ายตรงข้ามหรือกลุ่มก่อความไม่สงบ เกิดขึ้นในพื้นที่เขตเมือง ดังนั้นภาคส่วนความมั่นคงและกองทัพต้องคำนึงถึงมาตรการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศอย่างเข้มงวดและรัดกุม

การบูรณาการความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งกองทัพ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และรัฐวิสาหกิจ เป็นสิ่งสำคัญต่อการวางแผนเพื่อกำหนดมาตรการรองรับภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นกับประเทศในอนาคต ทั้งจากประเด็นความขัดแย้งของข้ามห่าอำนาจโลกทั้งสองฝ่าย หรือการถูกกดดันให้เลือก

ข้างจากความขัดแย้งต่าง ๆ อาทิ การกำหนดให้มีทูตทหารเพิ่มเติมมากขึ้นในประเทศที่ยังไม่มีประจำการเพื่อการติดต่อประสานงานที่สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น

4. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ (Economic)

กำหนดมาตรการนโยบายด้านแรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ ทั้งระยะสั้น กลาง ยาว เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบอย่างมากโดยเฉพาะประเด็นด้านแรงงาน เพราะ มีแรงงานไทยจำนวนมากที่ทำงานในต่างประเทศโดยเฉพาะอิสราเอล จึงควรกำหนดมาตรการรองรับโดยคำนึงถึงปัจจัยด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัยของประชาชนเป็นอันดับแรก อีกทั้งเปิดเวทีเจรจาเพื่อสร้างข้อตกลงและสร้างความเชื่อมั่นให้แรงงานที่ยังอยู่ในพื้นที่ของความขัดแย้ง รวมไปถึงการเปิดตลาดแรงงานกับประเทศอื่นๆในพื้นที่ตะวันออกกลางเพิ่มมากขึ้น

การสนับสนุนการจ้างงานและเศรษฐกิจภายในประเทศ เนื่องจากกลุ่มแรงงานเกษตรกรที่ไปทำงานที่อิสราเอลได้รับเงินเดือนที่มีอัตราสูงกว่าที่ได้รับในประเทศไทยและส่วนใหญ่เป็นเสาหลักของครอบครัว จึงมีความต้องการที่จะกลับไปทำงานแม้จะมีความเสี่ยงก็ตาม หากสถานการณ์ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ควรส่งแรงงานกลับไปแรงงานกลุ่มนี้จะขาดรายได้ ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้และอาจจะนำไปสู่การก่ออาชญากรรมในสังคมไทยได้ ดังนั้นประเทศไทยควรมีนโยบายส่งเสริมการจ้างงานและการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นให้มั่นคงและยั่งยืนมากขึ้น

4.2 บทสรุป

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส มีมาเนิ่นนานตามประวัติศาสตร์ที่ได้กล่าวมา และทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ประชากรในพื้นที่ต่างได้รับผลกระทบอย่างมากจนกลายเป็นหายนะทางมนุษยธรรม โดยเหตุการณ์ล่าสุดเริ่มต้นขึ้น เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 2023 กลุ่มฮามาสเปิดปฏิบัติการทางทหารต่อต้านอิสราเอลโจมตีแบบไม่ให้ตั้งตัว (Surprise Attack) โดยปฏิบัติการเรียกว่า “Operation Al-Aqsa Flood” ทั้งทางอากาศ ทะเล และภาคพื้นดิน ด้วยการยิงขีปนาวุธกว่า 5,000 ลูก ออกมาจากฉนวนกาซา และรุกรานเข้าไปในดินแดนอิสราเอล

พร้อมสังหารทหาร ประชาชนจนมีผู้เสียชีวิตในอิสราเอลราว 1,400 ราย อย่างไรก็ตามอิสราเอลสามารถสกัดกั้นไว้ได้ด้วยยุทธโศปกรณ์ที่ทันสมัยอย่าง “ไอเอิร์นโดม” (Iron Dome) ซึ่งเป็นระบบป้องกันภัยที่อิสราเอลใช้ป้องกันประเทศทางอากาศ โดยความเสียหายจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตลอด 6 เดือน ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตกว่า 31,923 คน บาดเจ็บกว่า 74,096 คน ซึ่งเมื่อรวมตัวเลขแล้วสูงถึง 106,019 คน ทำให้ความขัดแย้งในครั้งนี้กลายเป็นครั้งที่รุนแรงที่สุด นอกจากนี้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นยังแสดงให้เห็นถึงท่าทีของชาติมหาอำนาจและนานาชาติที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งให้เห็นว่ามีการแบ่งขั้วแบ่งฝ่ายอย่างชัดเจน โดยชาติมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ มีท่าทีสนับสนุนอิสราเอลทั้งเงินทุนและอาวุธยุทธโศปกรณ์และถึงแม้ว่าจะมีประชาชนออกมาประท้วงในการสนับสนุนนี้ แต่สหรัฐฯ ยังคงเดินหน้าสนับสนุนต่อไป ชาติตะวันตกอื่น ๆ ก็เช่นกันโดยเฉพาะสหราชอาณาจักร ฝรั่งเศสที่ออกมาประณามการโจมตีของกลุ่มฮามาส ส่วนชาติมหาอำนาจในตะวันออกกลางอย่างอิหร่านที่มีท่าทีสนับสนุนฮามาสอย่างชัดเจนรวมทั้งกลุ่มติดอาวุธอื่น ๆ ที่เข้ามาโจมตีควบคู่กับความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส อาทิ กลุ่มกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ กลุ่มฮูตี เป็นต้น โดยการสู้รบตลอด 6 เดือนที่ผ่านมาแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นแม้ว่าจะมีการเจรจาผ่านตัวกลางอย่างสหรัฐฯ กาตาร์ อียิปต์ และตุรกีก็ตาม ก็ยังไม่มีท่าทีว่าจะยุติลงได้เลย

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ความขัดแย้งในครั้งนี้ส่งผลต่อทั้งระดับโลก ภูมิภาค และต่อประเทศไทยโดยเฉพาะด้านแรงงาน เนื่องจากมีแรงงานไทยเสียชีวิต 39 คน ได้รับบาดเจ็บ 18 คน และยังถูกจับกุมเป็นตัวประกันไปอีก 32 คน ซึ่งถือเป็นกลุ่มตัวประกันต่างประเทศที่มีจำนวนมากที่สุด เหตุผลที่มีแรงงานชาวไทยถูกจับเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเข้าไปทำงานในพื้นที่ชายแดนของอิสราเอลอยู่ห่างจากฉนวนกาซาประมาณ 4-5 กม.หรือที่เรียกว่า คิบบูตซ์ (Kibbutz) กับโมชาฟ (Moshav) ซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อการทำเกษตรกรรม จึงไม่ได้มีการป้องกันหรือแนวทางในการตั้งรับการโจมตี ปัจจัยทางด้านรายได้ซึ่งมีมูลค่าที่สูงมากเมื่อเทียบกับประเทศไทยเป็นแรงจูงใจสำคัญให้คนไทยไปทำงานในพื้นที่ดังกล่าว รวมถึงตัดสินใจไม่กลับประเทศไทยภายหลังจากการเกิดสงคราม เพราะกลัวสูญเสียรายได้ โดยหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือผ่านมาตรการเยียวยา ทั้งการตั้งศูนย์ช่วยเหลือแรงงานและติดตามความไม่สงบในประเทศอิสราเอล การให้ความช่วยเหลือตามกองทุนเพื่อช่วยเหลือคนหางานในต่างประเทศหรือการจ่ายสิทธิประโยชน์กองทุนประกันสังคมให้แก่ทายาทที่เสียชีวิตในประเทศอิสราเอล เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยในฐานะประเทศผู้ส่งออกแรงงานได้รับผลกระทบอย่างยิ่งจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อแรงงานไทยที่ไปทำงานในอิสราเอล ดังนั้นจึงถือว่าเป็นบทเรียนให้หน่วยงานความมั่นคงที่เกี่ยวข้องบูรณาการความร่วมมือเพื่อจัดทำแผนรองรับต่อเหตุการณ์วิกฤตที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบต่อประเทศไทย

ข้อเสนอแนะที่จะทำให้ประเทศไทยรับมือต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีทั้ง **ด้านการเมืองและการทูต** ที่ต้องยึดหลักหรือมีจุดยืนอยู่บนความถูกต้อง ลดการใช้ความรุนแรงและหาทางออกด้วยวิธีการเจรจาแบบสันติ **ด้านข้อมูลข่าวสาร** เป็นตัวแปรสำคัญในการสร้างการรับรู้ของประชาชนชาวไทย ดังนั้นควรนำเสนออย่างตรงไปตรงมา ถูกต้องและครบถ้วน เพื่อให้ความคิดและการตัดสินใจของคนไทยไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งอาจจะนำมาสู่ความขัดแย้งภายในประเทศ **ด้านการทหารและความมั่นคง** หน่วยงานด้านความมั่นคงและกองทัพบกควรร่วมกันบูรณาการความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินสถานการณ์และกำหนดมาตรการรองรับหรือป้องกันสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต และสุดท้าย **ด้านสังคมและเศรษฐกิจ** ที่จะต้องพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็ง สร้างโอกาสในการจ้างงานภายในประเทศให้มากยิ่งขึ้น รวมถึงขยายตลาดการส่งออกแรงงานให้กับประเทศในอื่น ๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลางและภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อเป็นการลดการพึ่งพาการส่งออกแรงงานไปยังต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศที่มีความเสี่ยง โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัยของประชาชนเป็นหลัก

บรรณานุกรม

- AmarinTv spotlight. (2566). 1 เดือนสงครามอิสราเอล-ปาเลสไตน์ กับ 3 ผลกระทบสำคัญสะเทือนโลก.สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.amarintv.com/spotlight/economy/detail/54548>
- BBC News ไทย. (2564). ระบบป้องกันการโจมตีทางอากาศ “ไอเอิร์นโดม” ของอิสราเอลทำงานอย่างไร. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.bbc.com/thai/international-57130144>
- BBC News ไทย. (2566).สำรวจจุดยืนชาติต่าง ๆ ทั่วโลก ยังสนับสนุนอิสราเอลอยู่ไหม ในวันที่ท่าชามิผู้เสียชีวิตทะลุ 10,000 ราย. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.bbc.com/thai/articles/cglp1mmv0y8o>
- BBC News ไทย. (2567). สหรัฐฯ และสหราชอาณาจักร โจมตีกลุ่มฮูตีในเยเมน อาจเสี่ยงทำให้ความขัดแย้งบานปลายสู่ระดับภูมิภาค. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.bbc.com/thai/articles/c72y4jn3drpo>
- FINNOMENA FUNDS Investment Team. (2566). เปิดประวัติศาสตร์สงครามอิสราเอล-ปาเลสไตน์. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566. จาก <https://www.finnomena.com/finnomena-ic/israel-palestine-history/>
- Matichon online. (2566). แอฟริกาใต้ พ้องศาลโลก อิสราเอล ฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในกาซา จี้ออกคำสั่งชั่วคราว ให้อยู่ติปฏิบัติการทางทหาร. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก https://www.matichon.co.th/foreign/news_4353692
- Matichon Online. (2566). ปานปรีย์ กังวลตัวประกันคนไทย 25 ราย สงครามอิสราเอล เสียใจแรงงานไทยเสียชีวิตเพิ่ม 5 ราย. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566. จาก https://www.matichon.co.th/foreign/news_4279630

- Nation. (2566). **พบเครือข่ายอุโมงค์ที่ใหญ่ที่สุดของฮามาส**. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.nationtv.tv/foreign/378937586>
- Post today. (2566). **ผู้นำชี้จะห้าไทยตำหนิรัฐบาลปมตัวประกันสวมเสื้อไทย-อิสราเอล**. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.posttoday.com/politics/702700>
- Post today. (2566). **ผู้นำประเทศอาหรับและมุสลิมเรียกร้องให้ยุติสงครามฉนวนกาซาทันที**. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.posttoday.com/international-news/701859>
- PPTV HD36. (2567). **ทะเลแดง-คลองสุเอซ” เส้นทางเดินเรือสำคัญของโลก**. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.pptvhd36.com/news/ต่างประเทศ/213776>
- PPTV HD36. (2567). **ฮามาสยื่นข้อเสนอยุติยิง 135 วัน แลกปล่อยตัวประกันอิสราเอลที่เหลือ**. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.pptvhd36.com/news/ต่างประเทศ/216537>
- Spring news. (2566). **อิหร่าน ผู้สร้างเครือข่ายผู้ก่อการร้ายเพื่อทำลายอิสราเอล**. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.springnews.co.th/news/infographic/845032>
- Thai PBS. (2566). **กต.เผย 5 คนไทยบาดเจ็บ เหตุจรวดต่อต้านรถถังยิงเข้าตอหนืออิสราเอล**. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/337712>
- Thai PBS. (2566). **ชนรู้จัก “ระบบอัจฉริยะ Iron Dome” ป้องกันขีปนาวุธโจมตีพิสัยใกล้**. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.thaipbs.or.th/now/content/414>
- Thai PBS. (2566). **อิสราเอล ฆ่าตัวประกันทั้งหมด 10 มี.ค**. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/337204>

- Thairath Plus. (2567). **รอมฎอนที่ฉนวนกาซา การถือศีลอดท่ามกลางภาวะอดอยาก สงครามยังเดินหน้าในเดือนศักดิ์สิทธิ์**. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://plus.thairath.co.th/topic/politics&society/104288>
- The Momentum. (2567). **ภาษาเผชิญหายนะ ‘ความอดอยาก’ ประชาชนกิน ‘อาหารสัตว์’ ประทังชีวิต หลังอิสราเอลปิดกั้นช่องทางช่วยเหลือ**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://themomentum.co/report-gaza-famine-catastrophe/>
- THE STANDARD TEAM. (2567). **ย้อนจุดเริ่มต้นความขัดแย้ง สู่การเป็นศัตรูคู่แค้นระหว่างอิหร่าน-อิสราเอล**. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน พ.ศ. 2567 จาก <https://thestandard.co/going-back-the-beginning-of-conflict-iran-israel/>
- The standard. (2566). **ฮามาสคือใคร ทำไมเปิดปฏิบัติการโจมตีอิสราเอล**. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566. จาก <https://thestandard.co/hamas-israel-attackreason/>
- The standard. (2567). **กต. แจ้งอิสราเอลเร่งตรวจสอบภาพทหารถือธงชาติไทย ทูตชี้อาจเป็นภาพปลอม – AI**. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://thestandard.co/images-of-israeli-soldiers-holding-thaiflags/>
- TNN World. (2566). **UNGA ลงมติท่วมท้น 153 เสียง “ให้หยุดยิงในกาซาทันที”** สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/159211/>
- TNN World. (2566). **กองทัพอิสราเอลยอมรับปฏิบัติการโจมตีทางอากาศ ถล่มค่ายผู้อพยพในฉนวนกาซา**. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/157519/>
- TNN World. (2566). **ทูตแจ้งอิหร่านไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับสงครามหรือปฏิบัติการของฮามาส เรียกร้องให้อิสราเอลหยุดยิง**. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์

- พ.ศ.2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/158120/>
TNN World. (2566). **รถถังอิสราเอลประชิดชายแดนเลบานอน-สถานการณ์
ตึงเครียด**. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/156961/>
- TNN World. (2566). **สงครามครบ 2 เดือน! อิสราเอลโจมตีหนัก ยอดเสียชีวิต
ในกาซาพุ่ง 16,248 ราย**. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/158916/>
- TNN World. (2566). **สงครามล่าสุด! อิสราเอล ค้นพบ อุโมงค์ขนาดใหญ่ของ
กลุ่มฮามาส**. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/159371/>
- TNN World. (2566). **สงครามอิสราเอล-กลุ่มฮามาส ยอดเสียชีวิตจากทั้งสอง
ฝ่ายพุ่งเกิน 14,700 ราย**. สืบค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566. จาก https://www.tnnthailand.com/news/world/158323/#google_vignette/
- TNN World. (2566). **สรุปข่าว ‘สงครามอิสราเอล-ฮามาสครั้งใหม่’ เปิดฉากยิง
ซีปนาวุธถล่มกว่า 5,000 ลูก**. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567. จาก [https://www.tnnthailand.com/news/world/156481/
#google_vignette](https://www.tnnthailand.com/news/world/156481/#google_vignette)
- TNN World. (2566). **อิสราเอล ประกาศรุกรบเข้าฉนวนกาซามากขึ้น ล่าสุด
สูญเสียทหารแล้ว 154 นาย**. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/159669/>
- TNN World. (2566). **อิสราเอล ลั่นจะโจมตีกลุ่มฮามาสต่อ ชาวกาซากำลังเผชิญ
ความอดอยากระดับวิกฤต**. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/159586/>
- TNN World. (2566). **อิสราเอล ลั่นจะโจมตีกลุ่มฮามาสต่อ ชาวกาซากำลังเผชิญ
ความอดอยากระดับวิกฤต”** สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/159586/>

- TNN World. (2567). ‘กูแตรเรส’ เรียกร้องอิสราเอลเปิดทางส่งความช่วยเหลือเข้าสู่กาซา. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/163525/>
- TNN World. (2567). ‘บลิงเคน’ เยือนตะวันออกกลางรอบ 6 เข้าเฝ้ามกุฎราชกุมารซาอุฯ หวังผลักดันข้อตกลงหยุดยิงในกาซา. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/163348/>
- TNN World. (2567). เตือนประชากรทั่วกาซา เผชิญความไร้เสถียรภาพทางอาหารขั้นเฉียบพลันรุนแรง. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/163257/>
- TNN World. (2567). เรือขนความช่วยเหลือให้กาซา จอดนิ่งอยู่ที่ท่าเรือไซปรัส เป็นวันที่ 3. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/162872/>
- TNN World. (2567). ความหวังหยุดยิงส่อล้มเหลว อิสราเอลไม่ส่งตัวแทนเข้าร่วมการเจรจา. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/162545/>
- TNN World. (2567). ผู้นำกลุ่มฮามาสเสนอตั้งรัฐบาลเอกภาพปาเลสไตน์ชี้อิสราเอลทำหยุดยิงไม่คืบ. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/162810/>
- TNN World. (2567). พิษสงคราม! ยอดผู้เสียชีวิต-บาดเจ็บในกาซารวมกันทะลุ 100,000 ราย. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/163378/>
- TNN World. (2567). พิษสงคราม! ยอดผู้เสียชีวิต-บาดเจ็บในกาซารวมกันทะลุ 100,000 ราย.. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/163378/>
- TNN World. (2567). สงครามล่าสุด! อิสราเอล คว่ำบาตรเจรจาหยุดยิงกับฮามาส.. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/162508/>

- TNN World. (2567). สหรัฐา เตือนกลาโหมอิสราเอล ต้องคุ้มครองพลเรือน หลังจำนวนผู้เสียชีวิต-บาดเจ็บในกาซาสูงมากเกินไป.. สืบค้นเมื่อ 28 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/163683/>
- TNN World. (2567). สื่อเผยอิสราเอลเห็นชอบหยุดยิง 6 สัปดาห์ แลกปล่อยตัวประกันชาวอิสราเอล 40 คน และเพิ่มความช่วยเหลือเข้ากาซา. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/162197/>
- TNN World. (2567). อิสราเอลปฏิเสธข้อหาฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ต่อศาลอาญาระหว่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/160366/>
- TNN World. (2567). ฮามาสยิงจรวดใส่อิสราเอลในคืนข้ามปี ยอดเสียชีวิตในกาซาพุ่ง 21,800 ราย” สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/159586/>
- TNN World. (2567). ฮูตียิงขีปนาวุธเรืออังกฤษจนไฟไหม้ ลั่นเดินหน้าโจมตีต่อ. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.tnnthailand.com/news/world/160946/>
- Voa thai. (2567). รมต. คู่แข่ง ‘เนทันยาฮู’ นัดพบรอง ปธน.สหรัฐา แม้ไม่ได้รับมอบหมาย. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.voathai.com/a/israel-war-cabinet-member-to-meet-kamala-harris-despite-netanyahu-rebuke/7513393.html>
- ไทยโพสต์. (2566). ฮามาสบุกอิสราเอลกันอาหรับคืนดีอิสราเอล. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.thaipost.net/columnist-people/490803/>

- ไทยรัฐออนไลน์. (2566). **กบฏฮูตีเป็นใคร ทำไมมาอยู่ในสงครามอิสราเอล-โจมตีเรือในทะเลแดง**. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.thairath.co.th/news/foreign/2749096>
- ไพลิน กิตติเสรีชัย. (2566). **ตะวันออกกลางในโลกสมัยใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 1. ปทุมธานี: ยูโอเพน.
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2566). **สรุปการแถลงข่าวในประเด็นสถานการณ์ความไม่สงบในอิสราเอล โดยอธิบดีกรมสารนิเทศและโฆษกกระทรวงการต่างประเทศ**. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.mfa.go.th/th/content/presscon18102023>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2566). **เมื่อ ‘แมคโดนัลด์’ เลือกข้างสงคราม ‘อิสราเอล-ฮามาส’ ความวุ่นวายก็บังเกิด**. สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566. จาก <https://www.blockdit.com/posts/6537e16fcce8b338b9d856d7>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2566). **ทูตอิสราเอลนำทัพ ‘ตึกตึก’ ซอฟต์พาวเวอร์ไทย ผนึกปล่อยตัวประกันทั้งหมด (Leaders’ Move)**. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก https://www.bangkokbiznews.com/world/1108157#google_vignette,
- กรรณา บังคำศรี. (2566). **กลุ่มฮามาสหาอาวุธมาจากไหน?**. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 จาก <https://x.com/robloakbykaruna/status/1711743361521266808/photo/2>
- กรรณา บังคำศรี. (2566). **สถานการณ์ปล่อยตัวประกันอิสราเอล-ฮามาส**. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 จาก <https://x.com/robloakbykaruna/status/1724402808420814911/photo/1>
- กรรณา บังคำศรี. (2566). **สรุปเหตุการณ์กลุ่มกบฏฮูตีโจมตีเรือสินค้าในทะเลแดง**. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 จาก <https://x.com/robloakbykaruna/status/1737078623620968853/>

- กรรณา บังคำศรี. (2566). **สรุปสถานการณ์ฉนวนกาซา และตัวประกัน**. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 จาก <https://x.com/robloakbykaruna/status/1720035026673578336>
- กรรณา บังคำศรี. (2566). **สรุปสถานการณ์อิสราเอล 09/10/2023**. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 จาก <https://x.com/robloakbykaruna/status/1711346331221115083>.
- กรรณา บังคำศรี. (2566). **สรุปสถานการณ์อิสราเอล 11/10/2023**. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 จาก <https://x.com/robloakbykaruna/status/1712114323538260222>
- กรรณา บังคำศรี. (2566). **สรุปสถานการณ์ฮูตี-อิสราเอล**. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 จาก <https://twitter.com/robloakbykaruna/status/1726554086433296546>
- ชาคริต ชุ่มวัฒนะ. (2555). “ปฐมบทของ(รัฐ) ปาเลสไตน์: การบ่งชี้ชะตากรรมของชาติ”. วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 34 (2555): 69-70
- ชาญชัย คุ้มปัญญา. (2566). **อิสราเอลผู้โดดเดี่ยวที่ยังพอบออุ่น**. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://www.thaipost.net/columnist-people/398742/>
- นันทนา กปิลกาญจน์. (2541). **ประวัติศาสตร์ตะวันออกกลางในโลกปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,
- น้ำเงิน บุญเยี่ยม. (2548). บทที่ 10 วิฤตการณ์ตะวันออกกลางในอดีต: ระเบิดเวลาของอนาคต. ใน **โลกร่วมสมัย Contemporary World**. ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 201-215. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- ผู้จัดการออนไลน์. (2566). ชาวมุสลิมในไทยรวมตัวหน้าสถานทูตอิสราเอล เรียกร้องหยุดโจมตีฉนวนกาซา ยินยอมตั้งประเทศปาเลสไตน์. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก https://mgronline.com/online/section/detail/9660000094832#google_vignette
- พูนขำ, จิตติภัทร. (2556). “อันล่องละเมิดมิได้”? กลุ่มลือบป้ออิสราเอลกับนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา,” สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม พ.ศ. 2567. จาก <https://digital.car.chula.ac.th/cujss/vol43/iss1/7>
- มานอชญ์ อารีย์. (2567). สัมภาษณ์ในรายการ Money Chat. 19 เมษายน พ.ศ. 2567.
- มานอชญ์ อารีย์. การสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ 1/2567 เรื่อง “ความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas : ผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคตะวันออกกลางและประเทศไทย”. 14 ธันวาคม พ.ศ. 2566. ห้องประชุม ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- ศราวุฒิ อารีย์. (ม.ป.ป.). เล่าเรื่องปาเลสไตน์ผ่านแผนที่. มุลินธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย สภาเครือข่ายช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม สำนักจุฬาราชมนตรี.
- ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ ยศ.ทบ. (2566). 2 “การรุกฝ่าแนวกำแพง Hamas” ใน เอกสารติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคง. ฉบับที่ 4. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://cdsd.rta.mi.th/index2/UPDATE/security-doc2.php>
- ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ ยศ.ทบ. (2566). การแก้ปัญหาในรูปแบบ 2 รัฐ (two -state tate tate tate Solution Solution Solution). ใน เอกสารติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคง. ฉบับที่ 2. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://cdsd.rta.mi.th/index2/UPDATE/security-doc2.php>

ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ ยศ.ทบ. (2566). VBSS VBSS VBSS - HOUTH. ใน เอกสารติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคง. ฉบับที่ 13. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://cdsd.rta.mi.th/index2/UPDATE/security-doc3.php>

ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ ยศ.ทบ. (2566). ใครคือ ฮามาส และ ฮามาส คืออะไร. ใน เอกสารติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคง. ฉบับที่ 1. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://cdsd.rta.mi.th/index2/UPDATE/security-doc2.php>

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (2566). ความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ฮามาส : ผลกระทบต่อความมั่นคงและบทบาทของไทย. SSC FOCUS. ฉบับที่ 3/67. หน้า 2

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2566). ตุรกีปฏิเสธที่จะกดดันกลุ่มฮามาสตามแนวทางของสหรัฐฯ. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.nia.go.th/news/page/detail/5899/>

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2566). สถานการณ์การปล่อยตัวประกันไทยในฉนวนกาซาช่วง 24-30 พ.ย.66. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.nia.go.th/news/page/detail/5875/>

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567). UNSC ไม่สามารถออกข้อมติหยุดยิงทันทีในฉนวนกาซาเพราะสหรัฐฯ ใช้สิทธิยับยั้ง. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.nia.go.th/news/page/detail/6620/>

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567). กต.อิหร่าน ประณามวุฒิสภาสหรัฐฯ ที่อนุมัติร่างกฎหมายให้ความช่วยเหลือด้านความมั่นคงแก่อิสราเอล. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.nia.go.th/news/page/detail/6596/>

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567). กลุ่มฮามาสจะยุติการสู้รบในฉนวนกาซาหาก ICJ มีคำสั่งให้หยุดยิง. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://>

www.nia.go.th/news/page/detail/6387/

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567). กลุ่มฮิซบอลลอฮ์ยิงจรวดตอบโต้ปฏิบัติการของอิสราเอลที่ทำให้แกนนำกลุ่มบาดเจ็บสาหัส. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ.

2567. จาก <https://www.nia.go.th/news/page/detail/6510/>

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567). นรม.อิสราเอลเสนอแผนปฏิบัติการหลังการทำสงครามกับกลุ่มฮามาสสิ้นสุด. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก

<https://www.nia.go.th/news/page/detail/6641/>

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567). ผู้นำกบฏฮูษีในเยเมนประกาศว่ามีชัยชนะจากปฏิบัติการในทะเลแดง. สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.nia.go.th/news/page/detail/6509/>

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567). หลายประเทศเพิ่มการส่งความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทางอากาศในฉนวนกาซา. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม พ.ศ. 2567.

จาก <https://www.nia.go.th/news/page/detail/6746/>

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2567). อิสราเอลปฏิบัติการโจมตีทางอากาศต่ออาคารที่พักอาศัยในเมือง Rafah สืบค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก

<https://www.nia.go.th/news/page/detail/6596/>

สุทธิชัย หยุ่น. (2566). โยแมงมูมอโมงค์ใต้ดินคือ ‘อาวูรลับ’ ของฮามาส. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://www.thaipost.net/columnist-people/477308/>

สุรชาติ บำรุงสุข. (2566). การบรรยายพิเศษ “สถานการณ์การสู้รบระหว่างอิสราเอลกับกลุ่มฮามาส”.วันอังคารที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 เวลา 1300-1600 ณ ห้องประชุม ขว.ทบ.

อณณา จันดี. (2562). น้ำมัน: จุดชนวนระเบิดเวลาของสหภาพโซเวียต. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567. จาก <https://setthasarn.econ.tu.ac.th/blog/detail/18>

ภาคผนวก ก

ภาพประกอบการสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ 1/2567

เรื่อง “ความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas :

ผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคตะวันออกกลางและประเทศไทย”

วันพฤหัสบดีที่ 14 ธันวาคม 2566 เวลา 0830-1200

ณ ห้องประชุมศูนย์นวัตกรรมการศึกษาทางทหาร สถาบันวิชาการป้องกัน
ประเทศ

ภาพประกอบการสัมมนาปัญหายุทธศาสตร์ ครั้งที่ 1/2567
เรื่อง “ความขัดแย้งระหว่าง Israel-Hamas :
ผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคตะวันออกกลางและประเทศไทย”
วันพฤหัสบดีที่ 14 ธันวาคม 2566 เวลา 0830-1200
ณ ห้องประชุมศูนย์นวัตกรรมการศึกษาทางทหาร
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ประธานการประชุม

พล.ต. นิรุจ ดวงปัญญา

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

วิทยากร

1. พล.ต. เกียรติชัย โอภาโส

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหลักนิยมและ
ยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก
อาจารย์ประจำสาขาความสัมพันธ์
ระหว่างประเทศ ภาควิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

3. นายชาคริย์นรทิพย์ เสวิกุล

ผู้อำนวยการกองตะวันออกกลาง
กระทรวงการต่างประเทศ

4. นายสมาสร์ ปัทมะสุนนท์

ผู้ตรวจราชการกระทรวงแรงงาน

ภาคผนวก ข

การเข้าร่วมฟังการประชุมวิชาการ/บรรยายพิเศษ

ภาพประกอบการเข้าร่วมฟังการประชุมวิชาการ เรื่อง “ความขัดแย้งอิสราเอล-ปาเลสไตน์: สงครามที่ไม่มีจุดจบ?” วันศุกร์ที่ 3 พฤศจิกายน

พ.ศ. 2566 เวลา 0930-1200

ณ ห้องประชุมจุมภฏ พันธุ์ทิพย์ ชั้น 4 อาคารประชาธิปไตย-รำไพพรรณี
ประธานการประชุม

วิทยากร

1. ศ.พล.ท.ดร.สมชาย วิรุฬหผล ประธานที่ปรึกษา Palestine Solidarity Campaign (PSC) Thailand
2. ศ.กิตติคุณ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. คุณรูปณีย์ เอียดศรีไชย นักข่าว ข่าว 3 มิติและผู้ก่อตั้งสำนักข่าว The Reporters

ภาพการบรรยายพิเศษ เรื่อง “สถานการณ์การสู้รบระหว่างอิสราเอล กับกลุ่มฮามาส”

วันอังคารที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566 เวลา 1300-1600

ณ ห้องประชุม ขว.ทบ.

วิทยากร

ศ.กิตติคุณ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข

อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพประกอบการจัดเสวนาความมั่นคง เรื่อง “สงครามอิสราเอล-ฮามาส : ปัญหาและผลกระทบ (The Israel-Hamas War: Problems and Consequences)”

วันพุธที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2566 เวลา 08.30-1200

ณ ห้องจามจุรีบอลรูม B โรงแรมปทุมวัน ปริ้นเซส กทม. และรูปแบบ
ออนไลน์ผ่านโปรแกรม ZOOM

วิทยากร

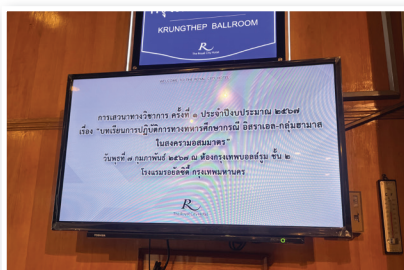
1. ศ.กิตติคุณ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รศ.ดร.ชูเกียรติ พันัสพรประสิทธิ์ อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. คุณรัศม์ ชาลีจันทร์ ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ภาพประกอบการเสวนาทางวิชาการ ครั้งที่ 1/2567
เรื่อง “บทเรียนการปฏิบัติการทางทหารศึกษากรณี
อิสราเอล-กลุ่มฮามาสในสงครามอสมมาตร”
วันพุธที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 เวลา 08.30-1230
ณ ห้องประชุมกรุงธน บอลรูม ชั้น 2 โรงแรมรอยัล

วิทยากร

1. พล.ต.เกียรติชัย โอภาโส ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหลักนิยมและ ยุทธศาสตร์
กรมยุทธศึกษาทหารบก
2. ผศ.ดร.มาโนชญ์ อารีย์ อาจารย์ประจำสาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
3. นายอิฟงศ์ สุวรรณรัตน์ ผู้อำนวยการสำนักการต่างประเทศ สำนักข่าวกรอง

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง

เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐๒-๒๗๕-๕๗๑๕

www.sscthailand.org